

NAPLÓ

Püspökladány város lesz

ÜLÉST TARTOTT AZ ELNÖKI TANÁCS

A Népköztársaság Elnöki Tanácsa pénteken ülést tartott. Kádár János tájékoztatta a testületet a brit kormány meghívására Nagy-Britanniában tett hivatalos látogatásáról és Margaret Thatcher miniszterelnökel, valamint más politikai és gazdasági vezető személyiségekkel ott folytatott tárgyalásairól.

Az Elnöki Tanács a tájékoztatót egyetértéssel tudomásul vette és megállapította: a látogatás eredményes volt, elősegítette az előrelépés feltételeinek további javítását a magyar-brit kapcsolatok konkrét területein, hozzájárult a különböző társadalmi rendszerű országok közötti kölcsönös megértés, bizalom erősítéséhez és jól szolgálta az enyhülés ügyét.

Az Elnöki Tanács az alkotmány 22. paragrafusának (2) bekezdése alapján az országgyűlést december 20-án, pénteken 10 órára összehívta. A Minisztertanács javasolja, hogy az országgyűlés tüze napirendjére a népgazdaság hetedik öt éves tervéről, az 1986. évi állami költségvetéséről és a tanácsok 1986-90. évi pénzügyi tervéről, továbbá a választójogi törvény kiegészítéséről szóló törvényjavaslatokat.

A testület megtárgyalta a községi tanácsok pályázatát, amelyekben városrá nyilatkozatukat kezdeményezték. Ugy határozott, hogy 1986. január 1-től városrá nyilatkozzon: Bács-Kiskun megyében Bácsalmás, Tiszaderecske, Békés megyében Mezökövesháza, Borsod-Abaúj-Zemplén megyé-

ben Edeleny, Tokaj, Fejér megyében Bicske, Sárbogárd, Hajdú-Bihar megyében Püspökladány, Komárom megyében Kisbér, Nógrád megyében Szécsény, Pest megyében Budaörs, Szigetszentmiklós, Somogy megyében Boglárlelle, Szabolcs-Szatmár megyében Tiszavasvári, Szolnok megyében Kunszentmárton, Vas megyében pedig Vasvár községet.

Az érintett helyi tanácsok kezdeményezésére az Elnöki Tanács döntött községek egyesítéséről, községi tanácsok és községi közös tanácsok szervezéséről, valamint községi tanácsok alapításáról. A lakosság számának növekedésére, az alapellátás intézményeinek kiépítésére figyelemmel Ersekhalma, Felsőajos és Újtelek belterületét községgé alakította.

A továbbiakban az ügyészégi és a bírósági szervezetet érintően a tatabányai bíróság és a tatabányai városi bíróság összevonásáról, valamint a tatabányai ügyészség megszüntetéséről határozott.

Az Elnöki Tanács megtárgyalta a közkegyelem gyakorlásáról kiadott törvényerejű rendelet végrehajtásának tapasztalatait, majd kinevezésről döntött, bírákat mentett fel és választott meg.

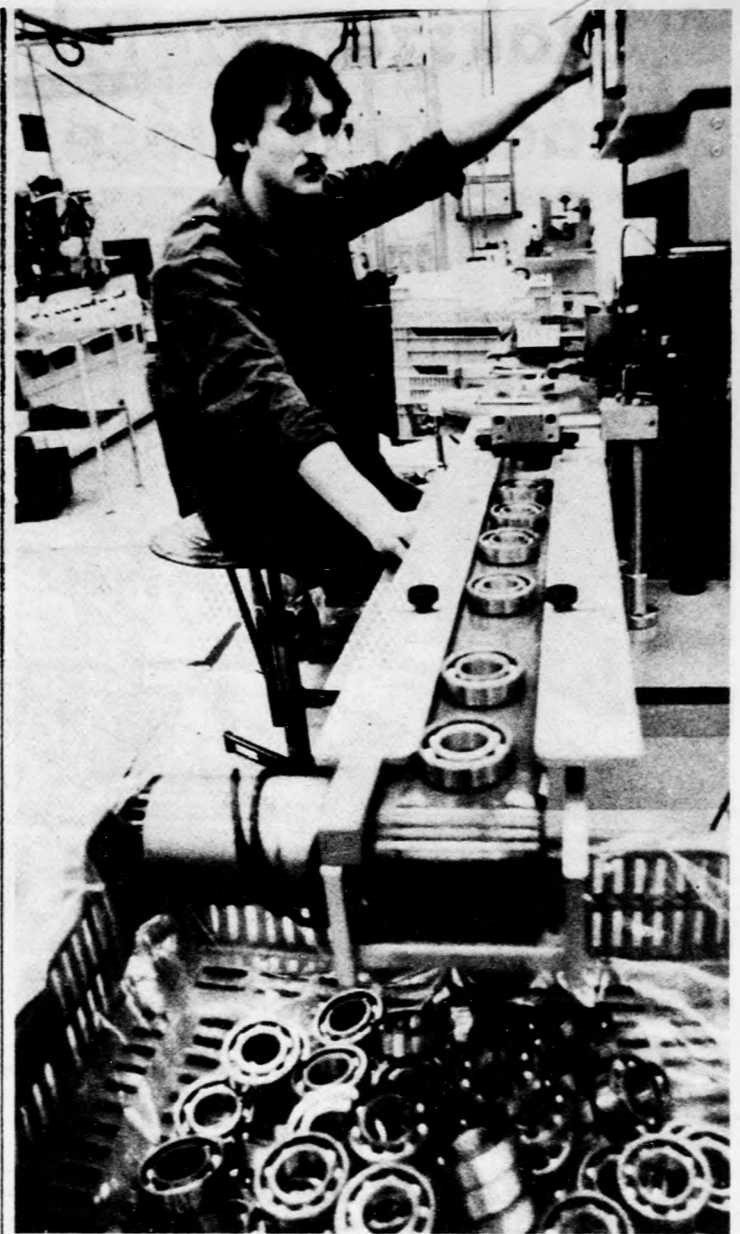
A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa Gábor Ferenc ezredet vezérőrnaggyá kinevezte. (MTI)

Folytatódta a munkásmozgalomtörténeti hét eseményei

A népfretpolitika jelentőségéről tovább folytatódta a munkásmozgalomtörténeti hét eseményei.

Délután három órakor Hadháztégláson, a művelődési központban Antal Gyulának, a nagyközségi pártbizottság titkáranak elnöklétével tartottak tudományos ülést. A Hazafias Népfretpolitikánk megvalósításában címmel Fazekas Károly, a megyei párt-vegrehajtóbizottság tagja, a Termelőszövetkezetek megyei Szövetségének titkára tartott előadást.

Hajdúböszörményben, a megyei pártbizottságon Reszei Lajos, a városi pártbizottság első titkára köszöntötte a tudományos ülést résztvevőit, ahol Csontos János, a KISZ Hajdú-Bihar megyei Bizottságának titkára tartott előadást Az ifjúság és a Hazafias Népfretpolitika címmel.

Év végi hajrá nélkül

Közel 12 millió dollár értékű csapágyexport az MGM-ből

Az elmúlt években a Magyar Gördülőcsapágy Művek dinamikusan növelte nem rubel elszámolási exportját s ez a folyamat az idén sem szenvedett törést, sőt azt lehet mondani, stabilizálódott. A tavalyi 10,2 millió dollárbevétel 1985-ben 13,8 százalékkal lesz több, s akár múlt időben is fogalmazhatnánk, hiszen már látszik, hogy az 1,26 millió dollár többletvétel, amit az MGM év elején az illetékes főhatóságoknak bejelentett szinte befejezett tényként könyvelhető el.

A debreceni nagyszorozatgyártó gyáregység önmagában nyolcmillió csapágyat gyárt az idén tőkés exportra, csaknem húsz százalékkal többet az elmúlt évinél. — A nyolcmillióból december mindössze százezer maradt, de a hónap elején ezzel is készen leszünk — mondta pénteken, november 29-én Jánossy András gyáregységvezető. Ami tengerentúltra irányuló szállítást, annak november 30-ra el kellett készülni, és kész is van. Ami Nyugat-Európa megye, annak december 10-é a határideje. Mindebből az is kitűnik, hogy a Magyar Gördülőcsapágy Művekben sikerült elejét venni a há-

rom-négy évvel ezelőtt még oly sok gondot okozó év végi hajrának. A vállalat egész éven át egyenletesen szállított, függetlenül attól, hogy milyen belső gondjai voltak.

Képeinken a nagyszorozatgyártó gyáregység, ahol az idén 8 millió csapágyat gyártanak nem rubel elszámolási piacokra.

Megalakult a Hajdú-Bihar megyei Pedagógiai Intézet

A középfokú oktatás fejlesztési programja keretében a Minisztertanács 2008/1984. számú határozata alapján a megyei tanácsoknak pedagógiai intézeteket kell létrehozni. Az intézet funkciója kettős: egyfelől segíti a nevelési, oktatási intézményekben folyó pedagógiai tevékenységet, másfelől közreműködik a szakmai irányítás hatékonyabbá tételében.

Magyénkben a Hajdú-Bihar megyei Továbbképzési Intézet és a Pályaválasztási Tanácsadó Intézet összevonásával, feladataik és szervezeteik integrálásával alakult meg november elsején a Hajdú-Bihar megyei Pedagógiai Intézet. Ezzel összefüggésben december 1-i hatállyal megszűnik a megyei nevelési tanácsadó, és a városokban, illetve nagyközségekben nevelési tanácsadó hálózat épül ki. A Pedagógiai Intézet keretében — szakmailag önálló egységként — működik az Állandó Áthelyező Bizottság.

A megyei pedagógiai intézet igazgatói teendőinek ellátására Debreczeni Ferenc kapott megbízást, aki korábban a Pedagógus Továbbképzési Intézet vezetője volt. Miután összevonnás történt, létszámfejlesztésre nem volt lehetőség. A megyei tanács művelődésügyi osztályától kapott információ szerint a közeljövőben várhatóan javulnak majd az új intézmény tárgyi és személyi feltételei. Jelenleg ugyanis az egyes szekciókat csak szétszórva tudják működtetni. Remény van arra, hogy a régi megyeháza rekonstrukciójának befejezése után egy helyen, a megyei tanács jelenlegi épületében kap majd helyet az intézet. Szó van arról is, hogy a létszám gazdag pedagógiai tapasztalatokkal rendelkező szakemberekkel bővül.

A Szakszervezetek Országos Tanácsának ülése

A VII. ötéves népgazdasági tervjavaslatról és a terv megvalósítását elősegítő szakszervezeti feladatokról tárgyalt pénteki ülésén a Szakszervezetek Országos Tanácsa. A tanácskozásán Paluvégi Lajos, a Minisztertanács elnökhelyettese, az Országos Terhivatal elnöke is részt vett.

Gál László, a SZOT titkára, a napirend előadója rámutatott, hogy a tervjavaslat minden korábbinál mélyrehatóbb társadalmi vitában formálódott, s e folyamatban a szakszervezetek is feladataiknak megfelelően vettek részt. Véleményezték a terv gazdasáspolitikai, műszaki-gazdasági, iparfejlesztési, szociálpolitikai elgondolásait csakúgy, mint a népgazdasági terv egészét. Számos javaslatot, észrevételt tettek a termeléspolitikára és az életszínvonal-politikára egyaránt. A szakszervezeti javaslatok végső egyeztetésére a kormány és a SZOT vezetőinek legutóbbi megbeszélésén került sor, ahol a kormány képviselői hangsúlyozták, hogy kellő figyelemben részesítik a szakszervezeti kezdeményezéseket és azokat a terv véglegesítésekor hasznosítják. — Természetesen nem tudtuk minden törekvésünket maradéktalanul érvényesíteni — mondta. — Néhány életszínvonal-politikai kérdésben a jogos igények láttán gyorsabb fejlődésre tettünk javaslatot. Erre azonban csak a tervezett meghaladó gazdasági növekedés esetén kerülhet sor. A szakszervezetek úgy látják, hogy a tervezők eredményes munkát végeztek, a törvényjavaslat megfelel a XIII. pártkongresszus határozatának. A terv az egész társadalom programja, céljait a szakszervezetek is támogatják, végrehajtásáért min-

den szükséges erőfeszítést megtesznek — mondotta.

Az előadó a törvényjavaslat fő vonásait elemezve kifejtette, hogy a VII. ötéves tervben megfogalmazódott a minőség alapuló hatékonyabb fejlődés kibontakozása, a műszaki haladás meggyorsítása, s mindezek eredményeként a lakosság életszínvonalának és életkörülményeinek folyamatos javítása. A gazdasági növekedésben tervezett lépésváltás elsősorban a hatékonyság emelését veszi számításba, de növekednek a termelés fejlesztésére fordítható források is. A terv a gazdasági eredményekkel arányos életszínvonal-emelkedést tűz ki célul. A termelő infrastruktúrában — a szakszervezeti javaslatokat is figyelembe véve — kiemelt szerepet kap a távközlés. Jelentősen csökken a fogyasztói árak növekedési üteme. Továbbra is fenn kell tartani a teljes foglalkoztatást, s egyben meg kell teremteni a munkaerő strukturális változtatásának feltételeit.

A szakszervezetek olyan foglalkoztatáspolitikát támogatnak, amely felgyorsítja a munkaerő átcsoportosítását a gazdaságtalanul termelő helyekről azokra a munkahelyekre, ahol ugyanazok a dolgozók hatékonyabb, hasznosabb munkát végezhetnek. Ez az átrendező áldozatokkal is jár, terhei megoszlanak a népgazdaság, a vállalatok és az egyének között. Az arányokra gondosan ügyelni kell; az érintett dolgozók jogos igényeit messzemenően figyelembe kell venni.

A SZOT titkára jelentős vívmányként említette, hogy megteremtjük a 40 órás munkahét általános bevezetésének feltételeit. A népgazdaság jelentős ágazataiban már az elmúlt öt évben csökkent a heti munkaidő, ugyanakkor azonban a dol-

gozók egyes csoportjainál a szabad idő túlzott igénybevétele tapasztalható. A cél az, hogy a munkaidő és a szabad idő között egészségesebb arány alakuljon ki a következő években.

A továbbiakban a dolgozók tömegeit érintő egyéb kérdésekről szólt, egyebek között a lakásépítésről, megjelvezve, hogy a lakáshoz juttatásnál jobban figyelembe kell venni az emberek szociális helyzetét. Szükséges az is, hogy a néhány tőrtes fogyasztói cikk, és ruházati termék kinalatában és a tüzelőellátásban tapasztalható hiányokat felszámolják. Fontos, hogy a szakszervezetek még következetesebben és gyorsabban jelezzék a jövőben az ilyen és hasonló gondokat az illetékes kormányzati szerveknek.

A SZOT titkára a szocialista munkaversenyéről szólva a szervező munka javítását szorgalmazta, most ezzel kell elősegíteni, hogy a dolgozók kezdeményezései jobban alkalmazkodjanak az új követelményekhez. Olyan megoldásokon kell munkálkodni, amelyek előtérbe állítják a minőségi célokat, az innováció társadalmi támogatását. Nagyon a lehetőségek például a munkások, a műszakiak és a gazdasági szakemberek komplex tevékenységének erősítésében. Hangsúlyozta továbbá: a munkaverseny résztvevői joggal igénylik a méltányos erkölcsi elismerés mellett azt, hogy eredményeikkel arányos díjazásban is részesüljenek. A szocialista demokrácia megköveteli, hogy a brigádok kapjanak több lehetőséget a döntésekben, növelni kell önállóságukat, szerepüket a munkahelyi életben.

A SZOT titkára végül az 1986. évi népgazdasági terv-

(Folytatás a 2. oldalon)

Több millió dolláros megbízás

Huszonegy cég versenyében győzött a Debreceni MEZŐGÉP Vállalat

Általános meglepetésre a Debreceni MEZŐGÉP Vállalat által benyújtott pályázat lett a győztese annak a versenynek, amelyet a hazai olajmag-tároló kapacitás bővítése céljából írtak ki, s amelyben a Világbank hitelével megvalósítandó beruházást lehetett elnyerni. Külön érdekessége a verseny kimenetelének, hogy a debreceni MEZŐGÉP által „elvit” 2,1 millió dolláros üzletnél olcsóbb ajánlatok is futottak, azaz a győztesnek igen tartalmas — korszerű és praktikusság tekintetében újdonságokat tartalmazó — csomaggal kellett kiirukkólnia.

November 18-án a Debreceni MEZŐGÉP Vállalat és a Komplex Kereskedelmi Vállalat alá is írta a szerződést az AGROTEK-ek mint vásárlóval, a Növényolaj-ipari Vállalat telephelyein elkészítendő beruházásra. A világbanki pályázaton való sikeres szereplés háttéréről, magáról a pályázatról s a vállalat részéről alig két éve kezdett fővállalkozói tevékenységről a szerződéskötés után beszélgettünk dr. Gyürk Istvánnal, a Debreceni MEZŐGÉP Vállalat fővállalkozói irodájának vezetőjével.

— Milyen tapasztalatokkal indultak az idei versenytárgyaláson?

— Tapasztalatokról nem nagyon beszélhettünk, hiszen tavaly adtuk be az első pályázatunkat. Am, hogy mennyire nincs lehetetlen, azt épp az bizonyítja, hogy egy évvel később második pályázatunkkal már nyerni tudtunk. 1984-ben a világbanki hitellel támogatott intenzív gabonatermesztési programon belül a gabonátároló-építésre pályáztunk, elsősorban tapasztalatszerzés céljából. Kezddő lévén, nem is gondoltuk komolyan, hogy igazi esélyeink lennének. Sőt, a legtöbb esetben a pályázat elutasítását kellett megvárni. A Keszteméti MEZŐGÉP Vállalatnak e téren nagy hagyományai vannak, meg is nyerte a versenyt. Részünkről a bemutatkozás volt a fontos; tudatni a hazai és külföldi partnerekkel, hogy a pályán vagyunk; jelezni, hogy létezik itt egy másik cég is, amely megfelelő gyártókapacitással rendelkezik.

Célunkat el is értük, szépen sikerült a bemutatkozás. Ahhoz képest, hogy tavaly még keresnünk kellett a partnereket (hiszen mondanom sem kell, mi magunk nem vagyunk felkészülve egy komplett beruházás minden részletére, a fővállalkozóknak gyártó partnerekre van szükség), az idén már minket kerestek. Válogathattunk közülük. Úgy döntöttünk, hogy a későbbiekben is ugyanazzal a partnerrel fogunk dolgozni, így hát azt az egyet kellett alapos vizsgálattal kiválasztani. Végül is az egyet választottuk. BEHLEN cég mellett maradtunk, mint olyan partner mellett, amely műszaki színvonalát tekintve kiemelkedő s árban is versenyképes.

— Mi volt a versenyfeladat, mit tartalmazott a debreceni MEZŐGÉP pályázata?

— A gabonátároló-bővítés idején, második fázisában két téma szerepelt. Az egyik egy körülbelül 200 ezer tonna kapacitású gabonátároló-bővítés. A másik; 80 ezer köbméter olajmagtároló kapacitás létesítése. Az előbbi mintegy 30, az utóbbit 4 telephelyen (Martfű, Győrben, Rákospalotán és Kőbányán) kell megvalósítani. Ezúttal is berendezések, acélsílok, anyagmozgató és magtiszító gépek, szellőzők, elektromos automatika szállítására kellett vállalkozni. Mi az olajmag-tároló pályázatunk. Mint kiderült, nem mi voltunk a legolcsóbbak. Olcsóbb ajánlattal jött például a nyugatnémet NEUERO is — mégis mi nyertünk, mert versenyanyagunk a legszínvonalasabbnak bizonyult, a legkorszerűbb műszaki tartalommal. És ebben, újra csak ezt kell ismételnem, rendkívül fontos szerepe van a kiválóan felkészült amerikai partnernek. De magának az anyag-előkészítésnek is. Annak tehát, hogy a pályázati anyag végül is mennyire tükrözi a mögöttes szellemi kapacitást. Bizalmat ébreszt-e a vevőben vagy sem? Jól vizsgáztunk, hiszen huszonegy cég versenyében neves hazai, továbbá kanadai, dán, osztrák,

nyugatnémet, finn cégekkel sikerült megelőzni.

— Úgy értem tehát, hogy egyszerűen a precíz munkát kellett megfelelő önbizalommal és vállalkozókészséggel, azaz bátorsággal párosítani?

— Erről van szó. A siker titka a megbízható, pontos, szakszerű munkában rejlik. Ahhoz, hogy egy ilyen versenyanyagot összeállítson valaki, nem kell zseninek lenni, elég színvonalas műszaki munkát végezni. Bármi is hihetetlen is, Magyarországon ma azzal, hogy megbízhatóak, szavatartók, pontosak vagyunk, hogy például a kérdésekre azonnal válaszolunk, csodát lehet művelni.

— Kellenek azonban bizonyos technikai feltételek. Gondolok itt a gyorsaságra...

— Igen a feltételek... E tekintetben azután valóban csoda minden eredmény. A mi részlegünk például másfél évvel át úgy dolgozott Budapesten, hogy telefon sem volt. Most már van egy vonalunk! Telekommunikálhatunk. Hogyan? Előfordult, hogy megjött egy angol nyelvű telex Debrecenbe, ahonnan a telexes kislány felhívott bennünket telefonon, s mert szerencsére tudott angolul, beolvasta nekünk a telexet. Azóta e téren is javult a helyzet, néhány napja ugyanis telexünk is van.

— Az így kivívott siker csak növelheti a fővállalkozói iroda tekintélyét. Mi indította a vállalatot a fővállalkozói tevékenységre?

— A vállalat vezetősége 1983-ban határozta el a fővállalkozói tevékenység beindítását, amikor is felvetődött, hogy tőkés piacra is képesek lennénk dolgozni. Kérdés, hogyan. Nyilvánvaló, hogy nem egyedül gépek szállításával. Ezekkel Nyugat-Európában nem sok esélyünk lenne. Komplette üzemekkel kell megjelenni; kulcsra kész mezőgazdasági

üzemmel, vetőmagüzemmel, műtrágyateleppel stb. Ezeket igényli a fejlődő országok hatalmas és egyben fizetőképes piaca is. Így lépnek ki a nemzetközi színtérré, egyetlen üzlet nagyságrendekkel nagyobb bevételt hoz, mint megannyi, egyedi gép eladására irányuló erőfeszítés. Olyan dolog ez, hogy ötven pályázatot beadhatunk, míg egy versenyt megnyerünk, de, hogy nem hiábavaló munkára vállalkoztunk, az máris bebizonyosodott. Noha ehhez a tevékenységhez a vállalat részéről ma összesen tíz ember neve fűződik Budapesten. Igaz, többnyire mérnökök, akik több nyelvet beszélnek, szorgalmuk, lelkesedésük pedig szinte határtalan. A versenyanyag benyújtásának utolsó hetében úgy dolgoztak végig a napokat reggel 8-tól éjfélig, hogy ezért még csak túlórárt sem tudtam igényelni. Úgy éreztük, ez az utolsó alkalom arra, hogy bizonyítsunk. S túl az első nagy sikerem, most már „csak” meg kell valósítani a beruházást. Ez sem lesz egyszerű, hiszen március előtt aligha lehet elkezdni az építkezést, holott a jövő év augusztusában már mind a négy telephelynek üzemelni kell. Először is alvállalkozóinkkal kötjük meg a szükséges szerződéseket, de nekünk magunknak is több olyan berendezést kell gyártani, amit még csak most vagy ezután tervezünk. A 2,1 millió dollár — azaz 100 millió devizaforint — értékű beruházás gépeiből és berendezéseiből 25 millió forint értékűt maga a debreceni MEZŐGÉP gyárt, a többit alvállalkozók szállítják. Az amerikai partner körülbelül 50 millió forint értékben szállít acélsílo-teszteket és részegységeket.

— További terveik?

— Nem ülünk babérjainkon. Aligha ígérhetem, hogy most már minden évben meglesz a 100 millió körüli devizabevétel, hiszen, mint említettem, a sikerért meg kell dolgozunk. Egy azonban biztos: folyamatosan részt kell vennünk hasonló versenytárgyalásokon. Most például Kínában és Egyiptomban fut egy-egy pályázatunk (vetőmagüzem, illetve gabonátároló és vetőmagüzem témában), s egy újabb nagyszabású pályázati anyag előkészítésén is dolgozunk. Ezek többnyire világbanki hitellel támogatott programokhoz kapcsolódnak.

Gulyás Imre

Iskola és demokrácia

BESZÉLGETÉS DECZKY BÉLÁNÉVAL, A PEDAGÓGUS-SZAKSZERVEZET MEGYEI TITKÁRÁVAL

A magyar oktatási rendszerre az utóbbi évtizedekben a mobilitás volt a jellemző. Új tanterveket vezettek be valamennyi iskolatípusban. Az országgyűlés elfogadta a közép- és felsőoktatás fejlesztési programját. A fentiek alapvetően megváltoztatták oktatási intézményeink belső rendjét. Társadalmunk demokratizálódása nem kerülte el az iskolákat sem. Ma az iskolai demokrácia térhódítása átforgalmazza az intézmények életét, alakítja légkörét. Erről beszélgettünk Deczky Bélánéval, a Pedagógusok Szakszervezete Hajdú-Bihar megyei Bizottságának titkárával.

— Sok szó esik napjainkban az iskolai demokráciáról. De azt hiszem, a fogalom mégsem tisztázott teljesen.

— Valójában sokat beszélünk mostanában a demokráciáról. Én is úgy érzem, az elhangzó vélemények és gyakorlati tapasztalataim alapján, hogy a demokrácia fogalmához számos téves nézet tapad. Az iskolai demokrácia elválaszthatatlan a társadalmunkban végbemenő folyamatoktól. A folyamatjellegre helyezném a hangsúlyt és a tendenciára. Az iskolai demokrácia lényegének azt érzem, hogy egy oktatási intézmény életének irányítása ne csak az egyszemélyi felelős vezető — igazgató — vállán nyugodjék, hanem abba érdemi beleszólása legyen a nevelőtestületnek. Bizonyos mértékig az ifjúságnak és a szülőknak. Még akkor is, ha a több irányból fakadó véleményekből adódnak bizonyos veszélyek is. Esetenként a szülőket vagy a diákok olyan kérdéseibe is bele akarnak szólni a demokrácia hívatkozva, amelyek egyértelműen csak a pedagógusokra tartoznak. Éppen ezért fontosnak tartom, hogy az új iskolai rendtartások elkészítésekor pontosan fogalmazódjanak meg, hogy melyek azok a területek, amelyeken a különböző iskolai közösségek véleményét mondhatnák, élhetnek demokratikus joggaikkal. Ugyanakkor figyelembe kell vennünk azt is, hogy az iskolai demokrácia lehetőségeit meghatározza az, hogy a mindennapi munkát központi döntések, rendeletek szabályozzák, tehát egy erőteljes centralizmus is érvényesült.

— Egy évszázadon keresztül a magyar iskolarendszer változatlan és meglehetősen merev volt. Az intézmények belső rendjét egyszemélyi vezetés, szigor és fegyelem jellemezte. Tudnak-e élni a peda-

gógusok, a bizalmak, a szak szervezeti vezetők megnövekedett lehetőségeikkel?

— A demokráciáról, azt hiszem, csak a történetiséget figyelembe véve szabad beszélni. Kétségtelen, a porosz szellem meghatározó volt iskolastruktúráinkban. De azt is meg kell említenem, hogy az ötvenes évek sem kedveztek e folyamatnak. Így mindössze alig harmincéves múltra tekinthet vissza az iskolai demokrácia. Természetes, hogy még mindig találkozunk szemléletbeli torzulásokkal. Tovább él az egyszemélyi vezetés fetisizálása. Nehéz beletanulni a pedagógus közösségeknek a demokrácia mindennapi gyakorlatába és gyakorlásába. Nem könnyű egyik napról a másikra megszabadulni attól a fajta tekintélytiszteltől, amely az igazgatókkal, vezetőikkel kapcsolatban élt a pedagógustársadalomban. De nem egyszerű a másik oldal helyzete sem. Kétségtelen, hogy ma sokkal több idő szükséges iskoláinkban egy-egy döntés, intézkedés meghozatalához, mint korábban, hiszen az igazgatóknak konzultálnia kell a tanári kar tagjaival, szakszervezeti tisztségviselőikkel. Nagyon lényegesnek tartom, hogy ma már nyíltan senki sem vonja kétségbe az iskolai demokrácia létjogosultságát. A gondot inkább az jelenti, hogy nem minden pedagógus dolgozik belső meggyőződéssel az iskolai demokrácia szellemében. Ott ideális a helyzet, ahol az igazgató hisz abban, hogy ő „primus inter pares”. Nem akarja függetleníteni magát a tanári kar véleményétől. Tudatosan vállalja az esetenként meglevő ellentétes nézetek ütköztetését, és a konfliktusok megoldását a problémák sokoldalú, nyílt feltáráson keresztül vezető úton akarja megtalálni. Ugyanilyen fontos, hogy a szakszervezeti titkárok, bizalmiak a korábbiaknál tudatosabban dolgozzanak. Gyakran előfordul, hogy a közösségek megpróbálják kiválasztani azokat a kartársait, akik amellyel együtt oktató-nevelő munkájukat példamutatóan végzik, jó emberi tulajdonságokkal és politikai képzettséggel rendelkeznek. De a választások után a figyelem lanyhul, a választók és megválasztottak eltávolodnak egymástól. Holott napról napra együtt kellene gondolkodniuk, a tisztségviselőknél pedig a napi munka során vállalniuk kell a pedagógusok érdekeinek képviseletét. Bizony abban, hogy a legutóbbi választások során bevezetett bizalmi rendszer ezt a

gyakorlatot fogja erősíteni. Folyamatossá válik a közösségek és tisztségviselők párbeszéde, felelősségteljes lesz együttműködésük. Pozitívumként említem meg, hogy az elmúlt évben került sor első ízben arra, hogy a szakszervezeti vezetők véleményét mondták az igazgatók, a tanügyi apparátus irányító munkájáról. Úgy gondolom, ez az esemény a demokrácia fontos próbaköve volt. Úgy látjuk, kezdünk megtanulni véleményünk mondani, reálisan értékelni, másrészt pedig kritikát, bírálatot, véleményt elfogadni.

— A demokrácia nem transzformálható-e liberalizmussá?

— Az iskolai demokráciával kapcsolatban elsősorban állami vezetőktől halljuk azt, hogy nem megfelelő folyamatokat erősít, nem a fegyelmezett, szigorú, pontos munkaszervezésre irányul. Több esetben magam is tapasztaltam, hogy a tanár a demokrácia téves értelmezése miatt elbizonytalanodott. Nagyon fontos, hogy az állami és szakszervezeti vezetők egyformán értelmezzék az iskolai demokrácia fogalmát. Ez egyébként az irányítás segítségét is biztosíthatja. A megválasztott szakszervezeti vezetőknek tudniuk kell, hogy az iskolai demokrácia csak igényes és fegyelmezett munkán és egymás kölcsönös megbecsülésén alapulhat.

— Hogyan alakul a tanuló és a pedagógusok kapcsolata, mennyiben változtatja ezt meg a demokráciálódási folyamat?

— A tekintélytisztelenten alapuló tanár-diák viszony átalakulóban van. Erre inspirálnak egyébként jogi eszközökkel az új rendtartások is. A pedagógusok egyre nagyobb számban tudnak azonosulni a változásokkal. Konkrétabban azzal, hogy az oktatás és nevelés csak egy oldottabb tanár-diák kapcsolat esetén lehet igazán eredményes. Az úttörő szövetségnek és a KISZ-nek lényeges kérdésekre szóló „jogositványai” vannak a tanítézetekben. Gondolok itt a házirendek kialakítására, a magatartás és a szorgalmi jegyek megállapítására. Meg kell jegyezni ugyanakkor azt is, hogy a dokumentumokat az ifjúság gyakran nem jól és nem pontosan értelmezi. Csak részkerdeket ragadnak meg. Ennek a következménye aztán a gyakorlati munkában negatívumként csapódnak le. Ennek következtében a nevelőknek nagyon következetesnek kell lenniük, és lényegesnek tartom, hogy követelményrendszerük átgondolt és egy-séges legyen.

— Milyen lehetőségeit látja a demokrácia kiszélesítésének iskoláinkban? Megvan-e, pontosabban meglesz-e a tanítóknak, a tanároknak a bátorság, hogy éljenek jogaikkal?

— Azt hiszem, ezen a téren döntő szerepe lesz annak, hogy az oktatási rendszer közei közötti információcserék pontosabbá és hitelesebbé váljon, mint eddig volt. A pedagógusok ma már nem akarnak elfogadni csak kinyilatkoztatásokat az oktatáspolitikai fontos kérdéseiben. Gyakorlatban meg nyilvánuló demokráciát kívánják. Ha a nevelők véleményét kikérik, azokra építeni kell és lehet, s azokat jó lenne felhasználni a döntések előtt. Sajnos, a korábbi években erre vonatkozóan kedvezőtlen tapasztalatokat szereztünk. Ha érdemi kérdésekben elhangzott javaslatok és vélemények vizsgaigazolódnak, akkor biztos vagyok abban, hogy a pedagógusok élni fognak az iskolai demokrácia által biztosított jogaikkal.

— Köszönöm a beszélgetést. Filep Tibor

A felújításokra szakosodtak

Biztos alapokon a komádi építőipar

Év elején, amikor több olyan szövetkezeti elnökkel beszélgettünk, akiknek munkahelyén építőipari részleg is működik, a szövetkezeti építőipar helyzetéről csak nagyon sanyarú képet tudtunk kialakítani. Már akkor látszott, hogy ez az év az építőknél nem lesz sikeres. Ezt igazolták a féltéves gyenge eredmények és a tekintélyes veszteségek. Mert nem egy helyen csak ezt tudták felmutatni. Éppen ezért meglepődtem, amikor azt hallottam, hogy a megyében van egy-két ipari szövetkezet, ahol jól sikerült az év. Mi lehet az oka, hogy például a Komádi Építő- és Vegyipari Szövetkezet nyereséges lesz, a bőszerűnyi építők meg nem.

Tudjuk, hogy ahány szövetkezet, annyiféle a módszer a tervek megvalósítására. A nyereséges gazdálkodásra azonban nincs recept. Vagyis pontos recept nincs, mert általános, természetesen, van. Komádi-ban éppen ezért mentem, hogy a sikeres gazdálkodás receptjét elkérjem Erdős Bélától, a szövetkezet elnökétől. — Semmi különlegesről nincs szó, egyszerűen dolgozunk. — Ez már önmagában véve is siker lenne többeknek, kiknek nem kínálták tálcán az üzleteket. — Azt ugyan nekünk sem tálcán hozták. A megrendelésekért mi törtük magunkat. De hogy évek óta le tudjuk kötni a kapacitásunkat, az annak köszönhető, hogy vigyázunk a hírnökeinkre. A Komádi Építő- és Vegyipari Szövetkezet nem tartozik a nagyok közé. Mindössze 135 emberrel dolgoznak a két főágazatban. Az építőiparosok hatvanan vannak. Tíz éve szinte mindig ugyanazoknak a partnereknek dolgoznak. Az idén 19 milliót termeltek. Persze van egy titkuk, amit én most kikiabállok: a komádiak csak szabadbaras munkákat vállaltak. Tehát felújítást, korszerűsítést. Új beruházást, lakásépítést a lehető leg- ritkább esetben. Nem mon-

dom, hogy ez nem szép munka, mert aki ért hozzá, tudja, az a javából. Sokszor nagyobb szak tudás kell hozzá, hogy egy régit felújítsanak, minthogy egy újat építsenek.

Nem tudom, mi lenne, ha rákényszerülnének egy iskolára vagy óvodára építésére, tudnának-e akkor is olyan eredményesen dolgozni, mint most. Ezen azonban egyelőre fölfelelges töprengeni. Jó az, hogy van egy szövetkezet, amelynek az emberei éppen a legkényesebb és legmunkaigényesebb munkálatokra, a felújításokra specializálódtak.

Nem panaszkodnak, ha éppen negyven-ötven kilométert kell reggel-este utazniuk a legújabb munkaterületre. Egyszóval nem félnek a munkától, akárhol kínálják azt nekik, s nem félnek az utazástól sem. Ezt azért hangsúlyozom, mert éppen egy hasonló profilú szövetkezet elnöke mondta nekem tavasszal; Debrecenben dolgoztunk volna, de az negyven kilométer van. Tudjuk, hogy hazánkban az

építőipar szerkezete nem tökéletes. S ez így lesz még egy jó ideig. Aki ebben az ágazatban vállal feladatot, legtöbbször áldozatot is vállal. Olykor nem is keveset.

Most nem azt mondom, hogy Komádi-ban nincs probléma, hogy ott minden csupa rózsaszín. Erről szó sincs. Am arról már van, hogy a szövetkezet az idén a termelési tervét is és a nyereségét is jócskán túl fogja teljesíteni. Mindezekből az eredményekből béremelésre is telik. A pénz pedig megtartja a munkaerőt. De nemcsak béremelésre, beruházásra is költenek. No nem irodát vagy új faipari üzemet építenek — bár elkelve — hanem gépeket vásárolnak, s egy fűrésztelepet létesítenek. Kis lépéssel haladnak előre, nagy dolgokba nem mernek bele-vágni.

Egyszóval a komádi építők lassan, de biztosan haladnak előre. Úgy öt-hat éve semmi jelentős gond nem akadályozta a gazdálkodásukat. Eddig ehhez elég volt a szorgos munka. A jövőben azonban nem valószínű, hogy nagyobb kockázatvállalás nélkül tudnak előbbre lépni. Még akkor sem, ha a jó munkának híre van. Jó híre. Iván Gizella

„Szárnyas vágyak” nyomában

— Egyik napon a baromfiudvar békés természetű szárnyasainak a kakasok „héjaveszélyt” rikoltottak, s mindannyian bemenekültek az ólba, máskor a mátrai falucska házörzői ugatták végig a különös madár útját, riadóztatván gazdáikat. Azután kiderült: „csak” a sárkányrepülőkről van szó — mesélik nevetve a debreceni városi sárkányrepülőklub tagjai. Ilyen élmények is gazdagítják élménytárukat.

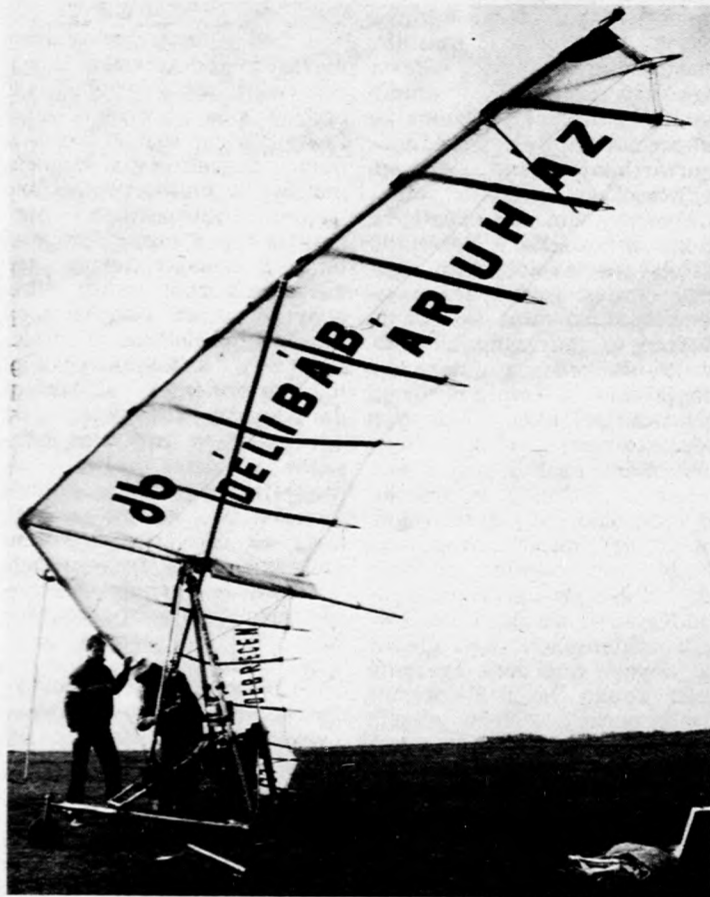
— Mindenekelőtt azonban arról az eufórikus örömről beszélnek, amely minden embert eltölt, mikor a magasba emelkedik. Ősi, nehezen megmagyarázható élmény ez. Úgy hallottam, hogy először bizonyára az ősemberben toltul föl e vágy, midőn elorozta előle a zsákmányt (halat vagy

egy-egy kirándulást tesz, sátrakkal, a hegyekben. A gyalogos és motoros repülő sem válnak ketté, általában mindkét formát gyakorolják. A szezon áprilistól augusztusig tart.

Merészség? Az is, mondják, de a természetes terjesztés náluk sem „hiány-cikk”. Mit számít ez, amikor az előnyösebb helyzetű hegyi klubok mellett ők, a síkvidékiek is, komolyabb eredményeket képesek felmutatni! Megjegyzendő, hogy a hetvenes években nem egyszerű térhódítás történt, de a sport ébolyába tartozunk. Igaz, utóbb pénzügyi, műszaki nehézségek miatt hátrább szorultunk a világon. Mégis: számontartanak bennünket. Ezt féltjük, hogy jövőre hazánkban (a Mátrában) rendezik meg az Európa-bajnokságot.

Noha egyelőre inkább kiadásokkal jár ténykedésük, a haszonról sem feledkezhetünk meg: tudnillik a sárkányrepülő nem csupán társadalmi ünnepek, évfordulók, bajnokságok kapcsán tartott bemutatóikkal szereznek számunkra is felelősséget, hanem légi megfigyeléseket végezhetnek, fényképeket készíthetnek téveszámára. Erre törekednek a debreceniek is, kétszemélyes sárkányrepülést alakítván ki. Szabadon, mint a madár — örömmel, haszonnal.

Sz. Tamás Tibor

Az indulás pillanata (Fotó: Berki István)

nyulat) egy-egy madár... Mert nyilván kötetlenebbül mozogt a térben, mint az ember. S máris ekként folytathatjuk a gondolatot: a repülés a legyőzhetetlenebb akadály legyőzése, a harmadik dimenzió révén a valóság kötöttségeinek áthidalása, tehát a szabadság, a függetlenség jelképe kiélegetése, egyszersmind törekvés a magasabb szellemi értékek felé. Mindezen „szárnyas vágyak” érzelmettségére néhány példa: mesék, népdalok szimbolikája, az ezeregyéjszaka varázsszövege, Ikarosz és Daidalosz sztorija, Radnoti, Saint-Exupéry versei...

Természetesen beszélget-partnereimmel, Ferenczy Gáborral (civilben a DOKI tudományos munkatársa) és Jakab Istvánnal (a MEDICOR kísérleti üzemének technikusja), a debreceni sárkányrepülőklub tagjaival a technikai fejlődésről is szót váltottunk. Leonardo da Vinci kísérleteiről, melyekből jó néhány elemet hasznosítottak négyszáz év múltán, mikor is elkészült az első igazi repülőgép. Hogy Leonardo megpróbált-e 1503-06-ban a Hattví-hegyről a magasba emelkedni, aligha bizonyítható már, de annyi bizonyos, hogy ezzel a XI. században egy angol szerzetes megpróbálkozott a maga konstruált szerkezetével — lábat is törte. A motoros repülőgépet 1903-ban találták föl, s 1911-ben vették be először harci eszközként.

Tehát eleinte sportcélokra használták! Ime, nincs új a nap alatt, jöhetnek, az USA űrutatási hivatalának (a NASA-nak) Francis Rogello nevű tisztje élesztette újra az ikaroszi hagyományokat századunk második felében. A sárkányrepülés sportként — mivel az úrbán földre való visszatérésben műszakilag túl bonyolultnak bizonyult hasznosítani. Így vált sportául Ausztráliában az ötvenes években, majd az USA-ban. Igazi reneszánsza a hetvenes években vette kezdetét. Hazánkba is hamar eljutott a sárkányrepülés.

Am '68-ban jószerint teljesen megszűnt a repülősport. Szerencsére az 1980-ig tartó „csipkerózsa-álom” véget ért. Utóbb újra nagy az érdeklődés a motoros, vitorlázó és sárkányrepülés iránt, ismét működnek a klubok is.

— Debrecenben öt esztendeje alakult meg a klub — tájékoztatnak Ferenczy Gábor és Jakab István alapító tagok, Szekeres József, az MHSZ munkatársa. — Egy másik klub Hajdúszoboszlón él, ahol az ország egyik legjobb adottságú terepe található. Jelenleg húsz ember jelenti a „magot”, ehhez csapódik még húsz érdeklődő klubtag. Ugyanis a létszám változik, néhányan jelelnek, aztán visszaadnak a kezdeti nehézségektől: az alapos elméleti képzéstől, a fizikai állókép-

Debrecen eredményeit népszerűsítve VÁROSUNK NEMZETKÖZI HÍRŰ ISKOLAMŰZEUMÁNAK KÜLFÖLDI VÁNDORKIÁLLÍTÁSÁIRÓL

A debreceni Csokonai Vitéz Mihály Gimnázium iskolamúzeumának poszterkiállítását a hónapokban az NSZK-beli Freiburgban mutatják be.

A Napló október 16-i számában már beszámolt arról, hogy a stuttgarti történelmi világkongresszuson nagy sikert aratott debreceni iskolamúzeum poszterkiállítását — melynek fotódokumentációs anyagát a Csokonai Gimnázium szolgáltatja — az ottan felmerült igények alapján a nyugati országokban vándorkiállításra útra indítják.

Stuttgart után — november 14-én — a freiburgi Pedagógiai Főiskolán került sor annak megnyitására, bemutatására dr. E. Erdmann és Heideborn docensnek, valamint a történelem szeminárium hallgatói szervezésében, rendezésében. A kiállítást a főiskola rektora: dr. W. Schwark professzor nyitotta meg.

A továbbiakban több nyugati városban várják ennek a tantárgy- és múzeum-pedagógiai szempontból igen tanulságosnak tartott, újszerű és magas színvonalúan kivitelezett kiállítási anyagot. Epedig pedagógiai főiskolákban, egyetemeken és múzeumokban (NSZK, Hollandia, Anglia).

A közeli hónapokban még Weingartenben, Nürnbergben, Bonnban (itt a Landes Múzeumban), Hamburgban, Flensburgban, Schleswigben, majd a leydeni, a cambridge-i egyetemeken mutatják be azt a történelem-, művészettörténet-szemléletű oktatási poszterekkel, illetve fotódokumentációval illusztráló, segítő vándorkiállítást. Az utaztatás és a kiállítás költségeit az NSZK-ban a Nemzetközi Történelemdidaktikai Társulat vállalta dr. Walter Fűrnhörh elnök professzor irányításával, ügyintézésével.

A Csokonai Gimnázium iskolamúzeumának korábbi külföldi vándorkiállításaira visszatérve meg kell emlíkeznünk arról, hogy az már az elmúlt évtizedben az NDK-ban, illetve annak tizenegy városában átütő sikerrel zajlott le dr. Wolfram Paschmann berlini tanulmányi tanácsos, az NDK Történelmi Társulata Tanári Tagozatának titkára szerve-

Mit importál a kereskedelem?

BESZÉLGETÉS A BKM FŐOSZTÁLYVEZETŐJÉVEL

Az idén ősszel ismét megjelent az üzletekben a grapefruit, és bizonyára menetrendszerűen megérkezik majd a narancs és a banán is. Az utakon Ladák, Skodák, Polski Fiatok futnak, az áruházakban NDK háztartási gépeket, csehszlovák üvegedényeket, japán híradástechnikai készülékeket, román ingeket árúsítanak, a szaküzletek Felina és Triumph fehérneműt, Salamander cipőt kínálnak. A külföldi áruk megcsokortak és keresettek Magyarországon akkor is, amikor a nemzetközi fizetési mérleget csak kemény erőfeszítésekkel lehet egyensúlyban tartani. Minek köszönhető, hogy ilyen körülmények között is válogathatunk az import termékekben? Erről kértünk tájékoztatást Király Attilától, a Belkereskedelmi Minisztérium nemzetközi fősztályvezetőjétől.

— A lakosság áruellátását alapvetően a hazai ipar biztosítja, a magyar gyárak küldik az üzletekbe a forgalomba kerülő áruknak több mint negyötödét — mondja a fősztályvezető. — Emellett folyamatosan szerzünk be külföldről olyan termékeket, amelyeket itthon nem lehet előállítani — például autót, déligyümölcsöt, fűszereket — és igyekszünk hozzájutni minden, a választékot bővítő, az életet korszerűbbé, kényelmesebbé tevő, keresett fogyasztási

cikkhez. Természetesen erre csak bizonyos határok között van módunk. A korlátok ellenére is elmondhatom, hogy az import termékek kínálata az idén sem romlik, ami egyelőre annak köszönhető, hogy a kormány rendkívüli jelentőséget tulajdonít a lakosság jó áruellátásának, másfelől pedig annak, hogy mind nagyobb mennyiségben tudunk úgynevezett devizakímélő módszerek segítségével külföldi termékekhez jutni.

— Hogyan oszlik meg a behozatal a rubel és a dollár elszámolású import között?

— Körülbelül kétharmad-egy harmad arányban, vagyis az importcikknek többsége a szocialista országokból érkezik. Ennek is nagyobb, mintegy háromnegyed részét alkotják azok az áruk, amelyekhez az államközi szerződések értelmében jutunk hozzá. Az 1985. évi külkereskedelmi államközi megállapodások 692 millió rubel értékű fogyasztási cikk behozatalára nyújtanak lehetőséget, ami folyó áron számítva 1,5 százalékkal több, változatlan áron valamivel kevesebb a tavalyinál. Ezt egészíti ki évről évre növekvő mértékben a belkereskedelmi választékcseré, a hátramenti és az áruházi árucseré. A dollár-elszámolású fogyasztási cikk import az idén a tavalyival

nagyjából megegyezik, de a licenc- és know how vásárlások, lízingek és a különféle barterügyletek eredményeként több áru kerül az üzletekbe.

— Aki sokat utaznak az országban azt tapasztalják, hogy az egyes tájakon, megyékben más és más import áruk kaphatók, illetve nem kaphatók. Ez az eltérő kínálat ottan a helyi kereskedelmi vállalatok aktivitására utal?

— Minden bizonnyal, hiszen az államközi szerződések értelmében érkező termékeket országszerte forgalmazzák, viszont a más konstrukcióban behozottak gyakran csak ott jelennek meg, ahol a vállalatok szert tettek rájuk. Mind több belkereskedelmi vállalat él az árucseré lehetőségével, sőt, azoknak a köre is bővül, amelyek önálló külkereskedelmi joggal végzik ezt a tevékenységet. Önálló külkereskedelmi jogot nyert a többi között a Skála-Coop, a Ferrovill, a Vidia, a Délker.

A rubel-elszámolású forgalmon belül növekszik a belkereskedelmi minisztériumok között úgynevezett állami csere részaránya is — folytatja a fősztályvezető. — Új áruházak bekapcsolásával fejlesztették az áruház-cseréket; az ezekben részt vevő áruházak száma már jóval meghaladja a kétszázat. Szintén növekvő tendenciát mutat a hátramenti csere — ennek legnagyobb részét Csehszlovákiával bonyolítjuk le — és az itthon bevált termelést szervező kiterjesztett európai baráti országokra is. „Vevők vagyunk” kiállítást rendeztünk Szófiában, Prágában, Bukarestben, vagyis gyártókat kerestünk mintegy 1700-féle termékre, alkatrészre.

— Végül is milyen árukat eredményeznek számunkra a különféle cserék a KGST országokkal?

— A szovjet köztársaságokkal folytatott árucseré keretében jutottunk egyebek között hűtőszekrényhez, hordozható televízióhoz, pezsgőhöz, Csehszlovákiából különféle építőanyagokat, az NDK-ból cipőt, ruhát, lakásfelszerelési cikkeket sikerült behoznunk, hogy csak néhányat említsék. Gyakori, hogy így jutunk hozzá olyan termékekhez, amelyeket a kliring import keretében egyáltalán nem kapunk, vagy nem tudunk a szükséges mennyiségben beszerezni.

— Említtette, hogy a dollár elszámolású országokból érkező importot is kiegészítik különféle devizakímélő konstrukciók. Milyen természetűek ezek, és milyen árukat eredményeznek?

— Közös jellemzőjük, hogy a külföldi áruért nem devizával vagy csak részben azzal fizetünk: az ellentét magyar áru. Megveszünk például gyártási eljárásokat, és az itthon készített termékekkel ellentételezzük a know how árát. Vagy hasonló módon fizetjük külföldi gépek, gyártórok bérleti díját. A barterügyletek révén — amelyek keretében a tőkés országokból érkező cikkeket magyar árukkal ellentételezzük — az idén már mintegy 125-130 millió dollár értékű áru kerül itthon forgalomba. Ezek a devizakímélő konstrukciók lehetővé teszik, hogy a hazai árukínálaton belül az importcikknek mennyisége és korszerűsége megtartsa, esetleg még javítsa is az elért színvonalat, ugyanakkor pedig a rendelkezésre álló beszerzési lehetőséget az alapellátást szolgáló cikkek — így például déligyümölcsök, fűszerek, egyes ruházati és iparcikkek — importjára fordíthatjuk — mondta befejezől Király Attila, a Belkereskedelmi Minisztérium nemzetközi fősztályának vezetője.

G. Sz.

Másság va

Mes

Nem széria

Az elnök elége varjának hamuja san veri az üveg.

— Sokáig gond pészek utánpótlás san is az; nálunk, zet keretén belül is harminchért tar a három évfolyarból azonban jó, marad az ortopéd ban.

— Mert?

— Mert ez a sz kal nagyobb tudá mint a javító cip megtanulni se le csak a gyakorlat szű-hosszú évek szágosan sem foglalkoznak a pó gyártásával, p szükség lenne rá a hálózatot. Mi i gyét — Hajdút e — szolgálunk ki győzzük a mun mindig három-h vállalatok határidő lábúaknak pedig marabó kéne a ci

Asztalán Csaba, ceni Általános és tó Ipari Szövetke meg elmondja, h szüzonnyeg embe ortopéd részlegbe az idén már több fél millió forintny produktált. S még ge az évnek. Mun reséges, a tavalyi nyüket megduplá

A részleg a Vig hály utcán találha gi emeletes házba műhely ez, hanem gyár. Egy teljes nagüzem, ahol év ezer fölé emelkedt szült cipők száma, írva nem tűnik s ha ismerjük a gy teret, már igen. tudni kell, hogy a ben nem szériaag lyik. Minden egye és más. S a maga mindegyik mester itt dolgozó cipés kisujiában van a minden csinja-bin

— Volt idő, am pészszakmának becsülté. Mit tag nézték azt, aki m jének javítására zott. Ezért nem is kált a fiatalok egészen előregede ma. Pedig ha bele a cipész, aki javít alizálja magát, ko ket terem: képes adni egy drága láb használati értékét. gyártó lesz, mester szakmának. Ilyen az ortopéd cipész cséri embereit. F az üzem vezetője.

Bérekérdés

Jelenleg huszonn készíti a beteg, el dott lábakra való műhelyekben anna re, hogy nem sze folyik, a technológ matokat szétvá Minden műveletet ber végez. A műv rából csak a mér lóg ki, de ő is cs mert a méret-és lésvétel nem len, hanem a utcai üzletben tön kezdődik a külön útja. Aki méretet nak nemcsak a tudni kell a sza. Annnyféle panasz, a anatómiához is ér féle fájós, beteg amin segíteni kell, képzelné is nehé kész a méret, a k szítókön a sor. Min cipőhöz új kaptafá szíteni. Persze nem den évben hegy a ból a műhelyekben gazda módjára a kuncsaftoknak a kaptafáját, és ha j nek, csak ellenör

Mestercipészek

Nem szériában

Az elnök elégedett. Szivarjának hamuját komótosan veri az üveg hamutálba.

— Sokáig gond volt a cipészek utánpótlása. Országosan is az, nálunk a szövetséget keretén belül s a megyében már nem. Jelenleg is harminchét tanuló van a három évfolyamon. Ezekből azonban jó, ha nyolc marad az ortopéd szakmában.

— Mert?
— Mert ez a szakma sokkal nagyobb tudást követel, mint a javító cipészeké. S megtanulni se lehet máshol, csak a gyakorlatban. Hosszú-hosszú évek alatt. Országosan sem sok helyen foglalkoznak az ortopéd cipőgyártással, pedig nagy szükség lenne rá kibővíteni a hálózatot. Mi is két meggyét — Hajdút és Borsodot — szolgálunk ki. Nehezen győzzük a munkát, még mindig három-hat hónap a vállalási határidő. A beteg lábúknak pedig minél hamarabb kéne a cipő.

Asztalán Csaba, a Debreceni Általános és Szolgáltatási Ipari Szövetkezet elnöke még elmondja, hogy az a huszonnégy ember, aki az ortopéd részlegben dolgozik, az idén már több mint öt és fél millió forintnyi termelést produkált. S még nincs vége az évnek. Munkájuk nyereséges, a tavalyi eredményüket megduplázták.

A részleg a Vigkedvű Mihály utcán található egy régi emeletes házban. Nem is műhely ez, hanem egy kicsi gyár. Egy teljesen önálló nagyzem, ahol évente négyezer fölé emelkedik az elkészült cipők száma. Ez így leírva nem tűnik soknak, ám ha ismerjük a gyártási hátteret, már igen. Mert azt tudni kell, hogy a műhelyekben nem szériagyártás folyik. Minden egyes cipő más és más. S a maga nemében mindegyik mestermunka. Az itt dolgozó cipészeknek a kisujjában van a szakma minden csínja-bínja.

— Volt idő, amikor a cipészszakmának nem volt becsülete. Mit tagadjuk, lenéztek azt, aki más lábbelijének javítására vállalkozott. Ezért nem is jötték sokáig a fiatalok hozzánk, egészen előregégedett a szakma. Pedig ha belegondolunk, a cipész, aki javításra specializálja magát, komoly értéket teremt: képes visszaidéni egy drága lábbeli teljes használati értékét. Aki meggyártó lesz, mesterré nő a szakmának. Ilyen mesterek az ortopéd cipészek — dicsérei embeireit Forró Imre, az üzem vezetője.

Bérekérdés

Jelenleg huszonnégy cipész készíti a beteg, eldőrmálódott lábakra való cipőket. A műhelyekben annak ellenére, hogy nem szériagyártás folyik, a technológiai folyamatokat szétválasztották. Minden műveletet más ember végez. A műveletek sorából csak a méretet vevő lóg ki, de ő is csak azért, mert a méret- és a rendelésfelvétel nem a részlegben, hanem a Bathyány utcai üzletben történik. Itt kezdődik a különleges cipőgyártás. Aki méretet vesz, annak nemcsak egyszerűen tudni kell a szakmát, az Annyiféle panasz, s oly sokan anatómiához is érteni kell. Féle fájós, beteg láb van, amin segíteni kell, hogy elképzelni is nehéz. Mikor kész a méret, a kaptafakészítőknél a sor. Minden egyes cipőhöz új kaptafát kell készíteni. Persze nem nő minden évben hegy a kaptafák, a műhelyekben, mert jó gazda módjára a visszatérő kuncsaftoknak elteszik a kaptafáját, és ha jövőre jönnek, csak ellenőrizni kell,

sem változott-e nagyon a régi állapot. Érdekes, hogy a cipészek a méretet vevő kivételével egyáltalán nem találkoznak a megrendelővel. A többiek egy számtalan jellel, figyelmeztető szóval ellátott rajz alapján dolgoznak. Vagyis nem mindenki, csupán a kaptafagyártó és a mintakészítő.

Végigjártam az üzemet, a műhelyeket. Utána nem kellett meggyőzni, hogy amit ezek az emberek csinálnak, az a bonyolult szakmák közé tartozik. Tehát még szemre is egészen más egy ortopédcipő-gyártó munkája, mint egy gyári munkásé. Annak, aki ezt vállalta, nem elég a szakmát ismerni és szeretni, elengedhetlen az alkotókedv. Mert, akiben ez nincs meg, sokszor eltűnik a szakmának a közeléből is. Elmegy, mert annak ellenére, hogy a munkájára nagy szükség van, nincs megfizetve. Az ortopéd cipészek teljesítményében dolgoznak, s a darabkérek ma már nem tükrözik az elvégzett munka valódi értékét.

— Nem bizony, mert ha megnézi ezt a cipőt, mit gondol, mit kapok én érte? — emeli fel az öléből a készülő darabot Sándor József. — Ért vagy kétezer forintot, s én megkapom érte a nyolcvanát. — Nem néz fel, az apró faszegeket villámgyorsan kalapálja bele a talpba. — Ötvenkilenc óta vagyok a szakmában, s minden dicsekvés nélkül állíthatom, hogy nem sokan tudják ezt utánunk csinálni. Itt nem lehet elkapkodni semmit, a beteg láb a legapróbb hibát is azonnal észreveszi. A nyolc óra nekem kérem nyolc óra. Én még azt is meggondolom, hogy mennyi időre menjek ki, mert ilyen hajtással is hat-hat és fél ezret keresek. De a kezdők ezt nem tudják utánuk csinálni. Tíz év, míg ráérez a kezük. A pénzük is kevés, így nem is maradnak szívesen. Biztos vagyok benne, ha a darabér nőne, nem lenne válságban a szakma. Mert így előbb-utóbb rossz vége lesz.

Elmegy a cipész betanított munkásnak dupla pénzt, ahol hajtani se kell. Megmondom magának, hvenhat óta itt kétszer volt darabberendezés. Visszafelé, igaz, egyszer emelték is, de most megint ott tartunk, ahol tíz éve. A pénz az ugye, nem ér ugyanannyit. En is csak azért vagyok itt, mert bolondul szeretem a szakmát, tudom, hogy Miskolcra is ide jönnek csinaltatni, mert azt mondják, csak a mi cipőink jók. Pedig kicsoda igények vannak mostanában! A vevő ugye a pénzért szepet is szeretne, nemcsak a jót.

Sándor József negyvenegy éves, szokimondó ember. Most, hogy napirendre került ez a másfajta cipészesség, végiggondolta az életét és elkeseredett. Nincs jobb hangulatban, ha a pénzről esik szó, Mihály János sem. Ő mintakészítő. Egyedüli szakember a részlegben. Munkáját mérnöki pontossággal kell végeznie, s nem kis szervezőkészséggel kell rendelkeznie. Három éve van a nyugdíjig, negyvennyolc óta van ezen a területen.

— A felsőrészbőrt a papírminta után kell kiszabni. Nézzé csak, egy-egy felsőrész hány részből áll. Minél jobban deformálódott a láb, annál több apró darabfélé kell összeállítani. Ezt nem lehet az iskolában megtanulni. Ott most is csak az alapminta szerkesztését tanítják. Utánpótlás? Ritka a jó érzékű gyerek. Mellettem most van egy — néz fel a munkából a vele szemben dolgozó szőke fiúra. — Harmadéves, neki menni fog. Ha itt marad — emeli fel az ujját figyelmeztetően.

A fiú Gericz István fel

Nyereségesen

— Hallom, maga elmegy...
— Hét éve vagyok itt. Nem vagyok cipész, betanítottként dolgozom — néz rám Lukács Tibor.

— Nem látott fantáziát ebben a szakmában?
— A szakmában igen, csak a lehetőségeiben nem. Pénzből élünk.

A tüzében három csinos és fiatal asszony dolgozik. Ők varrják össze a kiszabott felsőrészeket.

— Kicsi a pénz — mondják szinte egyszerre. — Hol vagyunk mi a gyáriaktól? Négyezer-négyezerháromszázat keresünk, ennyire jön ki.

— S én is, tizenhat éve itt vagyok — szól Kiss Csabáné.

— Mi meg tíz és tizenöt — néznek egymásra Somogyi Sándorné és Kiss Sándorné.

— Csak az nem fér a fémbe — lép be a tüzöde ajtaján Sándor József, aki a téma után indult —, hogy mi nyereségesek vagyunk. Hozunk több mint egymilliót a szövetségetek, s ebből nem telik igazítani a béreken. Mert nekünk órabért hiába emelnek, mi teljésségekben dolgozunk. Az alapórabér csak akkor ér valamit, ha egy évben egyszer fél óra áramszünet van — neveti el magát keserűen. — Szóval megy a nagykalapba a pénz, vissza meg majd bolond lesz köszönni. Itt se beruházás, se bérfejlesztés. A Kossuth utcai szalont viszont ismét felújították.

— A tervkiszítéskor az üzemvezető nem szól, hogy mire lenne szükség?

— Csak azért szólok, amiért tudom nem beszél hiába — felel a kérdésre Forró Imre, mert közben ő is, meg Mihály János is utánuk jött a tüzödébe. A rögtönzött „munkahelyi értekezleten” sok minden felvetődik. Az üzemvezető előveszi a kimutatást a nyereségről, a termelésről.

— Ennek arányában kellene részesednünk a jóból, legalább annyiban, amennyit megtermelünk — hangzik el egy jogos mondat.

Csak hogy azt az ortopéd cipészek is tudják, hogy a gazdálkodás művészete bármily varázslatos, csodát nem tehet.

— Akkor pedig válságba kerül a szakma — döntik el az emberek. — Mit csinál a szövetségetek nélkülünk? Mikorra jön össze egy ilyen jó hírű gárda? Nem akarunk mást, csak ennek a munkának a becsületét. Mert a dicséretből nem élünk meg. Itt a huszonnégy emberből csak egy keres hétézret, de az is agyonhajtja magát. Megírja? — néznek rám kérdően.

— Hátha segíték vele. Summázzam? Nehéz, mert itt nemcsak a bérek kérdésében kell előrelépni, az egész szakmát megfelelő helyre kellene tenni. S a rendcsinálást a képzésnél kellene kezdeni. Nem lesz könnyű, mert az ortopédcipő-gyártásnak még irodalma sincs. Az üzemvezető egy régies-régi könyvtárból kölcsönzött példányt őriz ereklyeként. A németeknek van irodalmuk — mondta keserűen.

Iván Gizella

Mennyibe kerül a mozi?

„Oda kell menni, ahol az emberek vannak”

Amikor a Hanesch Lászlóval folytatott beszélgetés után kiléptem az utcára (az ajtó fölött a felirat: A szocialista kultúráért címmel kitüntetett, hét-szeres kiváló vállalat), már tudtam, hogy sikertelen volt a látogatásom. Arra voltam kíváncsi, hogy milyen eredménnyel, hogyan gazdálkodik a Hajdú-Bihar megyei Moziüzemi Vállalat. Az igazgató ugyan készségesen válaszolt a kérdéseimre, ám én mégsem tudom megfogalmazni a magamnak szánt feleletet. Egyrészt azért, mert a vállalatot a tekintélyes összegű állami támogatás teszi nyereségesé, s ez a tény máris megfosztja e fontos mutatót (nyereség) igazi értékéről a funkciójától. Másrészt meg azért nem, mert ha el is fogadom a dotáció szükségességét (társadalompolitikai feladat a kultúra különféle formáinak közönséghez juttatása), nem találok a jövedelmezőséget helyettesítő, esetleg a művészi teljesítményt a középpontba állító, minden szempontból logikus értékrendet.

De ne vágjunk a dolgok elébe, térjünk vissza ahhoz a pillanathoz, amikor a Híradó mozi hátsó traktusán, a nyugalmat és jólétet (már-már azt mondanám, gazdagságot — talán épp a gazdálkodás színvonalát?) sugárzó folyosókon végigsétálva benyitottam a moziüzemi (micsoda abszurd összetétel) vállalat tágas és kényelmes igazgatói szobájába.

Bizonytalan befektetés

— Olyan közművelődési intézmény a miénk, amely vállalatgazdálkodási formában működik — kezdi Hanesch László igazgató. — A társintézmények mind költségvetésből gazdálkodnak, mi viszont a nyereségben vagyunk érdekeltek. Persze, senki ne gondoljon arra, hogy ez a nyereségérdekeltség, a vállalati gazdálkodás éppen olyan, mint mondjuk a Magyar Gördülőcsapágy Művek vagy a Debreceni Ruhagyár esetében. A kulturális szolgáltatás sajátos terület, amelynek igazolására szemléletes példát mond az igazgató.

— Ha az iparban kellő körültekintéssel befektetnek egy bizonyos összeget — korszerű műhelyt építenek, modern gépeket vásárolnak —, akkor számíthatnak a jövedelemre, a befektetés megtérülésére. Mi hiába építjük meg a legszebb mozi, hiába viszünk oda kitűnő vetítógépet, díjnyertes filmeket, attól még nem biztos, hogy a nézők is bejönnek, nem biztos, hogy megtérül a beruházás.

Egyebek között ez is oka annak, hogy a kormányzati szervek mindig is könnyítettek a mozik költségein. Korábban az általánosan érvényes 45 százalékos nyereségadó helyett csak 30 százalékot kellett befizetni az államkasszába. Az idén január elsejétől, amióta a „közzolgáltató vállalatok” kategóriájába kerültek a filmszínházak, nem kell fizetni városi és községi hozzájárulást (ami egyébként a mérleg szerinti nyereség 15 százaléka), nem kell fizetni béradót (ez más cégeknek a kifizetett bérek 10 százalékát jelenti), vagy adót (ez általában a vagyon értékének 3 százaléka), valamint felhalmozási adót (ami ugyancsak jelentős tétel, a beruházási összeg 18 százaléka volt az idén).

Hanesch László a múlt esztendőre érvényes adatokat sorolja, hogy tájékozódjam a bevételek és költségek nagyságrendjéről. Az alaptevékenység (magyarul: a filmvetítés) bevétele, tehát az eladott mozijegyek árának összege 40,4 millió forint volt. Ugyanabban az évben, tehát 1984-ben az alaptevékenység önköltsége (a terambér, a fűtés, világítás, amortizáció, munkabérek és így tovább) valamivel több mint 60 millió. A különbség — amelyet a pénzügy és számvitel szakemberei „fedezeti összegnek” mondanak — csaknem 20

millió, ami ugyancsak jelentős ráfizetést mutat. Egy évvel korábban egyébként jóval kevesebb, alig több mint hétmillió volt ez a negatív különbség. De nem azért, mert egy esztendő alatt ennyit romlott volna a vállalat gazdálkodása, vagy mert nyolcszázötven évvel kevesebben mentünk volna moziba. Egyszerű elszámolási kérdésről van szó: míg azelőtt a támogatás egy részét „fogyasztói árkiegészítésnek” hívták és a jegyek árbevételéhez könyvelték; addig 1984-től a támogatás teljes összege külön rovatba került, „termelési árkiegészítés” címmel. Szót sem érdemel az ügy, mégis azért említjük, mert a példa jól mutatja a gazdasági értékelés, elemzés nehézségeit, olykor megbízhatatlanságát, a fogalmak mögötti tartalom változását.

Az más kérdés, hogy a vállalat szempontjából többről van szó. Míg a fogyasztói árkiegészítés a forgalommal volt arányos, a nézőszámok növelésével is nőtt; addig a termelési árkiegészítés a korábbi mutatók alapján megszabott, több éven át változatlan összeg (a jelek szerint mértéke a hetedik ötéves terv idején sem növekszik), amelynek a reálértéke viszont az infláció üteme szerint csökken. Ezen a ponton tehát valóban gazdálkodnia kell a vállalatnak — másként nem tudja pótolni ezt a veszteséget.

Tegyük teljessé az imént elkezdett adatsort. Mindent egybevetve 1984-ben a vállalat saját bevétele valamivel több mint 44 millió, az állami támogatás 38 millió volt, az összes ráfordítás pedig 79 millió. Végeredményben a moziüzemi vállalat nyereséggel zárta a múlt évet, amelynek összege csaknem 3 millió 300 ezer forint volt.

Megfontolandó lenne talán: a szocialista kultúrát ne egyszerűen a magyar vagy a szovjet filmek számának növelésével, hanem a szocialista országokban szerencsére szép számmal születő, értékes alkotások mind gyakoribb bemutatásával támogassák a mozi-vállalatok. A kevésbé jók helyett pedig az ugyancsak értékes, más országokban készült filmeket vetítsék. Ez ugyan még mindig nem garantál pénzügyi áttörést, ám a filmművészet népszerűsítésének, a kulturális színvonal általános emelésének mégiscsak így használhatnak a legtöbbet.

— Az Apolló példája sajnos nem tekinthető általánosnak. Szerencsére az idén ott nem volt szükség nagyobb beruházásra, felújításra, jól alakult a forgalom is, az átlagosnál több volt a felemelt helyűrű film.

Ezzel máris az egyik fő kérdéshez, a gazdálkodástól elválaszthatatlan üzletpolitikaihoz érkezünk. Ahhoz a ponthoz, ahol a kivülről szemlélő számára kibogozhatatlanná válik az anyagi érdekesség s az erkölcsi elismerés alapjául szolgáló értékrend ellentmondásokról terhes szövevénye.

Mert miről is van szó? A vállalat alapvetően nyereségérdekelte; érdeke tehát az, hogy a fix összegű támogatáshoz minél nagyobb mértékű árbevétel társuljon. Ezt viszont azok a bizonyos felemelt helyűrű filmek hozzák, amelyek az esetek túlnyomó többségében nem tartoznak a művésziileg egyáltalán értékelhető alkotások közé.

Senki nem vitatja, hogy a szocialista mozinak fő feladata kell hogy legyen a filmművészet értékeinek népszerűsítése. Természetes tehát, hogy a bemutatott filmeket kategóriákba sorolják, s a vállalat munkájának értékelésekor alapvető szempont, hogy az így fontosnak ítélt filmek látogatottsága hogy alakul.

De mi számít fontos filmnek? Ez az a kérdés, amelyre a filmforgalmazás szakemberei általában nem szívesen válaszolnak, mivel maguk is érzik egy régen túlhaladott szemlélet továbbélését. Ma már ki mondaná meggyőződéssel, hogy egy-egy film azért értékes, azért jó, mert valamely nemzet, ország rendezője készítette?

Megfontolandó lenne talán: a szocialista kultúrát ne egyszerűen a magyar vagy a szovjet filmek számának növelésével, hanem a szocialista országokban szerencsére szép számmal születő, értékes alkotások mind gyakoribb bemutatásával támogassák a mozi-vállalatok. A kevésbé jók helyett pedig az ugyancsak értékes, más országokban készült filmeket vetítsék. Ez ugyan még mindig nem garantál pénzügyi áttörést, ám a filmművészet népszerűsítésének, a kulturális színvonal általános emelésének mégiscsak így használhatnak a legtöbbet.

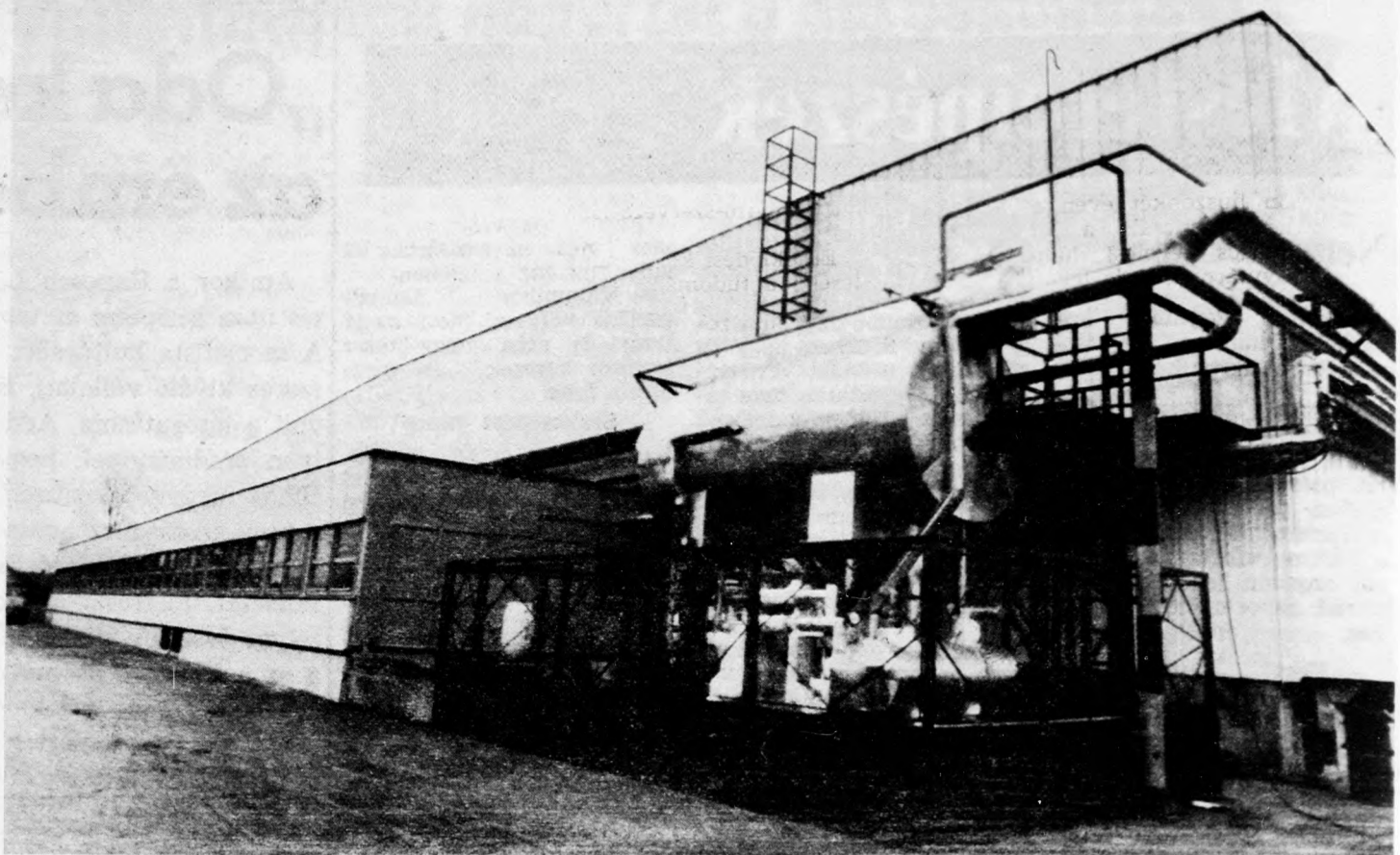
Görömbölyi László

A mint azt lapunk szerdai számában hírtl adtuk, november 26-án ünnepélyesen felavatták a Debreceni Tartósítóipari Kombinát új ezervagonos hűtőházát. Ezzel lezárult az a nagyszabású fejlesztési program, amelynek során a vállalat az elmúlt három esztendőben több mint egymillió forintot ruházott be, bővítve a zöldborsó-feldolgozást, bevezetve a csemegekukorica-feldolgozást s létrehozva egy, a tőkés piaci értékesítés ipari háttérét javító kisüzemi hálózatot.

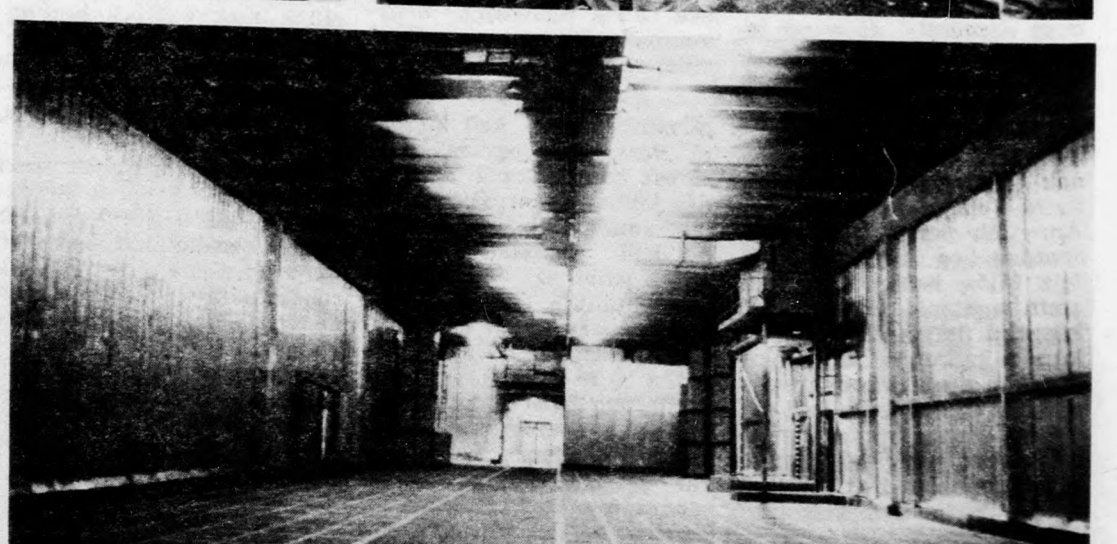
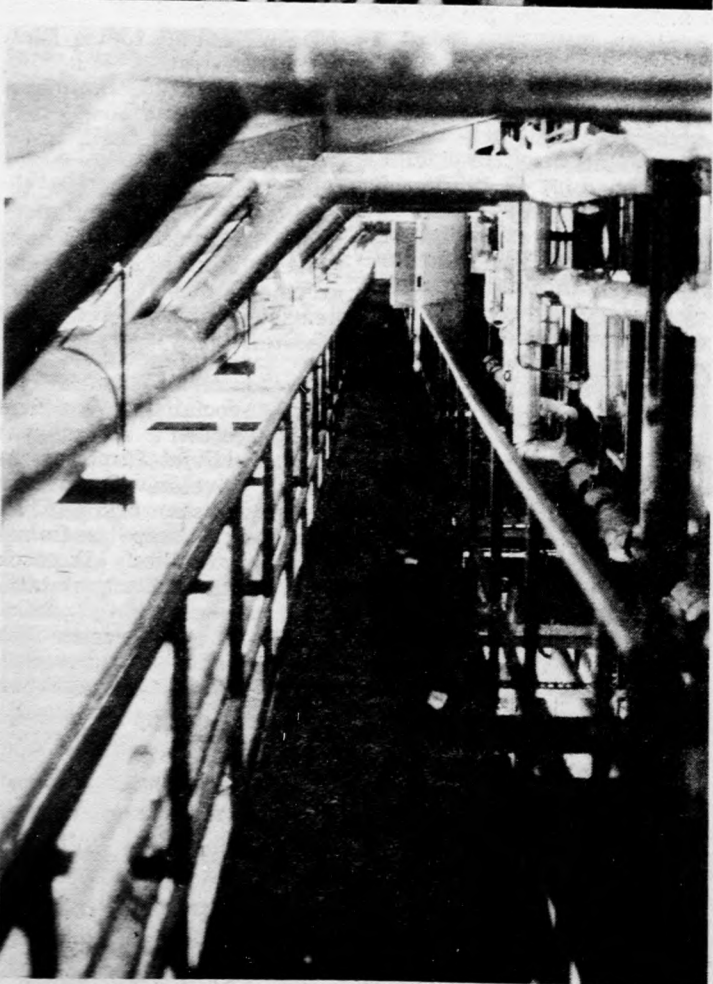
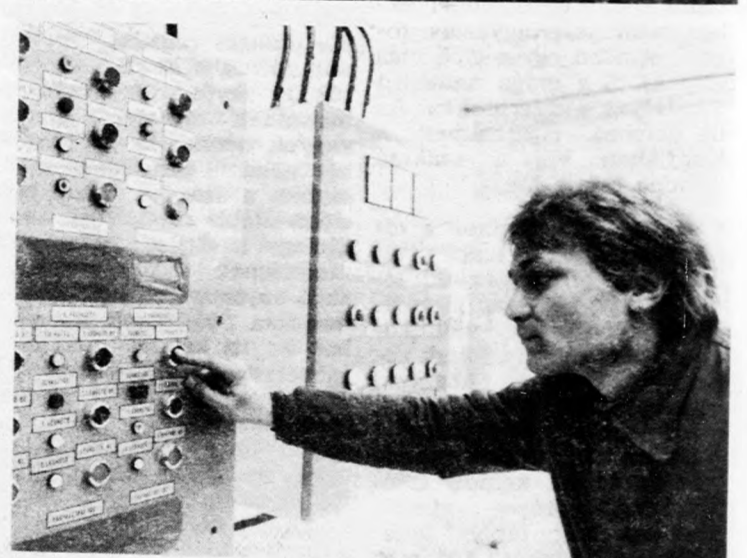
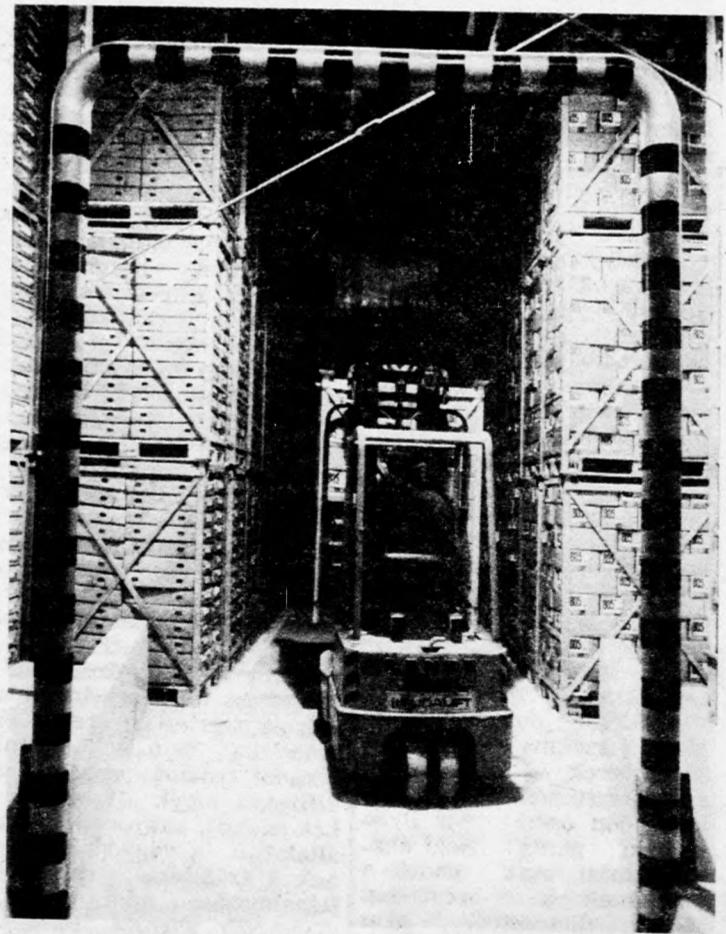
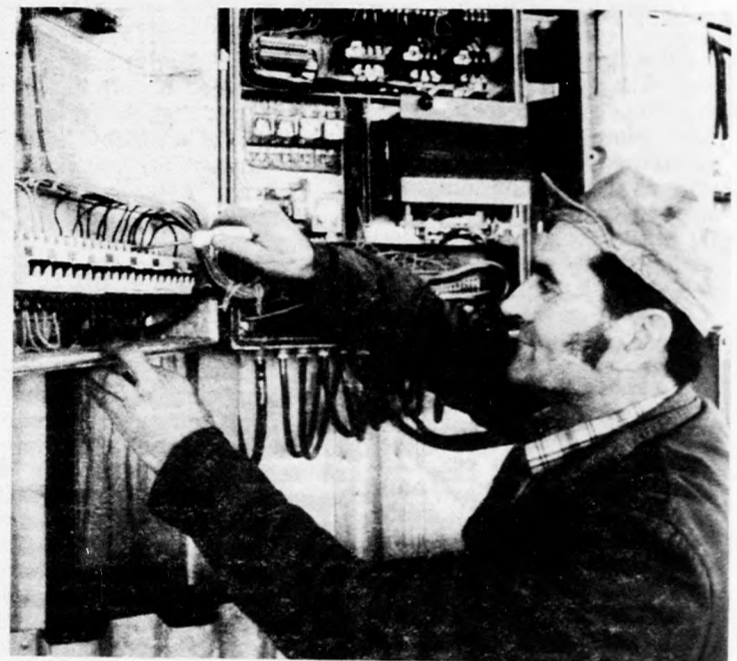
Aligha kell bizonygatni az élelmiszer-ipari termékek tárolása terén tett előrelépések jelentőségét. Élelmiszerexportunkat nemegyszer épp azért nyomja oly kíméletlenül a világpiac, mert nincs elég tárolónk, nincs elég hűtőházunk, az azonnali eladás kényszerében élünk, ami ráadásul a szállítás megannyi gondját is megnöveli. Ilyen összefüggéseiben kell értékelnünk a tartósítóipari kombinát új hűtőházát, ami — az avatáson így mondták — a legkényesebb igényeket is kielégíti. Új építészeti technológiával került kialakításra, hőszigetelése előregyártott szendvicspanelekkal készült. A hűtőteremeket egymástól elkülönítették, így a különböző termékek tárolása a közegészségügyi előírásoknak és az export feltételeinek megfelel. A beruházást a legfejlettebb ipari országok előírásainak megfelelően készítették elő.

A hűtőházat generálvállalkozásban az Energiagazdálkodási Intézet, az Ipari Épület Tervező Vállalat és az ALUTERV tervezte. A kivitelezés a tartósítóipari kombinát fővállalkozás szintű irányításával történt. A rekordgyorsasággal elkészült létesítményen több tucat kivitelező dolgozott, köztük a legnagyobb munkát a Kelet-magyarországi Vízügyi Építő Vállalat, az AGROKER Szövetkezeti Vállalat, az ALUTERV és a Hőtechnikai Vállalat végezte. Az új hűtőház technológiai üzemeltetése teljesen automatikus. Felvételeink az átadás napján készültek.

(Fotó: Iklódy János)

ÚJ HŰTŐHÁZ AZ ÉLELMISZER-IPARNAK

A köz

TISZTELGÉS

Bán Imre a betvek szeretetét a r Gyöngyösön huszo lai tanárként nem végezt hātāsos n városi könyvtárosok tēket mentett n níványait is bevé olvasáshoz vezérle

A debreceni Kó egyetemen huszon níványait az irod tőmunka vállalásá a szakirodalom és letére.

Negyvenhat eszt kájával, ötvenöt é kenységével egyér példaképet valósít korában fokozatos tedrját és íróaszt dományos munká sem betegsége, se tudta elzárni.

Megyei szerveze tagja volt. Évtize Választmány tagja igazgatójaként, a k ként, az irodalmi városi, megyei or adójaként, vitavez

Tudományo

A debreceni Kó jos Tudományeg ves irodalomprof régi magyar iroda sa december 2-á 80. születésnapját pi alkalmat kétna mányos tanácsko vözi az irodalom nek széles tábora. renca hétfőn dé órákor kezdődik Múzeum díszter tanácskozást Tam a Kossuth Egyet lomprofesszora n s a kollégák neve köszönti az idős p A tanácskozás programjában öt szerepel. Klanicz

A hang

Kiállítás a

Sípos Zsófia m Debrecen képzőm ben egy sajátosan kibontakozását jel fél évtizede történi házi bemutató (1970) hosszú uta pasztelltechnikáján lésében. Főleg a szépségei érdeklik, termében látott ké bizonyítják, hogy is tudna maradni. Tárlatain azon találkoznak figurá sokkal, legfeljebb staffázs alakzattal liség érzékeltetésér élnkítésére. Az é nemesak a főváros cen s Nyíregyháza nokaiban láhatták tárlatait, hanem a si házakban, az ő szemléken s egyéb kozások alkalmáva sen meggyőzőek v agrártudományi eg a Medgyessy tere sorakoztatott paszt veinek szecessziós és romantikus k

A közéleti tudós

TISZTELGÉS A NYOLCVANÉVES BÁN IMRE ELŐTT

Bán Imre a betűk, az írott szó, a könyvek szeretetét a nyomdász őseitől örökölte. Gyongyoson huszonnégy éven át középiskolai tanárként nemcsak a gimnáziumban végzett határos nevelést, hanem önkéntes városi könyvtárosként és levéltárosként érteket mentett meg, tett közkincsé. Tanítványait is bevonta a jellemformáló, az olvasáshoz vezérlő tevékenységbe.

A debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemen huszonnégy éven át nevelte tanítványait az irodalom szeretetére, a kutatómunka vállalására, az adatok, a tények, a szakirodalom és a pontos munka tisztelésére.

Negyvenhat esztendővel oktató munkájával, ötvenöt éves közművelődési tevékenységével egyértelműen a közéleti tudós példaképét alakította meg. Hetvenéves korában fokozatosan csak az egyetemi katedráját és íróasztalát hagyta el, de a tudományos munkájától, a közművelődéstől sem betegsége, sem törékeny termete nem tudta elzárni.

Megegyeztetésüknek 1953-ban alapító tagja volt. Évtizedeken át — az Irodalmi Választmány tagjaként, a nyári egyetem igazgatójaként, a megyei elnökség alelnökéül, az irodalmi szakosztály elnökéül, városi, megyei országos konferenciák előadójaként, vitavezetőjeként példamutató —

legillőbb ide ez a jelző! — tevékenységet végzett, tekintélyével gazdagította a társulat irányító-szervező-ismeretterjesztő munkáját.

Érdeklődési köre, munkássága sokkal szélesebb a tudományágánál. Kiváló nyelvismertete elvezette a világirodalomhoz (Dante-kutatás), tanulmányainak jellemzője a világirodalmi háttér, a kontrasztív, komparatív szemlélet és gyakorlat. A szervezetünkön túlmutató közéletiségének sok jele van: évtizedeken át a Déri Múzeum Baráti Körének, a Csokonai Színház Nívódíj Bizottságának elnökeként is Debrecen köz-művelődéséért fáradozott.

E nyolcvanadik születésnap ünnepi hangulatában meggyőződéssel állíthatjuk: emberségével, tudományos munkásságával a Kossuth Lajos Tudományegyetem, ismeretterjesztő tevékenységével a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat, debreceniségével a város hírnevét növelte.

Bán Imre személyében is adassék tisztelt annak a nemzedéknek, amelyek emberpróbáló időkben a humánus erejét és fényét mutatta fel a kortársaknak és az utódoknak, a magyar értelmiség jobbik részének.

A TIT elnöksége nevében:
Nagy János
megyei titkár

Tudományos tanácskozás a Déri Múzeumban

A debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem neves irodalomprofesszora, a régi magyar irodalom tudosa december 2-án ünnepli 80. születésnapját. Az ünnepi alkalmat kétnapos tudományos tanácskozással üdvözli az irodalom művelőinek széles tábora. A konferencia hétfőn délelőtt 11 órakor kezdődik a Déri Múzeum dísztermében. A tanácskozást Tamás Attila, a Kossuth Egyetem irodalomprofesszora nyitja meg, s a kollégák nevében is ő köszönti az idős professzort. A tanácskozás első napi programjában öt előadás szerepel. Klaniczay Tibor

Vitéz János akadémiaja címmel tart referátumot, *Tarnóczy Márton* pedig a régi magyar irodalom és a korszerű humánműveltség kapcsolatáról beszél. *Kovács Sándor Iván* dolgozatának címe: Két olasz magarigál a magyar irodalomban, *Bitskey Istváné* pedig: Pázmány Péter és Róma. A hétfői tanácskozás záró előadását *Pirnát Antal* tartja a XVI. század eleji magyar epika címmel. Az ülésszak elnöki tisztét Tamás Attila tölti be.

December 3-án, kedden *Pálmái Kálmán* elnöklete mellett *Tolnai Gábor* előadással kezdődik (Három erdélyi gróf a felvilágosult Európában — Teleki Ádám, József és Sámuel) 9.30 órakor. *Rottler Ferenc* a történettudomány története és újabb kutatási irányai; *Péter Kata*l: Nádasdy Tamás a mecénás, mint magánember; *Nagy János*: A régi magyar irodalom és az ismeretterjesztés című dolgozattal vesz részt a tanácskozáson.

A tudományos konferenciát a TIT Irodalmi Választmánya, a Magyar Irodalomtörténeti Társaság és a TIT Hajdú-Bihar megyei Szervezete közösen rendezi.

Két dzsesszkoncertről

①

A dzsesszmusika történetében nem új keletű vonás a tájékozódás egzotikus zenei kultúrák irányába. Az ötvenes években kezdődött az a folyamat, amely arab, indiai, tibeti stb. zenei elemek bevonásával igyekezett tágitani a dzsessz kifejezési tartományát. John Coltrane, Sun Ra, Don Cherry vagy újabban John McLaughlin és Jan Garbarek kezdeményezései említhetők mindenekelőtt a sikeres színtézisek között, amelyek valóban új, addig nem tapasztalt eredményekkel gazdagították a dzsessz stílusról jegyeit.

Szabó Sándor törökzenemiklósi gitáros és partnere, a tablán és ütőhangszereken játszó *Major Balázs* nem az amerikai, nem az angol és nem is a norvég zenei közelebről kiindulva talált érintkezési pontokat közel-s-távolkeleti kultúrákban. Magyar zeneiségük őselemlét keresve jutottak el messzire s letek kapcsolódást az indiai ragakkal és az arab makámokkal. Törökvésüket pusztán zenéjük improvizatív jellege rokonítja az amerikai dzsessz-szel, mert ritmizálása, építkezése gyökeresen különbözik attól. A ragák és a makámok nem harmóniák funkcionális sorára, hanem dallamok, hangsorok motivikus kibontására, variálására, díszítésére épülnek, s előadásmódjuk is másfajta lelkiállapotot kíván: elmélyült, az ismétlődések és az apró elmozdulások kontasztjának feszültségét érzékelni képes figyelmet.

A duónak a debreceni dzsesszklubban november 20-án adott koncertje egy még nem egészen kiforrott, de

mindenképpen ígéretes és figyelemre méltó zenei műhelybe engedett bepillantást. Szabó Sándor igen nehéz, tág fekvésű akkordokat és hangsorokat szólaltatott meg gitárján, s már birtokában van az ehhez szükséges technikai készségnek; de előadásmódjukból egyelőre még hiányzik az a könnyedség és természetes dinamizmus, ami a darabok korrekelt eljátszását művészi élménnyé tudná avatni.

②

Zbigniew Namysłowski lengyel szaxofonost hazájában a „lelengyelebb” dzsesszmusikusnak tartják; olyan művészeknek, akinek megnyilatkozásai a legérzékletesebben fejezik ki a lengyel lélek és karakter jellegzetességeit. Érzelmes, de nem érzélgős előadásmód, szlávossá hajlítások, kissé szomorkás, de nem lemondó hangvétel, feltűnő melodikus érzék és világos, tiszta formátagság jellemzi játékát — függetlenül attól, hogy éppen milyen stílust választ ehhez keretül. A sajátosságokon túl számunkra az sem elhanyagolható, hogy Namysłowski kitűnő, abszolút biztos muzikus, aki bármilyen helyzetbe azonnal képes beilleszkedni.

Magyarországi nimbuszát jó évtizede éppen csodálatos balladajátéka segítette meg-alapozni a debreceni dzsessznapokon, s akkori stílusának fényét későbbi, a dzsessz-rock irányzathoz közelítő, ellentmondásos kísérletei sem tudták teljesen megtörni. November 24-i fellépése a Pódiumteremben egy újabb alkotói periódusba lépő, s eszközeit ehhez kereső Na-

myslowskit mutatott a közönségnek.

A nyolcvanas évek általános érték- és gondolati változásának sajátos tünete egyfajta nosztalgikus hajlam, visszafordulás elmúlt korok formái jegyeihez. Jellemző, hogy évtizedünk egyik legjobban felvételsozátatott dzsesszörökzöldek feldolgozásával készítette el Keith Jarrett zongorista, s a példák hosszan volnának sorolhatóak. A párhuzam természetesen kínálkozik, hiszen koncertjének egyik felében Namysłowski is standardeket, balladákat, bossanovákat játszott fiatal együttessel finom, disztigvált modorban, felvillanva kiemelkedő szolisztikus képességeit. Aki nem mindenáron az újat, a rendhagyót keresi a zenében, hanem időnként „beéri” a hagyományos, swinges alapú tiszta dzsessz megszólaltatásával, igen kellemesen érezhette magát a zenekari blokkok alatt.

A modern mainstream gyeyt viselték magukon a szaxofonos saját kompozíciói is, amelyek azonban a szerkesztésmód változatosabb eszközeivel éltek. Voltak köztük többtétélesek, kéttémájúak, a szolisztikus sorrendet szokatlanul megszabók; mindenesetre teljesebb képet mutattak a muzsikusról mint zeneszerzőről is. Namysłowski alt- és szoprán-szaxofonon, de fuvolán is igen jó diszpozícióban, együttessel remek összhangban játszott; reményt adva arra, hogy nemcsak úton van, hanem hamarosan meg is érkezik pályájának egy olyan állomására, amely nem a múlt, hanem a jelen révén nyitja érvényességét.

Turi Gábor

A hangulatteremtés erejével

Kiállítás a TIT Csokonai klubjában

Sipos Zsófia megjelenése Debrecen képzőművészetében egy sajátosan egyéni új kibontakozást jelent. Másfél évtizede történt nyíregyházi bemutatkozása óta (1970) hosszú utat tett meg pasztelltechnikájának kiérlelésében. Főleg a természet szépségei érdeklik, bár a műtermében látott képek azt is bizonyítják, hogy portréban is tudna maradandót alkotni. Tárlatán azonban nem találkozzunk figurális alkotásokkal, legfeljebb néhány staffázs alakzattal a térbeliség érzékeltetésére, a hatás élnkítésére. Az érdeklődők nemcsak a főváros, Debrecen s Nyíregyháza képcsarnokaiban láthatták nagyobb tárlatait, hanem a művelődési házakban, az őszi seregsmemléken s egyéb bemutatkozások alkalmával. Különösen meggyőzőek voltak az agrártudományi egyetemen s a Medgyessy tereben felsorakoztatott pasztelljei. Műveinek szecessziós felfogása és romantikus hangvétele

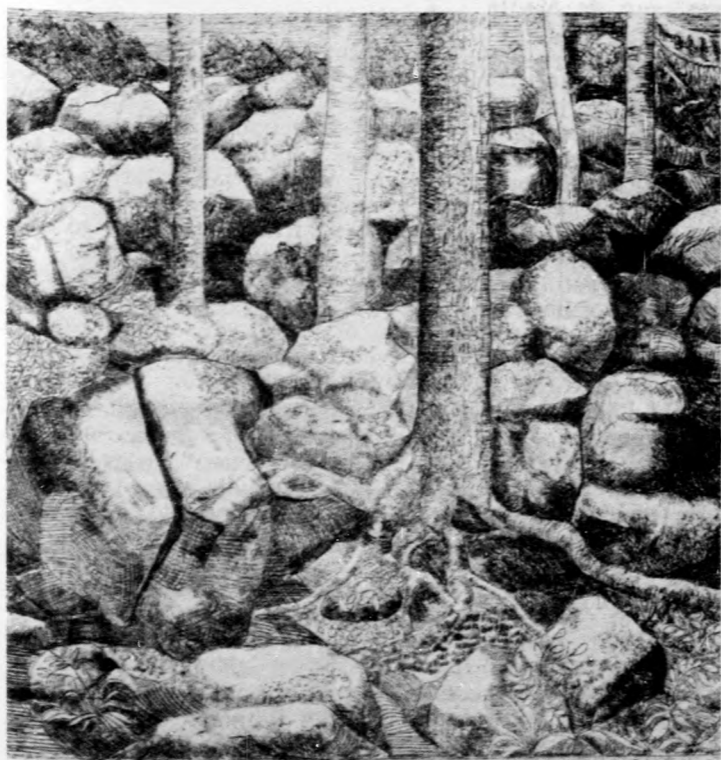
predestináltak arra, hogy szerepeljen a Krúdy-emlékpályázaton. E sikeres pályázat eredményének mintegy betetőződése volt Debrecen város művészeti ösztöndíja s az 1982-ben átvett SZMT-elismerés.

Pasztelljeiben kialakította az egyéniségének legmegfelelőbb technikát, főleg a kék és zöld árnyalataira alapozott koloritjának formarendjét, ahol az egymáshoz közelálló színeket meg-hökkenítő természetességgel hangszerele. Egyfajta ösztönös és tudatos forma- és színkezelés biztosítja képeinek hangulatteremtő erejét. A levelek, indák, virágok, ágak, korszók és csipkék kavalkádjába beleviszi a törékeny formák és színek tiszta árnyalatait. Az aprólékos és fárasztó megmunkálás ellenére a technika nem ural-kodik el s a kép eleven hatásában érvényesül, így az átélés hőfoka változatlan marad. Képzetei a hagyomá-

nyokba nyúlnak vissza, a századforduló szecessziójába, olykor a harmincas, negyvenes évek alföldi festészetének realizmusába. Az őszi és tavaszi kertek emlékeit, az őszi rózsákat, lila iriszeket, ciklámeneket és napraforgókat a magyar fauna „kellék-tárából” meríti. Képeibe néhol textilmotívumok is szö-vődnek, kék és vörös drapériás asztalok, virágokkal zsúfolta. Az 1985-ös üzemi tárlaton Ratkó József költő kiemelte, hogy „... ezekben a képekben ugyanaz az ösztönös pontosság, az az ösztönös féltés működik, mint az anyai munkában. Félti a virágokat, az egyre nehezebben lélegző fákat... s gyógy-gyítja őket képein — csodálni való természetességel.” A cizellált gondos rendezettségében kicsit úgy érezzük magunkat, mintha egy védett park fái, bokrai között kalandoznánk.

Debrecen képzőművészetének jelenleg egymás mellett élő irányzataiban érdemes eltűnődni Sipos Zsófia árnyalati értékein, átélési bukolikus természetimádatát, képeinek másoktól elütő szordifóit, melyek aligha rokoníthatók bárkiével is, s élmény a kalligrafikus gondossággal kimunkált ágak, levelek kalligráfiáját követni. Munkája, kréakezelése közel áll a pointilistákéhoz, hiszen színeinek vibráló foltjait sűrűn egymás mellé rakott parányi mozaikokból alakítja, de leheletfinom grafikai kontúrokkal övezve. A *Labdarózsák csipkével* című művén érzeti a virágok pasztelljét, a *Vörös rózsák*nál a lilát és a vöröset mérsékelten társítja a kék háttérrel. A lefokozott puha koloritú háttérrel és rajzzal lépnek premier planba virágjai. Talán legteljesebben adja önmaga érzéseit a *Rekviem a virágokért* című pasztelljén, aggodalmát, féltését a természet szépségeiért. A nézőt átmelegíti ez a meghitt alkotói légkör.

Dr. Tóth Ervin

Prim Zoltán: Finnországi táj (rézkarc)

OLVASÓNAPLÓ Cs. Szabó László: Őrzök

Cs. Szabót Németh László egy írásában „gyűjtő”-nek nevezték, s ezt a tulajdonságát az író maga is elismeri egyik önjellemzésében („Gyermekkoromtól már-már eszelősen gyűjtök...”). Cs. Szabó azonban több ennél. Ő ugyanis anyagi, szellemi teljességre is tör; fáradhatatlan elméjével az emberi alkotás minden fajtáját, minden értékét birtokba akarja venni, de nem azért, hogy mint valami zsigori, kamráiba rejtsse, hanem, hogy továbbadja, megossza velünk. Ismerni akar minden kiemelkedő írásművet, író, tudóst, képet, szobrot, alkotókat, s mint valami óriási könyvtár, képtár, szoborpark „virtuális” gazdája, kézbe akarja venni minden kincsét, annál is inkább, mert tudja, hogy azok hol, a világ nagy könyvtárainak, múzeumaiknak melyikében találhatók. De többet is tud ennél: nem csupán élő, két lábán járó katalógus, lexikon, hanem elsősorban léptője, élvezője is páratlan „gyűjtemény”-ének, meghozza olyan, aki amit lát, nagy távlatokban is látja, az egész világot átfogó összefüggések hálójában, mint valami óriási többretegű gobelint, melynek rétegeit, az irodalom, a tudomány, képzőművészet síkjait a nagy mester, a történelem elrendezése nyomán biztos kezekkel teríti elénk. Időben, legalábbis a témák időközében, szerényen szólva is ezer évet foglal be a kötet, Nagy Károly császártól Ilyés Gyuláig, az író fejedelméig, ami szemhatára szélességét is jelzi — térben pedig szinte az egész világot, súlypontként Európával, de fél szemmel (olykor egészszel) Magyarországon.

S ennek a nagy kincsnek, átfogó tudásnak, ismeretanyagának Cs. Szabó ragyogó memóriája az őrzője, amely minden valaha látott, olvasott, hallott dologra emlékszik, s írás közben tüstént azt a művet hozza elő (még ha nem is rögtönzesszerűen), amelyre éppen szüksége van. Múzeuma végtelen gazdagságú palotájában mindig azt a lámpát gyújtja fel, amelyik éppen oda veti fényét, ahol ő valamire rá akar mu-

latni. Az ismereteknek ez a rendkívül széles köre, könnyen mozduló tömege teszi lehetővé, hogy például az írásában szereplő személyekről úgy ír, mintha valamenyny személy ismerőse volna, anélkül, hogy dicsekedne az ismeretével, vagyis nem sznob. Neki ez a természetes ismeretségi köre. A megelevenítést szolgálja Cs. Szabó írói képessége is. Alakjai, egy Rubens, egy Dickens, egy Huxley úgy lépnek elénk korunk miliójében, mint egy nagy regény életre kelt szereplői, azzal a többlettel, hogy ezek a szereplők hitelesek is. Szinte restellem megemlíteni, hogy a megelevenítés varázslatos készségével együtt stílusának ereje, pontossága, melyet a nyelvi képzelet fénye is beragyog, ugyancsak az irodalom tere-mentő mesterévé avatja az „esszék” alkotóját.

Nagy műveltsége, világlátottsága, hiszen az író több mint harminc évet élt külföldön, írói alkotóereje, teszi számunkra páratlan értéké a könyv szerzőjét (többi művével együtt). Olyan ő, mint a hajdani peregrinus diák, aki — erre ő is céloz — elin-

dulva hazánkából, fejébe, poggyászába gyűjti az európai kultúra, Olaszország, Franciaország, Hollandia, Anglia stb. kincseit, s hozzá öket haza szegény, sok bajt látott országa számára, mint Apáczai, Tóthfalusi, Maróthi s százán meg százán.

Végső fokon pedig olyan ez a könyv az értő olvasó számára, mint egy végtelenül érdekes, tere, időn át hullámozó kalandregény, hajó, melyet nagyszerű kapitánya egy mesés tengeren biztos kézzel vezet egyik csodálatos szigetről a másikig, s az ismeretek tengere mellett a gondolkodás mezőire is ablakot nyit.

A két háború között magasba szökő, aztán tragikus viszonyaink közt újból lehangyolalt magyar esszé, melynek Babits, Szerb Antal, Halász Gábor, Németh László voltak a mesterei, itt ebben a gyűjteményben emelkedik ismét a legmagasabbra, a tudás, a gondolkodás, a kifejezés fényével megvilágított régióra.

Legyünk élvezői, őrzői mi is e kincseknek. (Magvető)

Tóth Béla

Arkádia-kínálat

Visszhangra talált a városi szakkultúrák között, köztépiskoláiban az Arkádia Kör felhívása, amely arra irányult, hogy Debrecenben élő előadóművészeknek fellépési lehetőséget biztosítson, ugyanakkor az iskolákhoz eljuttasson olyan irodalmi és zenei műsorokat, képzőművészeti kiállításokat, amelyekhez egyébként saját erőből nehezebben tudnának hozzájutni. Azzal, hogy a fenntartó intézmény, a Kossuth Egyetem közművelődési titkársága aktív kapcsolatot létesít művészek és iskolák között, közönséget nevelhet az Arkádia Körnek és létrehozhat egy olyan fórumot, amelyen szívesen mutatják be új műsoraikat, alkotásaikat a művészek.

A kínálat máris igen széles. Szerepel benne Horányi László és Herczegh Mária Sinka István-emlékműsora, Sziki Károly és Szabó Viola közreműködésével összeállítás a határon túli magyar irodalomból, illetve debreceni költők (Bényei József, Aczél Géza, Niklai Ádám) műveiből; Vajay Péter Ady-műsora; N. Molnár Éva előadestje Babits Jónás könyve című művéből; Szentgyörgyi Rozi Petőfi-műsora, Szabó Márta önálló csellóestje; Zsengeller Tibor és Wágner Lajos szólóének műsora.

A résztvevők köre mindkét irányban bővíthető: a kínálatba később bemutatandó produkciók is bekerülnek, illetve a kör vezetői számítanak további iskolák jelentkezésére is.

A szülőföld ígézetében

Masits László:
Szülőföldünk a Tiszántúl I.

Pedagógusok, népművelők, közéleti emberek a megmondható, hogy nemzeti önismertetünk hiányosságai és zavarai mennyire gátolják múltunk reális megismerését, a jövőépítéshez is elengedhetetlen patriotizmus kialakulását és érvényesülését. Néhány évvel ezelőtt a történelem és közgondolkodás viszonyáról folytatott tudományos vita egyik résztvevője nem véletlenül hivatkozott arra, hogy az 1950-es évek elején minden nacionalizmusnak minősítettünk, ami a nemzetet hangsúlyozta s nem folytattunk egyenlő erővel harcot a magyar és a szomszéd népek nacionalizmusa ellen s ez a harc „gyakran nem a magyar nemzet történetének belső átérzése, átvállalása alapján történt”.

A magyarság múltjával és jelenével azonosuló igaz hazafiság a ma felnövekvő ifjúság tudatában sem foglalja el az őt megillető helyet, nemcsak az iskolai oktatás, a családi nevelés torzulásai miatt, hanem azért sem, mert a nevelésben keveset törődünk a patriotizmus kialakulásának elemi fázisával, a szülőföld szeretetével, a szülőföldhöz fűződő kapcsolatok erősítésével. Pedig mélyrehatóan igaz volt Váci Mihálynak, aki szülőföldjére emlékezve vetette papírra: „ez a táj tanított szeretni Hazát / ez a por mutatott arányaira — világ”.

Bizonyára ez a felismerés is vezette a Tankönyvkiadót, hogy az iskolai, családi nevelés megkönnyítésére sorozatot indítson egy-egy táj kultúrhistoriájának összefoglalására, mindazon hagyományok összegyűjtésére és felmutatására, amelyekkel a szülőföld szeretetét, mint az igaz hazafiság fontos alkotórészt erősíteni lehet. A Dunántúlról, Észak-Magyarországról szóló kötetek után Masits László most a Tiszántúlról, pontosabban az Észak-Tiszántúlról mutatja be nagy szeretettel és hozzáértéssel.

A válogatás térbeli kereteit a kiadó szabta meg s ezért nem lenne értelme vitatnunk, jogos-e Észak-Tiszántúlról a történelmi fejlődés során szerkesztés alakult tájegységnek tekinteni. Szerencsére Masits

László sem törődik ezzel, az értékekre koncentrálna, amelyeket Debrecen, a Nagykovácsok, Hajdúság, Nyírség s a szatmári és bihari táj emberei évezredek múltjuk során gazdaságban, kultúrában teremtettek. A kötet előszava a Nagykovácsok szülőföldjét, az európai hírű magyar néprajztudóst, Györfly Istvánt idézi: „Európa nem arra kíváncsi, hogy átvettünk-e mindent, amit az európai művelődés nyújthat, hanem arra, hogy a magunkból mivel gyarapítottuk az európai művelődést”. Ez nemcsak mottója, de vezérlő elve Masits László válogatásának is. A szülőföld, a táj kapcsolata az országhoz nem lehet más, mint Magyarország viszonya Európához. Ha e nagyon is jogos és helyes elvű célkitűzés alapján aszerint teszünk mérlegre a kötetet: bemutatja-e, mivel gyarapította Észak-Tiszántúlról a magyar művelődés egészét, válszunk egyértelműen igen. Minden válogatás egyéni izlést követ és ez természetesen Masits László dicséretére is kell mondani; lenyűgözően nagyszámú, csaknem kétszáz kötetből, cikkből és tanulmányból válogatta össze anyagát és biztos szemmel választotta ki azokat a részeket, amelyek a bemutatandó táj történetének, irodalmának, művészetének, kultúrájának nagy egyéniségeire legjellemzőbbek. Ugyanakkor nem feledkezett meg a mindennapok embereiről, Rázompusztá Árpád-kori szegény jobbágyságitól a Bocskai letelepítette hajdúkig, a Nagykovácsok szabad parasztjaitól Nyíregyháza szlovák újratelepítőiig. A történelmi időrendben szerkesztett dokumentumok a neolitikumtól napjainkig mutatják be Észak-Tiszántúlról, gondosan ügyelve rá, hogy az olvasó teljes képet kapjon a tájegység múltjáról és jelenéről.

A Nagykovácsok vagy a Nyírség lokálpatriótái felrohatnák a kötetnek, hogy Debrecen-centrikus. Azt hiszem, nem lenne igazuk. Nemcsak azért, mert a magyar múlt évszázadaiban mindvégig érvényesült Debrecen Gulyás Pál által megénekelte tájakat összekötő

vel, mert könnyen ráfoghatják, hogy két pusztit” mondja a kolleginának, és valóban „cupp” jobb felől, „cupp” bal felől. Utána ki, anélkül, hogy bármit is mondana. Ez se rossz, mert így a kollegina reggelig törheti a fejét, hogy miért is kapta a pusztit valójában. Azért, mert jó volt, vagy azért, mert rossz...? (Az utóbbi esetben teljesen indokoltan, hiszen ezzel örömet szerzett a másiknak.) Megsértődni persze így sem lehet, hiszen akárhogy is vesszük, nem pofont, hanem pusztit kapott.

4. A színész nem megy be a bemutató előadás után az öltözőbe. Kiszúr a színházból, eltűnik, szertefoszlik, felszívódik. Nem lesz jelen a „névsorolvasáson”, számitva rá, hogy a tumultusban nem tűnik fel a hiánya, és másnapra már úgyis elévül az egész. És ha mégsem, még mindig mondhatja: „Nem emlékszel rá, hiszen lilára szorongattam a kezdetet?” A kollega aztán nézheti a kezét, és eltöprenghet azon, hogy valóban gratulált-e az illető. De most már csak önmagát hibáztathatja — a feledékenységéért.

Tőföldi szorgalmasan végigolvassa az egész művet, mely mind a nyolcvannégy oldalán az előbbiekhöz hasonló hasznos tudnivalókkal szolgál. — És mond csak — kérdezi meg másnap Törzstagától — neked mennyit sikerült ebből hasznosítanod? — Az égvilágon semmit — vallja be a tapasztalt, öreg komédiás —, de legalább kiírtam magamból. És talán ennek is köszönhető, hogy eddig megúsztam a gyomorfekélyt, a szívinfarktusról nem is beszélve, ami ezen a pályán már önmagában is sikernek mondható. Egyszer, ha majd te is megérettél annyi sötét életben, mint én, rá fogsz jönni magad is.

5. Ne mutakozzon közismert „összeférhetlennel”, mert könnyen ráfoghatják, hogy ő is „összeférhetetlen”, csak titkolta eddig.
6. Ne mutakozzon kártyással, mert könnyen ráfoghatják, hogy ő is kártyás.
7. Ne mutakozzon szemfényvesztő-vel, mert könnyen ráfoghatják, hogy ő is szemfényvesztő.

Masits László Szülőföldünk, a Tiszántúl I.

s szerepe, hanem azért is, mert Debrecen valóban országos hatású szellemi kisugárzást nem lett volna szabad kibebítni s ezáltal eltorzítani valamilyen egyenlősítő mérce alkalmazásával. Magyarország a múlt század utolsó harmadától, gazdaságában, kultúrájában sokcentrumú ország volt s ezek között Debrecen igen előkelő helyen állott. Masits László nemcsak világosan látja ezt, de a válogatás arányaival érzékelteti is tudja.

Elismerőleg kell emlétenünk a kötetben a szöveg, a képek, térképek és ábrák logikus egységét és egymást kiegészítő voltát. Tanárok, általános és középiskolai diákok, de a szülőföldjéhez ragaszkodó minden olvasó olyan kézikönyvet vehet kezébe Masits László kötetében, amely mindent bemutat, ami erősítheti a kötődést Magyarországnak és sok megpróbáltatást és keservet megért szegletéhez. A minuciózus kritika észreveheti, hogy a nagykovácsok városok gazdasági elmaradottságáról, a debreceni civisvilág árnyoldalairól, a nyíregyházi tírpiák életforma avittságáról kevesebb szó esik a kötetben. Mégse rójuk fel a szerzőnek, hiszen az édesanyák is minden gyermek között a sajátjukat látják a legszebbnek.

Szakmai és tudományos értékei mellett a Szülőföldünk, a Tiszántúl vallomás is. Masits László szívszorítóan szép tanúságtétele szülőföldjének szeretetéről, patriotizmusáról, értékéről elkötelezettségéről. Vallomás Veres Péter szoltáros hangvételű soraira azonosulva: ide kell hoznunk a nagyvilágot, ide kell hoznunk mindent, ami szép, ami jó, ami nemes és amit érdemes. (Tankönyvkiadó)

Orosz István

„Takaréklángon”

LÁTOGATÓBAN KARNAUSZ TIBORNÁL

Közel húszesztendő műsorfüzet került minap a kezembe, mely a Csokonai Színház 1966—67-es évadjának előadásairól tájékoztat, s egyben bemutatja a színházhoz szerződött új művészeket is. Karnausz Tibor fényképe alatt a következőket olvashatjuk:

„... operaénekes, aki a Fővárosi Operettszínházból szerződött Debrecenbe. A helyi közönségnek a Mahagonny opera Jim szerepében mutatkozott be nagy sikerrel. Számos tenorszeretpre készült, amelyekben az elkövetkező szezonban fog színre lépni.”

Az elmúlt két évtized alatt láttuk s hallottuk a Parasztszücsület Turiddujaként és a Hunyadi László címszereplőjeként, énekelte Rodolphe-t a Bohéméletben, volt Hoffmann, Offenbach operájában, Alfréd a Traviatában és szerepelt számos operettben is. Az utóbbi hónapokban azonban a színházi műsorplakátokról hiányzik a neve.

Ennek okát kutatva jutottam el Józsa Jánosra, ahol az egyik takaros kis ház bejáratánál Bessy, a világ legjamborabb tekintetű bernát-hegyi kutyája nyitott ajtót — a szó legszorosabb értelmében, s mögötte feltűnt a házigazda is: Karnausz Tibor.

— Nyugdíjba mentem — tört rögtön a lenyegre. — Idém márciusban kertem a szakmai nyugdíjaztatásomat.

— Nem volt korai ez a visszavonulás, hiszen még csak 48 éves?

— Huszonöt éves munkaviszony, s a pályán eltöltött húsz esztendő elegendő a nyugdíjaztatáshoz a mi szakmánkban. Az éneklésről azonban nem mondtam le: elég sokfelé hívnak — igaz, hogy elsősorban szórakozóhelyekre — s én valamennyi felkérésnek örömmel teszek eleget.

— Hogyan indult énekesi pályafutása?

— Elégge rendhagyó módon. Szüleimnek ugyanis nem állt módjukban taníttatni, így az általános iskolai elvégzése után rögtön szakmát tanultam: esztergályos lettem. Közben beiratkoztam az egyik budapesti zenei munkaközösségbe: nappal dolgoztam, esténként pedig szorgalmasan készültem az énekesi pályára. Debrecenbe először katonaként kerültem, s természetesen itt sem „tétlenkedtem”: a kultúrscsoportban

énekeltem, akkor meg baritonistaként. Leszerelés után Budapestre a 4. számú zeneiskola operett tanszakát végeztem el — szintén munka mellett. 1964-ben az Operettszínház énekkari tagja lettem, majd két év múlva Rubányi Vilmos, a Csokonai Színház akkori zeneigazgatója szólístaként Debrecenbe szerződöttet. Szakmailag és emberileg igen sokat köszönhetek a színház jelenlegi énekmesterének, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főis-

kola énekprofesszorának, Zádor Endrének, akivel a mai napig is tartom a kapcsolatot.

— Úgy tudom, huzamosabb ideig énekelte külföldön is.

— Hat évet töltöttem szerződéssel Nyugat-Németországban: a nürnbergi és a dortmundi operában léptem fel kisebb szerepekben. Ez a „kiruccanás” mindenképpen hasznos volt szakmailag és nem utolsósorban anyagilag is.

— Mostanában az opera és az operett műfaj mintha válságban lenne. Véleménye szerint mi lehet ennek az oka?

— Az operát kissé misztifikálják, neheznek, nehezen érthetőnek tartják, pedig ez csodálatos műfaj, csak sajnos, valóban kevesen értik. Hogy ennek mi az oka, nem tudom, de úgy gondolom, rá lehetne „nevelni” az emberket az opera szeretetére, értesítésére. És ezt véleményem szerint gyerekkorban kellene elkezdeni, amikor még mindenre nyitott, fogékony az ember. Az operett — a sokat ócsárolt operett — pedig nem más, mint mese: könnyed, szórakoztató, felhőtlenkedés szülője. S aki felnőtt korában is nem hisz egy kissé a mesében — hát annak bizony nehezebb az élete.

Nem panaszkodhatom, sok szép szerepet énekeltem ed-

digi pályafutásom alatt: a legkedvesebb a Bohémélet Rodolphe-ja, a számomra legnehezebb pedig a Hoffmann meséi címszerepe volt. (Erről egyébként a Muzsikák című folyóirat kritikusa ekképp vélekedett: „a főszereplők közül Karnausz Tiboré a legjobb produkció. Hoffmann szerepének nagyigényű énekszólámát okos technikai megoldásokkal énekelte. Gyakran alkalmazta az egészen könnyed, szinte parlandó éneket: ezzel ugyan helyell-közvetlen az operett hangvételhez közelít, de ezeken a helyeken is annyi expresszivitással és olyan jó szövegejtéssel énekel, hogy ezt a technikai módozatot csak dicsérni lehet.”)

— Szívesen emlékszem a Három a kislány Schubert szerepére, a Denevér Alfrédjára, s a Mosoly országa Szucsong hercegére — ez utóbbi különösen a szívemhez kötött. A zene egyébként gyerekkorom óta meghatározó volt az életemben, uralkodóvá vált, hatalmába kerítet, befolyásolta a hangulatomat, egész gondolkodásmódomat. Úgy érzem, hogy én csak akkor leszek igazán „nyugdíjas”, ha már nem fogok énekelni. A zene fiatalon tartja, „konzerválja” az embert, szellemileg, lelkiileg egyaránt. És még valami, ami döntő fontosságú az életemben: a nyugodt, kiegyensúlyozott családi háttér, s ezt feleségemnek, Lilinek köszönhetem. Az ő gondoskodó szeretete nagyon sok „zökkenőn” átszegtette az elmúlt húsz évben.

Beszélgetésünk idején egy percig sem pihent a lemezjátszó. A lemezeiről a kedvenc zeneszerző, Puccini áriái szöveget Placido Domingo előadásában.

— Van valami félelmetesen szép ebben a zenében, ebben a hangban — mondja. — Olyan, mint egy lebegés, mint egy szép álom. Ezt a hangulatot semmi mással nem lehet így kifejezni. És ennek tolmácsolására csak a legnagyobbak képesek. Véleményem szerint a mai énekesek közül Domingo a legnagyobb.

— Bocssáson meg a „gyanúsításért”; de úgy érzem, mintha önnek azért csak hiányozna egy kicsit a színház, a szerepek, a közönség.

— Közönségem most is van, hiszen mint mondtam, az énekléstől nem vettem búcsút, ami pedig a színházról illeti, mese „takarékra vettem az izgalmakat” — ennyi az egész. A színház egyébként ígért egy búcsú-fellépést...

Kenyeres Iona

Józsa János rajza

A termelést segítő tevékenység is az embert szolgálja

KÖZEL TIZENKILENCEZER TAGOT SZÁMLÁL A MEDOSZ

A Mezőgazdasági, Erdészeti és Vízügyi Dolgozók Szakszervezete — közismert néven a MEDOSZ — Hajdú-Bihar megyében közel 19 ezer dolgozót tömörít magában. E szakszervezethez állami gazdaságok, vízügyi szervek, erdészetek és egyéb intézmények tartoznak, összesen 75 gazdasági egység. Az alapszervezetek száma 82. A MEDOSZ szerepe, jelentősége tehát nagy fontossággal bír megyénk életében.

A közelmúltban tartották meg az elmúlt öt évért értékelő küldöttértekezletüket, amelyen több mint száz küldött képviselte megyénk MEDOSZ-tagságát. Az értékelés alapos és mindenre kiterjedő volt. Kiss Kálmán, a MEDOSZ megyei bizottságának titkára szívesen idézi fel a küldöttértekezlet anyagát, csoportosítva az ott elhangzottakat.

Előjáróban hadd mondjam el, hogy szóbeli kiegészítőben egyebek között fontosnak tartottam megemlíteni, hogy a szervezetséget tekintve ma a megyék között a jó középmezőnyben vagyunk a 95 százezernel. Ez a szervezetség egyfelől a ráfordított munkát bizonyítja, másfelől pedig azt jelenti, hogy ahol ennél kevesebb — hisz így jön ki az átlag — ott a jövőben még nagyobb figyelmet kívánunk fordítani a szervezetség javítására.

Szakszervezetről szólva, az embernek mindenekelőtt az érdekvédelem jut az eszébe. Am azt is tudjuk, hogy ezen túl fontos szerepe van a gazdasági munka, a termelés támogatásában, szervezésében és segítésében. Kiss Kálmán is ezt emeli ki elsősorban:

Részvétel a tervek készítésében

— Ahogy a beszámoló is hangsúlyozta, a termelést segítő tevékenységünk jelentőségét — a kétös funkcióból adódó köteleesség mellett — az is növeli, hogy alapszervezeteink tagságának döntő részét a termelőüzemek dolgozóinak létszáma adja. Az elmúlt években fokozott gondot fordítottunk a gazdasági és szociális tervek készítésében való részvétel javítására. Így azután sikerült elérni, hogy a vállalati középtávú tervek mellett az éves tervek készítésénél, megvitatásánál, véleményezésénél, illetve a szociális tervek jóváhagyásánál alapszervezeteink nagy része közreműködjön.

Véleményem szerint sokat jelentett ezen a téren, hogy minden év elején szövetkezési értekezleten beszéljünk meg a tennivalókat. Különös figyelmet fordítottunk a megbeszélések során például a gazdasági szabályozók változására, az új rendelkezések megjelenéséből adódó feladatokra. Sajnos a gyakori — sokszor év közében — változtatások a szabályozókban, rendelkezésekben érezhető bizonytalanságot okoztak, nehezítették a tervszerű munkát. Ezeket a változásokat sajnos a tisztviselőink sem tudták folyamatosan és megbízhatóan követni.

Termelést segítő munkánknak volt, illetve van egy másik igen fontos területe. Ez pedig a szocialista munkaverseny- és brigádmozgalom szervezése és segítése volt. Rendkívül nagy jelentőséget tulajdonítottunk ennek a tevékenységnek. A gazdaságok, intézmények vezetőségével együttműködve alapszervezeteinknek sikerült elérni, hogy a vállalatok még jobban kapcsolódjanak a tervekhez, s a cél azok mennyiségi-minőségi túlteljesítése legyen.

A MEDOSZ-hoz tartozó vállalatok, gazdaságok és intézmények összesen mintegy 637 szocialista brigádot számlálnak, közel kilencc ezer taggal. Jelentős ez a szám,

aminek jelentőségét csak növeli, ha hozzátesszük, hogy a brigádok, illetve brigádtagok éves vállalásainak összege átlagosan 55—65 millió forint között van. Természetes, hogy ennek döntő részét a szocialista brigádmozgalom javára írhatjuk, de nem szabad megfeledkezni az egyéni vállalást tevőkről sem. Ez utóbbiban jó példával jár elől a Hajdúnánási Állami Gazdaság.

— A szocialista brigádmozgalom természetesen nagy szerepet játszik a termelést segítő tevékenységünkben — mondja Kiss Kálmán titkár. — Munkájuk, tevékenységük végső soron meghatározó minden hozzánk tartozó termelőegységben. Még akkor is igaz ez, ha látjuk és tudjuk, hogy a brigádok száma és a taglétszám az utóbbi években stagnál, számbeli növekedés nem jellemző. A minőséget viszont igenis jelzi az a tény, hogy ezen belül csökkent az alacsonyabb brigádfokozatok száma, de nőtt az arany fokozat és a Vállalat Kiváló Brigádjának cím tulajdonosainak aránya. Az elmúlt években például 225 brigád arany fokozattal rendelkezett, s 77 brigád a vállalat kiváló brigádjává lett. A szocialista brigádvezetők VI. országos tanácskozásán is az új formák keresésére, a minőségi elemek előtérbe állítására ösztönöztek. Ugyanerre buzdítottuk mi is alapszervezeteinket.

Altalában a brigádmozgalom mindig téma. Annál is inkább, mivel velük szemben a követelmények egyre nőnek, gyakorlatilag minden kezdeményezés, minden akció középpontjában ők vannak. Ennek is következménye, amit a küldöttértekezleten a beszámolóban is megfogalmaztunk, de több hozzászóló is felvetette, hogy a brigádmozgalom ama hagyományos hármassá jelszava ma nehezen teljesíthető. Az ma már tény, hogy a szocialista módon tanulni és élni jelszó megvalósítása egyre inkább háttérbe szorult. Ennek sajnos valós alapjai vannak: a termelési jellegű vállalatok dominálnak az esetek túlnyomó többségében, erre ösztönzik a brigádokat a gazdasági vezetők is, és a vállalatok értékelésében is ez a terület kapja a leglátványosabb szerepet. Az utóbbi időben megalakult gazdasági munkaközösségekben való részvétel, illetve a háztáji gazdaságok tennivalói szintén a szabad idő csökkenéséhez vezetnek. Valójában tehát már-már arról van szó, hogy nincs is

szabad idő. A termelés, a pénzkérés kényszere uralja életünket, s ez a tendencia a szocialista brigádok esetében is felismerhető.

Természetesen a vállalatok, gazdaságok, intézmények igényesnek honorálni a munkaversenyben előjárókat. Az elmúlt öt évben a MEDOSZ-hoz tartozó gazdasági egységekben (a tsz-alkalmazottakat is beleértve) közel négyezren részesültek például Kiváló Dolgozó kitüntetésben a munkaversenyben elért jó eredményeik alapján.

Negyszázötven újítottak

Nagy teret kapott a beszámolóban — teljes joggal — az újítómozgalom jelentőségének, szerepének, másfelől gondjainak értékelése, mérlegelése. Megállapították, hogy ez a mozgalom 1982-ig felfelé ívelt, azóta viszont ellenkező tendencia érezhető.

— Erre a MEDOSZ megyei bizottsága is felfigyelt — állapítja meg Kiss Kálmán. — A váltakozó tendenciát látva igyekeztünk javítási agitációs és propagandamunkánkat. Meghirdítettük, s igyekeztünk elterjeszteni az „Egy újítás” mozgalomát. Sajnos azt kell mondanunk, hogy ez a szándékunk nem hozta a várt, a remélt eredményt. Az az igazság, hogy az újítómozgalom eredményességét sok tényező gátolja, s ez annál is inkább bosszantó, mivel ezek a gátló tényezők évek óta megvannak és ismertek, és ennek ellenére sem sikerült ezeket változtatni. Ilyenek például az adminisztráció bosszantóan hosszú ideje, az újítások terjesztésének nehézsége, az újítók és a vállalatok közötti érdekeltség ellentmondásossága, hogy csak néhány jellemző példát mondjunk. Egyébként 1984-ben 405 dolgozó nyújtott be újítást, ebből 245 volt szocialista brigádtag. A benyújtott javaslatok száma 289, az elfogadott javaslatok pedig 180 volt. Ebből közel 160-at be is vezettek. A kiváló újítók száma 57-re emelkedett az öt évvel korábbi 25-ről.

A szakszervezet szerepe tehát az érdekérvényesítésen túl is jelentős, a termelést előtérbe állítva, az segítve és támogatva az törekvésnek, hogy ez a tevékenység is az embert szolgálja. Ahogy Kiss Kálmán összegezte: a szocialista brigádmozgalom és újítómozgalom embert formáló hatását kell a jövőben előtérbe állítani.

Boda László

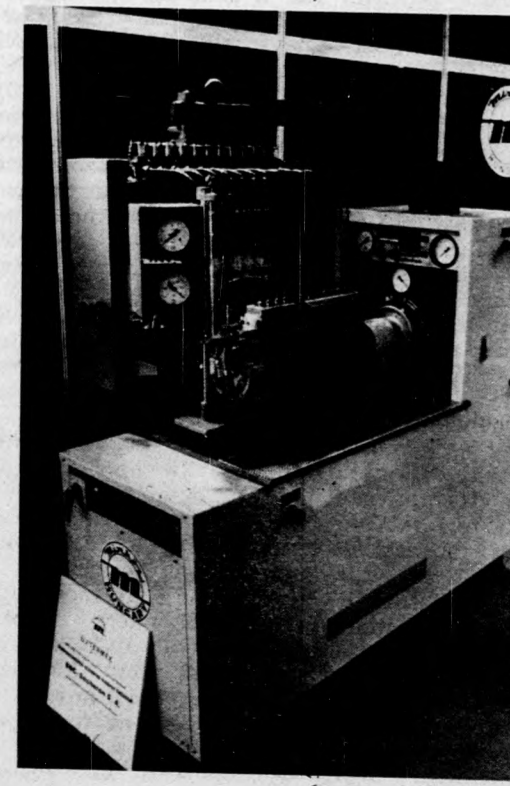
A Diesel-motor lelke

A Diesel-motorokban olyan mértékben kell összesűríteni a levegőt, hogy benne a tüzelőanyag önmagától meggyulladjon. A tüzelőszer csak úgy éghet el tökéletesen, ha elporlasztva jut a hengerekbe, és ott az égési tér levegőjével jól összekeveredik. A cseppek finomsága az égésnél fontos szerepet játszik; a kisebb cseppek ugyanis gyorsabban melegsznek fel az öngyulladásra, mint amennyi a hengerekben lévő levegőben tökéletesen elég. (Kevesebbet azonban be lehet adagolni, mert ez a kevés is éppúgy meggyullad, mint az az adag, amelynél a motor legtöbbet teljesít.)

Az elmondottakból következik, hogy a Diesel-motor lelke a jól beállított tüzelőszeradagoló és porlasztó berendezés. A befecskendező szivattyú feladata, hogy a pillanatnyi terhelés megkívánta mennyiségű tüzelőszert az előírt időpontban és meghatározott nyomással a porlasztófej fúvókáján át finoman porlasztva fecskendezze be az égési térbe. A befecskendező szivattyú a motor hengershámával egyező számú kis dugattyús szivattyúelemből áll. Mindegyik dugattyú kis hengerben mozog, és ezeknek két keresztirányú szívja, illetve a végén lévő szelepen át nyomja az olajat a hengerbe. A Diesel-adagolókat speciális próbapadokon állítják be, illetve ellenőrzik bizonyos időközönként.

Képfőnök: a MIRKÓZ Szövetkezet MD 750 típusú, frekvenciaváltós, aszinkronmoto-

ros hajtású adagolóvizsgáló próbapadját láthatjuk, amely a hazai ipar egyik világszínvonalú terméke. (KS-fotó: Hauer Lajos felvétele)

Nincs gáz! Vagy mégis?

Szkeptikus hang fogadja az esti telefonhívást.

— Hagyjuk ezt, én nem hiszek már az egészben — mondja minden indulat nélkül dr. Csikós Antal. — Itt két héten belül gáz biztos hogy nem lesz. De szerintem később sem...

— Hogyan fűtenek? Szemet kaptak?

— Hát honnan kaptunk volna? Kinlódunk...

November 27., szerda. Az eredetileg szeptember 30-ra tervezett Vöfely utcai gázvezeték-átadás még mindig nem történt meg. Igaz, a szeptember 2. óta felasott árkokat november 26-án be lehetett temetni, amikor is a Kerületi Bányaműszaki Felügyelőség a kivitelező kérelmére a lehető legrövidebb időn belül megvizsgálta a helyszínt.

(A november 15-i cikkünkben már hírt adtunk a Vöfely utcaiak kálváriájáról, arról, hogy a kivitelezővel kötött szerződés alapján az utca lakói átalakították széntüzelésű fűtőberendezésüket gázüzelésűvé, és hogy éppen ezért idén már senki sem rendelt szemet a TŰZÉP-nél. Ahol pedig manapság csak előjegyzést vesznek fel...)

Hallgatom a telefonban a póttanácsot, dr. Csikós Antalt szívtelen, már mindenbe belenyugvó hangját, és hirtelen felidőzök bennem: legutóbbi beszélgetéskor mennyit mesélt arról a lelkesedésről, arról az összefogásról, tenni akarásról, amivel az utca lakói meg évtizedek óta a magas költségekkel szembe szállva vállalták az önerős gázvezeték építtetését.

Elismeri a felelősséget

Még mindig csak a Vöfely utca eseténél maradt, felmerül a kérdés: miként lehet az, hogy egy gmk elvállal egy munkát szeptember 30-i határidővel és még két hónappal később sincs teljesen kész. Erről kérdeztük a budapesti Universal Gmk debreceni képviselőjét, Sátor Jénőt.

— A döntő ok, hogy teljesen idegenként csöppentünk be Debrecenbe. Mi nem gondoltunk arra, hogy előbb a műanyag csövek, majd a gömbsapok itt hiánycikként szerepelnek. Tanultunk ebből az esetből. Látjuk: kapcsolatokat kell kiépítenünk, mert különben nem juthatunk előre.

— Érzelik-e saját felelőségüket?

— Elismerem: nem lett volna szabad hat utcát egy-

szerre felvállalnunk. A telepítéssel nem lett volna szabad ilyen rövid határidőt megállapítanunk. És még egyet: helyi munkásokkal kellett volna dolgoznunk, mert a családjuktól távol levő emberekkel rengeteg problémánk volt.

A jövőre vonatkozó tanácsok persze a Vöfely utcaiakat már nem vizsgaltathatják. De mindezen túl vajon belenyugodhatunk-e abba, hogy mindennek csak az Universal Gmk szerződésessége volt az oka?

Senki sem vállalta

Az önerős gázvezeték-építés beruházója a debreceni tanács. Ennek képviselőjéről, Baranyi Tamásról, az építési és közlekedési osztály főelőadójáról érdeklődünk.

— A Vöfely utca esetében augusztusra jutottunk el odáig, hogy minden papir együtt volt és végre kivitelezőt szerezhetünk. Debrecenben akkor erre az évre senki sem vállalta el ezt a munkát és csak hosszas utánjárás révén sikerült az Univerállal megegyezni. Nyilván, ha már Pestről jön egy kivitelező, az nem egy utcára szerződik, hanem legalább hatra.

— Volt is annyi jelentkező?

— De még mennyi! Óriási felfutása van a magán-erős gázépítésnek. Olyannyira nagy, hogy ezt nem is könnyű egy személynök általni, hiszen a beruházás rá tartozik. Egyébként tudnám sorolni azokat az utcákat, ahol a megépítésre idén nem akadt vállalkozó: Gulyás, Nógrádi, Piroška, Kavics...

— És vajon miért nem végzi el ezeket a munkákat a TIGÁZ? — merül fel a kérdés az emberben.

Halász Imre megadja rá a választ:

Óriási felfutás

— Az önerős gázépítésnek ekkora felfutására igazán nem számítottunk — folytatja Halász Imre. — Csak Debrecenben június 30. óta 1051 lakásra adtunk ki bekapcsolási engedélyt. Óriási szám ez. Debrecenben egy évben 49,6 millió forint értékű van szó. Egy ilyen volumenű munkára én legalább négy-öt műszaki ellenőrt biztosítanék. Ezzel szemben a beruházási feladatokat a tanácsnál egyetlen ember végzi.

— A tanács nem beruházási vállalat — hangsúlyozza Tikász Elek, a debreceni tanács elnökhelyettese, mikor a problémát felvettem előtte. — Nincs létszámunk, nincs anyagi eszközünk erre. Sok más feladatunk mellett ennek ellenére is az élére álltunk az önerős gázépítéseknek. A tőlünk telhető megtettük azért, hogy koordináljuk a munkát, de egy ember számára ez nem könnyű feladat.

— Miért nem bízzák ezt egy beruházási vállalatra? — Örömmel rábiznánk.

A népgazdaság érdeke

Azt is hallottuk, hogy a közelmúltban újabb gmk-k alakultak és így bővült a kivitelezőkapacitás. Ilyen szempontból Hajdúszoboszlóról is lehetne segítséget igénybe venni. Talán elérhető lenne az is, hogy október 15-ig (fűtési szezon kezdete) már minden megkezdett gázvezeték átadnának rendeltetésének. (Jelenleg hét debreceni utcáról is tudunk, ahol vagy az Universal, vagy a DÉVSZER, vagy az Atlasz Gmk még most — november végén is dolgozik.) Pedig — mint ezt Rózsa György állítja — a kései munkák nem csekély gondot okoznak a TIGÁZ számára, amikor ezeket a vezetéseket a központhoz kell csatlakoztatni.

Teljesen jogos, amit Halász Imre, a TIGÁZ fejlesztési és beruházási főosztály-vezetője, valamint Rózsa György, a TIGÁZ Debreceni Üzemigazgatóságának főmérnöke egymástól függetlenül kijelent: „Mielőtt valaki egy szerződést aláír, mielőtt egy munkát felelősséggel elvállal, először is arról kell meggyőződni, hogy minden feltétel biztosított-e hozzá.”

De vajon miért vállalt munkát Debrecenben egy budapesti gazdasági munkaközösség?

— Hét megye tartozik a TIGÁZ-hoz. Ha csak Debrecen veszem, ott most épül 7 milliós beruházással kapacitásbővítés. Át kell építeni az összes gázfogadó állomást. Ki kell cserélni a teljes városi alapközmű-rendszer. Ez utóbbi 40 milliós beruházás lesz — de anélkül, hogy tovább sorolnám, egy a lényeg: a TIGÁZ-nak nincs arra kapacitása, hogy a magán-erős gázvezeték-építéssel foglalkozzon.

— Nem is érdekelt ebben a TIGÁZ...

— Ha úgy érti, hogy a lakosság gázszolgáltatás számunkra nyereséget rontó tényező, akkor valóban.

A TIGÁZ Debreceni Igazgatóságának vgmk-i ugyanakkor vállalkoz a magán-erős gázvezeték építését. Sőt, mint Rózsa György mondja, az üzemigazgatóság segíti is őket ebben.

— Biztosítjuk számukra az anyagot.

— És ha egy idegen gmk-n kellene segíteni?

— Örülünk, ha a saját vgmk-inkat el tudjuk látni. Ha valaki máshonnan jön, akkor hozzon magával anyagot. Mi csak olyat tudunk eladni, ami nem hiányzik a mi munkánkhoz.

Megfogadtam a tanácsot.

— Eddig valóban csekély részt vállaltunk ebből a feladatból — válaszolta Gergely András. — De az új öt éves tervet ismerve, most már biztos, hogy lesz szabad kapacitásunk, így szolgáltatásainkat bővíteni kívánjuk. Ha a tanács ránk bizza, örömmel vállalkozunk a beruházás teljes lebonyolítását úgy, hogy a tanácsnak az elvi asszisztáláson kívül más nem is maradna feladata.

— Mekkora többletköltségek jelentene ez a lakosság?

— Nem teszi ki az összköltség 1,5 százalékát sem. De ha azt nézem, hogy mennyi közben tapasztalataink révén ennél nagyobb összeget meg is tudnánk takarítani — akkor lehet, hogy nem is emelkednének a költségek.

— Mikortól vállalnák? — Már jövőre.

TUD

A Tisz RÉTI JÁNOS

Engedtesék meg olvasó, ha most hangneme egy keddigiek. Erről Csongrád szülői a városát, amely is a gyermekkorom majd a felnőttségévéit. A két fő ekelelődtt kisváros vizeivel, hangulatosával” az elke-szű évek után is-talán kapcsot je-a nagy hagyomá-reteben kicsinek-menti város ad-Réti Jánosnak, a pályája, mezőga-nárkodása, szá-kenyessége, amely-lát Debrecen fal-az itt eltöltött, k-tized alatt. Szá-cával tisztelte-slyét, nem messz-magjától, a ma-léknak tekintett-amely méretében-jelleget — orsz-ismert. A város-arculatát a m-jobbra zta meg-jabban kidom-XIX. század el-Sajátos gazdálk-rája sokáig me-merített jegyeit.-nyezet valószínű-volt Réti János-vegső soron kijé-lyáját.

1849. július 17.-Családi körülm-veset örözt meg-koláit Csongrá-Kecskeméten, -vártot és Szeged-Nem tudni, hog-gazdasági iskolá-bizonyos: gy-Károlyi Sándor u-dolgozik, eltöltve-tendőt. Felsőfok-tanulmányait v-gyarávót, Kes-Debrecenben vég-vél megszerzése-földre megy, -Heidelbergbe, ál-dijasként gyarap-és bővíti gyako-teit. Allami szol-ve, különböző h-nít. 1874-ben -helyt, még ugya-Dicsőszentmárton-tó-tanítóként, 18-zött a Pallagi-Tanintézet rend-Réti János deb-álat növénnytant-általános és kü-vénytermelést, -tant, ásványtant,-rétművelést okta-tal a fűvészkert-sági részének is

A Szántás és v

fűvészkert külö-dett el az intéz-kertjétől. Léte-mezőgazdaságila-növények bemut-lalkozott. Ide gy-sze minden ha-amelyet már té-illetve természet-nak tartották. A-terület egy rész-a honosított kísé-lönsön fákkal, -Réti János de-álat az igazgat-Kálmán volt. V-tor, Békessy Lá-Mihály, Rottler-rök Gábor, Wal-Kovács Sándor, -Kotta a tanári k-1982 októberét-lozmonostoron-megéri nyugdíja-lozsvárt huny-augusztus 10-én,

A Tisza partjától Debrecenig

RÉTI JÁNOS (1849—1910)

Engedtessek meg, tisztelt olvasó, ha mostani írásom hangneme egy kicsit elüt az eddigiéktől. Erre „alapos okom” van: Réti János Csongrád szülőtte volt, azé a városé, amely számomra is a gyermekkort jelentette, majd a felnőtté válás idején. A két folyó „közé” ékelődött kisváros elő és holt vizeivel, hangulatos „belvárosával” az elkerüléstől kezdve a városig, az elszakíthatatlan kapcsolat jelentenek. Ez a nagy hagyományú, de méretében kicsinek tűnő Tisza menti város adott bölcsőt Réti Jánosnak, innen indult pályája, mezőgazdasági tanárkodása, szakírói tevékenysége, amely otthonra talált Debrecen falain belül is, az itt eltöltött, közel egy évtized alatt. Szülővárosa utcáival tisztelte meg személynem, nem messze a város magjától, a ma már műemlékek tekintetű belvárostól, amely méretében — ilyen jelleggel — országosan is elismert. A város gazdasági arculatát a mezőgazdaság határozta meg, ami még jobban kidomborodott a XIX. század első felében. Sajátos gazdálkodási kultúrája sokáig megőrizte ismertető jegyeit. Ez a környezeti valószínűleg hatással volt Réti Jánosra is, mely végső soron kijelölte életpályáját.

1849. július 17-én született. Családi körülményeiről keveset őrzött meg a fáma. Iskoláit Csongrádon, majd Kecskeméten, Szekesfehérvárott és Szegeden végezte. Nem tudni, hogy hol járt gazdasági iskolába, annyi bizonyos: gyakornokként Károlyi Sándor uradalomban dolgozik, eltöltve itt két esztendő. Felsőfokú gazdasági tanulmányait viszont Magyaróvárott, Keszthelyen és Debrecenben végzi. Az oklevél megszerzése után külföldre megy, Halléba és Heidelbergbe, állami ösztöndíjjal gyarapítja tudását és bővíti gyakorlati ismereteit. Állami szolgálatba lépve, különböző helyeken tanít. 1874-ben Kézdivásárhelyre, még ugyanazon évben Dicsőszentmártonban igazgató-tanítói munkát. 1876—1882 között a Pálfi Gazdasági Tanintézet rendes tanára. Réti János debreceni éve alatt növénytant és -élettant, általában és különleges növénytermelést, növénykörtant, ásványtant, talajtant és rétművelést oktatott. Együtt a fűvészkert mezőgazdasági részének is kezelője. A

Szakirodalmi munkássága elsősorban a földművelés, növénytermesztés körét öleli föl. Rendszeresen írt az OMGE hivatalos lapjába, az 1891-ben indult Közlekedés. Cikkeinek zöme az Erdélyi Gazdában jelent meg. E sajtóterméket 1869-ben alapították Kolozsvárott, mint az Erdélyi Gazdasági Egylet

védő nemzedékének kell átadni örökségként. A Szántás és vetésről címmel a Falusi Könyvtár 36. köteteként, szintén alapvető dolgokról ad számvetést. „Jó földművesnek, szántóvetőnek lenni épp oly érdem, hazafiúi kötelesség, mint... kitűnő szaktudósnak vagy jeles orvosnak... (lételem

MIKÉNT EMELHETJÜK AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET NYVVKIADÓ VÁLLALATÁNAK XXXIX. FÜZETÉNEK GAZDASÁGUNK JÖVEDELMEIT? A FÖLDMŰVELŐ NÉP SZÁMÁRA A LEGJOBB TAKARMÁNYFŰVEK TERMESZTÉSÉRŐL. KOMLÓTERMELESRŐL. A TRÁGYARÓL, A TRÁGYÁZÁSRÓL. TRÁGYAKEZELÉS RŐL SZÜKSÉGES TUDNIVALÓK.

RÉTI JÁNOS, FRANKLIN-TÁ

Válogatás fontosabb műveiből

hivatalos lapját. Első írását is e folyóirat közölte 1873-ban, amely a szakoktatás kérdéseit taglalta. Az Erdélyi Gazdasági Egylet 1887. áprilisi 30-án választmányi gyűlést tartott, ahol elhatározták, hogy kiadóvállalatot létesítsenek, s rendszeresen megjelenetnek gazdasági munkákat a mezőgazdaság mindegyik ágából. Ezen az alakuló gyűlésen Réti János is részt vett, támogatva az üdvös tervet. 1914-ig már 60 mű kiadására került sor, köztük jó néhány Réti János tollából.

Az első nagyobb munkája 1875-ben jelent meg: Miként emelhetjük gazdaságunk jövedelmét? címmel. Könyvének jellegje: „Szakértelem, szorgalom és takarékoság emelje a népgazdaságot”. A nagyobb jövedelem elérésének feltételei: 1. több és jobb takarmány, 2. a szántóterülettel arányos haszonállattartás, 2—4 kh-ra számítva legalább egy szarvasmarha, 3. nagy gon-

számunkra): ...követni kell másokat a jóban, a haladásban, az okulásban.” Kérdéseket formájában a Kisgazda tanácsadója című könyvében rögzíti a rét- és legelőművelés legfontosabb mozzanatait. Ez is népszerűsítő célt szolgált, amely 1900-ban látott napvilágot.

A hazai mezőgazdaság történetében mindig gondot jelentett a föld táperejének fionntartása. E gondot Réti János is szívén viselte. Kolozsvárott 1888-ban kiadott könyve áttekinti A trágyáról, a trágyázásról és a trágyakezelésről szükséges tudnivalókat. Meglepően modern szemlélet tükröződik soraiában. „Uzsorakamatot vesz az olyan gazda, ki kaszál és arat, de földjének trágyát nem ad.” (Ugyanis) „...még most is találunk oly gazdaságokat, hol a trágyából „tözeget” csinálnak túlzásra.” Mindez még e század első harmadában sem volt ritka látvány. Különösen fontos problémára keres megoldást, amikor A legjobb takarmányfűvek termesztéséről értekezik a millennium évében megjelenő munkájában. 19 fűfélést vesz számba, azokat értékeli, külön kiemelve a különböző takarmánykeverékeket, melyek a zöldtakarmányozás alapját jelentik.

Manapság már elképzelhetetlen lenne életünk a burgonya nélkül. Termesztése fokozatosan hódított tért hazánkban is, s nélkülözhetetlen táplálékunkká vált. A nagyközönség számára érthető tárgyalásban a burgonya- és mellette a répatermesztésről is írt könyvet.

„A sör fogyasztása nálunk is évről évre terjed, s ezért hovatovább a fent említett (170 ezer ft) összeg is, mit a külföldnek fizetünk, növekedni fog, ha nem igyekszünk annak elejét venni újabb komlóültvények telepítése által” — írja A komlótermelésről című művében. A századforduló körül a komlótermelés súlypontja a Királyhágón túli területeken volt, ami nem jelenti azt, hogy másutt ne foglalkoztak volna vele, köztük pl. Hajdú megyében is. Ki kell még említeni a Kolozsvár időjárásáról írt rövid tanulmányát, mely 20 esztendő adatait rögzítette s értékelte. Rovatvezetőként is ténykedett 1887—1890 között a Szőlészeti és Borászati Lapnál, amely központi orgánuma volt a kertészeti ágazatnak.

Surányi Béla

A Szántás és vetésről című mű egyik illusztrációja

fűvészkert külön helyezkedett el az intézet gazdasági kertjéről. Létesítésével a mezőgazdaságilag fontosabb növények bemutatására vállalkoztak. Ide gyűjtöttek össze minden haszonnövényt, amelyet már termesztettek, illetve természetesen idomossá tartottak. A kétholdnyi terület egy részén végezték a honosított kísérleteket, különösen fákkal, cserjékkel.

Réti János debreceni éve alatt az igazgató Domokos Kálmán volt. Vedródi Viktor, Békessy László, Szűcs Mihály, Rottler József, Török Gábor, Walter Mihály, Kovács Sándor, Bíró Pál alkotta a tanári kart.

1882 októberétől már Kolozmonostoron tanít, ahol megéri nyugdíjazását is. Kolozsvárott hunyt el 1910. augusztus 10-én,

dot fordítani a trágyára, 4. gazdálkodásunkba rendszert kell bevezetni, 5. gondosabb talajművelést megvalósítani, 6. a gazdálkodás minden mozzanatát jegyezzük föl, különösen ami a kiadást és bevételt illeti, ez a gazdaság számára maradandó beccsel bír. Mert „a mi javunk az ország java, ... virágzó állam ma csak az lehet, hol béke, munka s haladás fogtak kezét a legmagasabbos célra: — a haza jólétének megalapítására!” E műve több kiadást is megért.

A termőföldről, annak műveléséről és javításáról című munkája is az 1870-es évek végén jelent meg. A gazda kötelességének tartja a termőföldre vonatkozó ismeretek elsajátítását, melyet az eke szarvával együtt a jó-

Érdeemes tudni a burgonyáról...

Meglepő, de tény, hogy a napjainkra nemcsak köznapinennivalónkká lett, hanem a bőséges termés miatt mindennapi beszédtemává is vált burgonya, illetve krumpli a 16. század második felében Európában dísznövényként honosodott meg. Amikor az 1650-es évek körül behozták hazánkba, még sokáig mérgező növénynek tartották, miután először a virágok nyomán kifejlődött bogoyótermését próbálták fogyasztani, a paprikához, paradicsomhoz hasonlóan, és ettől fejfájást, gyomorgöröcsöt kaptak. Ugyanis, mint utólag kiderült, a bogoyója és minden más zöld része emberre, állatra mérgező szolanin nevű alkaloidát tartalmaz. Ebből viszont a szárákban alig van, a gumók pedig még kevesebbet tartalmaznak.

Egyébként ha a gumóban a mérgezőanyagot már kiváltó 50—60 mg közötti mennyiségű szolanin halmozódna fel, íze annyira leromlik, hogy érezhetően keserűvé válik, a torkot reszeleli. A mérgezőnél — toxikusnál — kisebb adagú szolanint tartalmazó burgonya rendszeres fogyasztásánál semmiféle káros hatás nem mutatkozik. Olyan vélemény is ismert, amely szerint a normális burgonyában levő kis mennyiségű szolanin inkább hasznos, mint káros, mert serkentően hat a bélmozgásra, és a burgonya ízét is javítja. A kis gu-

mókban általában több a szolanin, mint a nagyobbakban, de azzal is számolni kell, hogy a fényben — akár az elárusítópulton, kirakásban, a szokásos kirakattól megvilágítástól is — hosszabb idő elteltével megnövekedhet az eredetinek a többszörösére is a gumók szolanintartalma, különösen a héjrész alatti rétegekben, amelyek közben zöldebbre is színeződnek. Szolaninfelhalmozódás következtében a gumók kihajtása — csirázása — közben is, ezt a hűvös, sötét helyen való tárolással kerülhetjük el.

Még ma sem fogyasztunk olyan nagy arányban burgonyát, mint ahogy azt gondolják. Hiszen amikor nálunk az egy főre jutó burgonyafogyasztás alig éri el a 70 kilót évente, nemcsak a lengyelek és a közismerten nagy burgonyafogyasztó németek, hanem még a franciák is jóval több burgonyát esznek ennél. S ők teszik helyesen!

Nem hiába szokták mondani, hogy a burgonya a második kenyérünk. A táplálék között fennálló különbség szinte szóra sem érdeemes, ha az összehasonlítást szárazanyagra vonatkoztatva végezzük. De a burgonya nem csupán szénhidrátforrás. Sok ásványi anyagot is tartalmaz, amelyek közül különösen a vas és a jódtartalom fontos táplálkozás-élettani szerepet. A fehéretartalma a fajta és

egyéb sajátosságoktól függetlenül 1—2 százalék. A burgonya különböző (C-, B₁-, B₂-) vitaminokat is tartalmaz. Az európai országokban a 17. század elején a C-vitamin hiányából eredő skorbutnak, mint népbetegségnek az eltűnése a burgonya széles körű termesztésével, a burgonya legfőbb lakosságának táplálkozásában a burgonya a legfőbb C-vitamin-forrás.

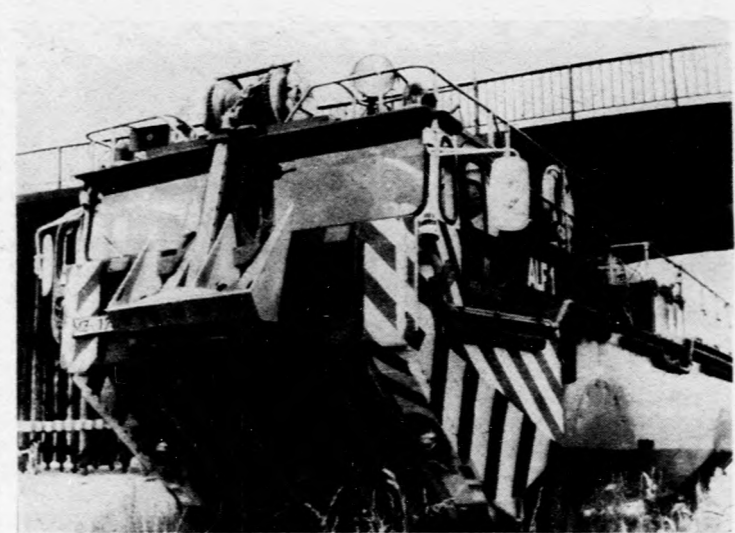
Nálunk napjainkban is sokan ragaszkodnak a proszód gumóhéjszínhez és a fehér hússzínhez, pedig ez a mai fajtáknál már nem a jó minőség feltétele.

A feledhetetlen rózsaburgonyáról már 1929-ben azt írták, hogy „egyszer aztán elhangzott országosra a jelszó és általánossá lett a vélemény, hogy a rózsaburgonya elfajzott, jobban mondva leromlott, elöregedett, és nem érdemes a termesztésével foglalkozni”. A korabeli írás szerint mégis „vannak olyan gazdaságaink, ahol a korai, régen elvénhedtnek hitt rózsaburgonyánk ismét teljes erejében van, jól dolgozik, s szép terméseket ad”. Lehet, hogy újból felvirrad az igazi rózsaburgonya-kedvelőknek! Addig is azonban mindenki megtalálhatja a burgonyában azt, amit vár tőle!

(Komiszár)

Technikával a tűz ellen

Gyorsabban, magasabban, messzebbre — amióta az ember védekezni próbál a tűzveszély és katasztrófák ellen, mindig ez volt a jelszó. Ma a jelszavak megvalósításának a műszaki feltétel is egyre határozottabb körvonalat kapnak. Különösen a repülőtereken szolgálatot teljesítő tűzoltóberendezésektől követelik meg az egyre nagyobb teljesítőképességet, s ez főleg az utóbbi évek során valóban minden korábbit felülmúlóan megnőtt. Ez vonatkozik a járműgyorsulására, a víz- és habgyökös szórás magasságára, amelyek együtt a tűzoltó technológiájának változását is magukkal hozzák. A tűznöz százdold monstrosok — amelyeknek súlya sokszor már az 50 tonnát is meghaladja — ma már képesek rá, hogy 0-ról 80 km/óra sebességre 40 másodperc alatt gyorsuljanak fel, amihez természetesen hatalmas motorteljesítmény szükséges. A követelmények azonban nemcsak itt, hanem a tűzoltás klasszikus területein, például az épülettűzoltásban is egyre nagyobbak.

A teljesítmény növekedésével együtt a járművek megbízható működésének biztosítása sem szorul hátrébe. A tűzoltó anyagok továbbító centrifugaszivattyú kezelése is egyre egyszerűbbé válik, elsősorban a szinte teljes automatizálás révén. A fejlesztők — vagy monitorkok,

ahogy néhány országban nevezik — általában távvezérlésűek, hidraulikus vagy elektromechanikus hajtással. De vannak olyanok is, amelyeket rádióval lehet irányítani. Újdonságunk számitanak a tűz elleni védekezésben az ún. oltókarok, amelyeket általában hidraulikus rendszerekkel mozgatnak, maximális hosszúságuk 20 méter körül van, és különleges kombinált mozgásokra is képesek. Képünkön: egy nyugatnémet gyártmányú kételtű tűzoltó oriaszt láthatunk. A jármű hossza több mint 10 méter, 3,5 méter széles, 3,5 méter magas, a súlya 18,5 tonna. Ennek ellenére megfelelően rugalmas mozog, mivel motorja 220 kW-os. Sebessége szárazföldön órántként 85 km, vízben 9 km. Hajtózűzek, kikötői tűzokoltásra használják elsősorban, de segíthet a tengeri olajtűzokoltásban, a gázkitörések elfojtásánál, és sok más esetben is. (KS)

Forgácsolási vizsgálatok

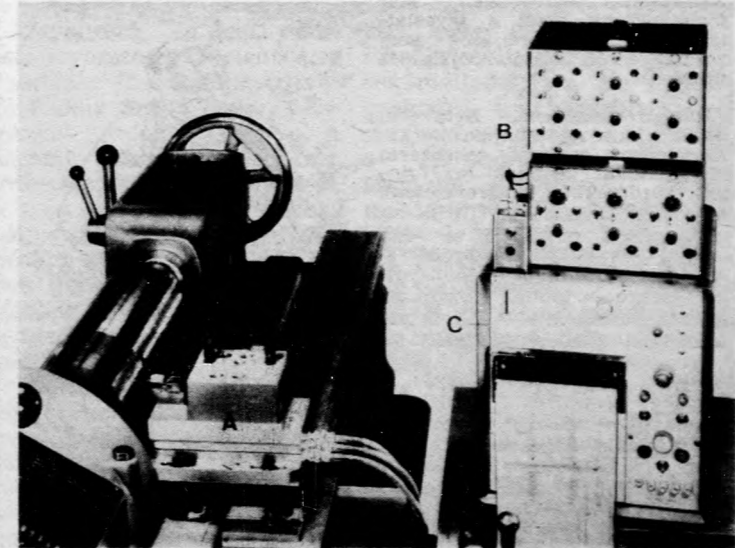
A hazai forgácsolószerszám-felhasználás és ennek megfelelően a szerszám-igény a leforgácsolt anyagmennyiséghez viszonyítva jelentősen nagyobb, mint a fejlett iparú országoké, illetve a Szovjetunióé. Ennek legfőbb okai a szerszám, illetve a szerszám-anyagok nem kielégítő mennyisége, a szerszám-egpek elhasználódott állapota, a szerszámok utánélezésének és karbantartásának megoldatlansága.

A fejlesztés feladata, hogy korszerű műszerekkel és módszerekkel komplexen vizsgálja az egyes anyagokat abból a szempontból, hogy alkalmasságukat egy-egy szerszámhoz mely tulajdonságok és milyen mértékben befolyásolja. Az egyik legfontosabb vizsgálat a forgácsológépesség megállapítása. A forgácsológépesség, mint anyagtulajdonság a szerszám élettartamában jelentkezik. Valamennyi forgácsolási vizsgálat közös jellemzője a nagy anyag- és munkaigényesség. Ugyanakkor mindenfajta forgácsolási vizsgálat szórása nagy, mivel a mérési eredményeket számos nehezen kézben tartható tényező befolyásolja.

Élettartam-kritériumként a rozafális kopást (azaz a szerszám leégését) szokás választani, mivel a tapasztalatok alapján folyamatos hosszsztergálásnál ez a legjellemzőbb. A forgácsolási vizsgálatoknál természetesen figyelembe kell venni a forgácsolóerők nagyságát is, amelyek mérésére ma már korszerű műszerek állnak rendelkezésre.

Képünk: egy svájci gyártmányú műszert mutat,

amellyel elsősorban esztergákon lehet a fellépő forgácsolóerőt mérni három egymásra merőleges irányban. A műszer késtartójába 32×32 milliméter szárméretű esztergakészletet lehet befogni. A 100×150 milliméter nagyságú, 60 mm magas mérőlap (A) maximálisan 5000 N nagyságú erők mérésére alkalmas. Az érzékelés eredményét három erősítőcsatornán keresztül (B) regisztrálóeszköz (C) jegyzi fel.

NYUGDÍJBAN

A jövő század nyugdíjasainak

Előtakarékosság a járandóságok kiegészítésére

Gyakori a panasz, hogy csökken a nyugdíjak reálértéke azon egyszerű ok miatt, hogy a nyugdíjak kétszázalékos (legalább százforintos) emelése nem tudja kiegyenlíteni a kereskedelmi és a szolgáltatási árak emelkedését. Általános az óhaj, hogy a nyugdíjak óriászek megvásárlójukat. Ezzel kapcsolatban is nyilatkozott a Népszabadság november 7-i számában dr. Csehák Judit, a Minisztertanács elnökhelyettese. Kijelentette, hogy a mainál értékertartóbb, a munkás élethez jobban igazodó nyugdíjat kell adnunk az idős embereknek. „A következő öt év sem ad azonban számításunk szerint elég fedezetet ahhoz, hogy mindenki nyugdíját minden évben automatikusan, az ár-emelkedésekkel azonos mér-

tékben megemeljük. Ez a célunk, ez a feladatunk, de a megvalósítás csak fokozatos lehet. A nyugdíjasok körülből kétharmadánál már ilyen megoldás bevezetésével számolhatunk, és először valószínűleg a legidősebbek, a 70 év felettiek körében kell ezt az automatizmust érvényesíteni.”

Van persze egy közmondás, amely úgy kezdődik, hogy „Segíts magadon...”. Az önszegélyezésnek egy érdekes módját csillantja fel az Országos Takarékpénztár akciója, amely — elsősorban a jövő század nyugdíjasai érdekében — előtakarékoságot hirdet meg a jövődi nyugdíjak kiegészítése érdekében.

Ezen sajátos takarékosági formával kapcsolatban egy-

előre nem sikerült kellő információkat szerezni, de kötelező ígéretet igen: ez év végén vagy 1986 elején kimerítő tájékoztatást adhatunk a nyugdíj-kiegészítő járadékról.

Egyelőre annyit tudunk meg vele kapcsolatban, hogy a betétben elhelyezendő alapösszegnek legalább tízezer forintnak kell lennie, és tíz évig rendszeresen, egyenlő összegben legalább havi 300 forintot kell befizetni. Ez a tőke és évi 9 százalékos kamatos kamata képezi majd a nyugdíj-kiegészítő járadék alapját, további egy százalék pedig életbiztosítási célokat szolgál.

A részletekbe azonban most nem menjünk bele! Erdemesebb megvárni azt az időt, amikor pontosabb információkkal szolgálhatunk.

PORTRÉ

(Berki István felvétele)

Szerkesztői üzenetek

Kiss István, Debrecen: A keresett hangnemet még nem tudtuk megszerezni. Az ügyet nem zártuk le.

Surányi Imréné, Hajdúszámson: A hosszú szolgálati idő egymagában még nem elegendő a nyugdíjigényléshez. Az öregségi nyugdíj előfeltétele a korhatár elérése, a rokkantsági nyugdíjé — többek között — a súlyos egészségkárosodás. Kívánjuk, hogy ez utóbbit sikerüljön elkerülni.

Nagy Kálmán, Egyek: A rokkantsági nyugdíjat nem kell átválttatni öregségi nyugdírra, ha elérik a korhatárt.

Orosz Andrásné, Hajdúvid: Köszönjük észrevételeit. Már foglalkoztunk azzal a javaslattal, hogy a nyugdíjasok kedvezménye ne korlátozódik 16 utazásra.

Balogh Sándorné, Debrecen, Akadémia u. 10. sz. alatti lakos: Az illetékes szervek rendszeres vizsgálatokat tartanak az érintett kérdésekben. Eszrevételeire felhívjuk figyelmüket.

Menyhári István, Vámospécs: A Napló fórumán elhangzott kérdésekre — többek között az önéhez hasonlókra — ma is választ talált ezen az oldalon.

Rumos Antal, Hajdúdorog: A jelenleg érvényes rendeletek sajnos nem teszik lehetővé nyugdíjának kiegészítését.

Vigh Sándorné, Debrecen, Bőszörményi út: 1936 és 1939 között szerzett nyugdíjával sajnos elévültek. Ot új keletű évre vol-

na szükség ahhoz, hogy a régieket is figyelembe lehessen venni.

Figula János, Debrecen: Eszrevételeit köszönjük. Cikkünkben szöveg tiszta és gondolatok.

Tóth Júlia, Debrecen: Ugyében nem tudunk intézkedni, ha nem közli pontos címét.

Milyen volt a takarékosági világnap?

Elkészít a felhívás (Csáth Attila rajza)

Gyógyszer ingyen

Szeptemberben arra kértük olvasóinkat, hogy a Napló fórumára szánt levelekben mondjanak véleményét a nyugdíjagondokról. Már akkor többen szóvá tették, de azóta is kapunk jelzéseket, hogy az alacsony nyugdíjakból nehezen telik gyógyszerekre, márpedig éppen nyugdíjkorban kell több orvosság ahhoz, hogy az egészséget elfogadható szinten lehessen tartani. A patikaköltség nemegyszer 5—10 százalékát éri el a nyugdíjnak.

Az észrevételekre reagálva közölhetjük, hogy új jogszabálytervezet készül a közgyógyellátásra vonatkozóan az Egészségügyi Minisztériumban.

Az az elgondolás, hogy díjtalanul jussanak hozzá a gyógyszerekhez és gyógyászati segédeszközökhöz azok, akik alacsony nyugdíjból kénytelenek megélni. A kedvezmény tulajdonképpen nem új, eddig is élvezték az állami gondozott kiskorúak, a rendszeres szociális segélyben, hadigondozottként pénzellátásban részesülők, házastársuk és kiskorú gyermekeik, a sorakatonák segélyezett családtagjai.

Az alacsony nyugdíjjal rendelkezők közül sokan igényelnek és kapnak rendkívüli segélyt évente akár több alkalommal is. De ingyenes gyógyszerellátás eddig nem járt nekik. Illetve még most sem jár. Az intézkedés ugyanis előrelátólag a jövő évben lát napvilágot.

Tehát nyugdíjasok, figyelme! A legkisebb nyugdíjak reálértéke jövőre várhatóan növekedik az ingyenes gyógyszerellátás következtében is.

Fűteni nem kell!

Az elmúlt tél csikorgó hidege meg a tüzelőbeszerzés idejei gondolják sok nyugdíjast is levélírássá készítettek.

Kalászi József, a Vöröskereszt aktivistája is ebből a szemszögből kíséri figyelemmel néhány szociális intézmény életét.

Visszaemlékszik a Zöldfa utcai napközi szervezésére. Ma is azon a véleményen van, hogy jó, ha az öregek legalább nappal ellátást kapnak, meleg helyiség várja őket, fűteni nem kell. Azaz mégsem ilyen egyszerű a helyzet, mert el-megy reggel otthonról az idős ember, és természetesen nem bajlódik a befűtés-sel. Hazamegy este, akkor meg kezdjen hozzá a tűzrakáshoz?... Hiszen két-három óra, amíg átmelegszik a lakás.

A NAPLÓ FÓRUMA

Válasz a nyugdíjasok kérdéseire

November 2-án megjelent közleményeinket a következőkben folytatjuk.

Tanyi István (Polgár, November 7. u. 5.): 1979. december 27-től mentem nyugdíjba. A nyugdíjalapom kiszámításánál ezt az évet nem vették teljes évné, hanem tört évné. Emiatt én hátrányos helyzetbe kerültem. Milyen rendelet szabályozza ezt a kiszámítást?

Válasz: A nyugdíj alapjául szolgáló átlagkeresetet a nyugdíjazás évében, valamint a nyugdíjazás évét közvetlenül megelőző öt naptári évből a legkedvezőbb három évben a főfoglalkozásában elért keresetek alapján kell kiszámítani. Ezt az 1975. évi II. törvény 44. paragrafusára határozza meg, a kiszámítás gyakorlati lebonyolítását pedig minisztertanácsi rendelet szabályozza. Az ön esetében helyesen jártak el, hogy 1979-et töredék évként vették figyelembe.

Erdi János (Balmazújváros, Rudas L. u. 10.): 56 éves, mozgássérült vagyok. Nyugdíjamat 1962-től a II. rokkantsági csoport szerint kapom. Kérdésem: a nyugdíjaimért nem veszik figyelembe a rokkantsági fokot? A mozgássérültek betegségeknél fogva miért nem kapnak külön rendszeres pénzbeli támogatást?

Válasz: A jelenlegi és a korábbi nyugdíjrendszerek is figyelembe vették a nyugdíj megállapításánál a rokkantság fokát, ami azt jelenti, hogy azonos életkorban és azonos szolgálati idő esetén a II. csoportbeli rokkantak 5 százalékkal több nyugdíjat kapnak, mint a III. csoportbeliek. A mozgássérült személyek részére a kormány több irányú szociális támogatást biztosít, így például: utazási kedvezményt, térítésmentes üzemanyag-utalványt, esetenként kérelemre a tanácsi szociális segélykeretből pénzbeli támogatást. Körülményeiktől függően tanácsi szociális gondozást is igényelhetnek. Külön nyugdíjat ezen a címen folyósítani nem lehet.

Barna László (Debrecen, Dienes J. u. 13.): 1977-ben, 58 éves koromban rokkantsági nyugdíjba kerültem. Kovács a szakmám. A nyugdíj előtt sokat betegkedtem, ami a keresetemre is kihatott. Sétálgatni tartom, hogy nem kaphatok annyi nyugdíjat, mint azok a munkatársaim, akik szintén Kovács szakmával rendelkeznek. Van-e valamilyen lehetőség ennek a korrigálására?

Válasz: Az a dolgozó, aki szakmunkás-bizonyítvánnyal vagy ezzel egyenértékű szakmunkás-képesítéssel rendelkezik, nyugdíjának megállapítását a nyugdíj előtt ténylegesen elért keresetei helyett ún. szakmunkás-kedvezmény alapján is kérheti. Ez a kedvezmény csak akkor alkalmazható, ha a kérelmező a nyugdíjazást közvetlenül megelőző egy éven át nem a szakmájában dolgozott, de 15 évet (rokkantsági nyugdíjnal az összidő felét) szakképzettségének megfelelő munkakörben töltötte el. A feltételek fennállása esetén a kedvezmény az, hogy a volt szaktársak átlagkeresete alapján kerül a nyugdíj kiszámításra. Javasoljuk, panaszával keresse fel a nyugdíjat megállapító szervet.

Horváth Antalné (Hajdúböszörmény, Debreceni u. 39.): 17 évi munka után mentem nyugdíjba, ebből kilenc évet tszben dolgoztam. A nyugdíjam 2150 forint, 100 forinttal kevesebb, mint azé, aki csak tíz évet dolgozott. Ezt sérelmezem.

Válasz: A nyugdíj összege az igazolt szolgálati időtől és az átlagkeresettől függ. A legalacsonyabb összeget (a minimumot) minisztertanácsi rendelet határozza meg. Eszerint aki a nyugdíjigazolást — tíz évet — ipari munkaviszonnyal szerezte meg, ebben az évben legalább 2250 forintot, aki pedig tsz-tagsággal, az minimum 2150 forintot kap. Nyugdíjának összege akkor lenne 2250 forint, ha a 17 nyugdíjévből legalább tízet iparban szerzett volna.

Bíró Lajos (Debrecen, István u. 10.): Sé-

relmesnek tartom, hogy nem veszik figyelembe azt a 12 évet, amikor nyugdíjasként dolgoztam, és járulékot is fizettem. A másik kérdésem: mikor emelik fel a házastársi jövedelempótlék összegét. A nyugdíjam ugyanis ezzel együtt 4100 forint, ami-ből ketten élünk. Az első kérdéshez kapcsolódik Molnár Endréné (Debrecen, Diófa u. 49.) felvetése is, aki édesapja ügyében ker tanácsot. A házastársi jövedelempótlék emelése iránt érdeklődik Molnár József (Tiszacsege, Toldi u. 23.), Tóth Zsigmond (Debrecen, Jánosi u. 54.) és Szoboszlai Sándor (Debrecen, Kerekes F. u. 40.).

Válasz: A munkaviszonyban álló nyugdíjas is köteles járulékot fizetni, hisz munkája alapján társadalombiztosítási szolgáltatásokra jogosult. Ezen túlmenően a nyugdíj módosítására vagy újbóli megállapítására is lehetőség nyílik. A módosításra akkor kerülhet sor, ha a munkavégzés ideje alatt a nyugdíj folyósítása szünetel, vagy korlátozott összegben történik az utalás. Ilyenkor ugyanis újabb szolgálati idő beszámításával módosul a nyugdíj.

A másik lehetőséggel, az újbóli megállapítással akkor élhet a nyugdíjas, ha a foglalkoztatás ideje alatt 36 havi keresete van. Ez esetben a nyugdíj alapját képező átlagkereset lesz új, és ezáltal módosul a nyugdíj. Itt nem feltétel a korlátozás vagy szünetelés. Ha ezekre mégis sor kerül, változhat a szolgálati idő is, és az új bérétől alapján új nyugdíjat lehet megállapítani. A módosításokat azonban a nyugdíjasnak kérnie kell a lakóhelye szerinti illetékes társadalombiztosítási szervtől (MÁV-nyugdíjasoknak a saját nyugdíjmegállapító szervtől). A házastársi jövedelempótlék összegét (180 forint) minisztertanácsi rendelet szabályozza. Ezt magasabb összegben megállapítani méltányosságból sem lehet. Esetleges, központilag történő felemeléséről nincs tudomásunk.

A házastársi jövedelempótlék összegét kevesli **Nagy Gyuláné** is (Pocsjak, Kun B. u. 16. szám), aki egyre rosszabbodó egészségi állapota miatt kér segélyt.

Mozsár József (Balmazújváros, Mórlic Zs. u. 6.): A nyugdíjam 3300 forint. Ebből ketten élünk. A feleségemnek semmiféle jövedelme nincs. Kaphatok-e valamilyen ellátást?

Válasz: A nyugdíjának összege a havi 3150 forintot meghaladja, ezért házastársi pótlékot megállapítani nem lehet. Ellenben ha a felesége az 55. életévét betöltötte, vagy rokkant, házastársi jövedelempótlékra jogosult. Ennek a megállapítását a Nyugdíjfelosztó Igazgatóságtól (1820 Budapest) kérheti.

Molnár Endréné (Debrecen, Diófa u. 49.): Szeretném tudni, hogy mennyi jelenleg a házastársi pótlék összege.

Válasz: A nyugdíjat a vele együtt élő házastársa után akkor illeti meg a házastársi pótlék, ha a nyugdíj összege nem haladja meg a 3150 forintot. A házastársi pótlék 900 forint, de ez igazodik az összeg-határhoz is. Ez azt jelenti, hogy akinek a nyugdíja 2250 forintnál több, a pótlék összege a 3150 forint és a nyugdíjösszeg különbözete. A házastársi pótlékot ezen felül — az összeghatárra tekintet nélkül — 180 forint jövedelempótlékkal és 40 forinttal ki kell egészíteni.

Boros Márton (Hadháztéglás, Rózsa u. 39.): A feleségem 1914-ben született, és 13 éves korától már dolgozott. Nem kap semmiféle nyugdíjat. A keresetem, amíg dolgoztam, a kettőnk létfenntartásához elég volt, de most már nyugdíjas vagyok. Jó lenne, ha a feleségem is kapna valamit.

Válasz: A felesége öregségi nyugdíjra akkor lenne jogosult, ha legalább tízévi szolgálati idővel rendelkezne. A szolgálati idő kiszámítására vonatkozó jogszabály szerint, ha az utolsó munkaviszony megszűnését követően több mint öt évet eltelt anélkül, hogy újból munkába állt volna a feleség, akkor minden ideje elévült, nyugdíjra nem jogosult. Ha a nyugdíja a 3150 forintot nem éri el, akkor házastársi pótlékot, ha meghaladja, házastársi jövedelempótlékot igényeljen a folyósító szervtől.

Sápi Gyuláné

Bélyeggyűjtők

SZOVJET TERVE

Jövőre is sok s get ígér a Szovjet tája. A... pártk blokk és ötérték örökíti meg. A... galom jelentős közül többek k Béláról és Ernst... ról emlékeznek... mézesen bélye ti majd a nemze évet. Több kiadv kozik az úrkut Halley-üstökös sével. Therautók sa mellett láth... NDK-ba hajzóv... pot. Ot-öt bély nyörködhetünk... nyekben, külön... tokban, érdekes... A környezetvéde blokk hívja fel a Leningrád múzeu a Tretyakov Képből öt cimlettől... zatok adnak válo sport barátai rés... gek is rögzítik v... ságok (labdarú... rong, női műk... izgalmas pillan... zik az első újko... 69 bélyeg és 3 b... csatását tervezik... időszakú esemény... csolódva bővitene

1986 A TÁVOLBA

A jövő évi tárc... kete számai közü... szines karikák... Nem itthon, han... lugal Macao (Kináb... tugal terület) pos... hogy 1986-ban a... élenkített napok... bocsát ki. Febru... tigris esztendejé... időszámítású sze... ennek az állatnak... áll az év. A váro... biztonsági erők j... jelenik meg soroz... hangszerek és... bárkák kerülnek... lygre. Naptáruka... világon terjesztik... eljut hazánkba... ezek segítségével... ellenőrizhesse a... betartását.

Az ausztrálok... se szerint négy... ábrázoló bélyege... szik jövőre a... érkezésének 200... járt ünneplő soroz... évet nemzeti... majd Dél-Ausztrá... szövetségi állam... közöttő bélyeg... népdal illusztráci... pompás paripák... szprozatot. Ott... és ott is szerepel... a Halley-üstökös... a hazai műh... ismertetése. Sok... a karácsonyi so... majd az évet.

Lézer sugárral... fantáziaképet... most a külön... kedvelőknél. 33 c... tékű bélyegük... kus postát hivat... rúsítani.

ÜJDONSÁGOK

A bélyegkiadás... sokaságában is... hogy egyes tervez... alkalmat milyen... jelenítenek meg... Thaiföld bélyegki... neplésére múlt... épült palotákat... A levelezési hét... vizsont virágzó... (köztük a jázmin)... négy bélyegen.

A vasút száza... aranykoráról szö... négy, korabeli... bemutatásával.

Kedves ajándék... sebbeknek. Sváj... sági sorozata Jan... liska, Hóhéherke... és a farkas, H... mesék egy-egy jel... rázsojja élénk.

Minden gyerme... jon életben! —... ENSZ hat bélyege... 20 ezer csecsemő... küzdenek.

Bélyeggyűjtőknek

SZOVJET TERVEK

Jövőre is sok szép bélyeg-
get ígér a Szovjetunió pos-
tája. A pártkongresszust
blokk és órtékű sorozat
örökíti meg. A munkásmoz-
galom jelentős egyéniségei
közül többek között Kun
Béla és Ernst Thälmann-
ról emlékeznek meg. Termé-
szetesen bélyeg is hirdeti
majd a nemzetközi béke-
évet. Több kiadvány foglal-
kozik az úrkutatással, a
Halley-üstökös közeledé-
sével. Teherautók bemutatá-
sa mellett láthatjuk az
NDK-ba hajózó vasúti kom-
pót. Öt-öt bélyegen győ-
nyörködhetünk ritka növé-
nyekben, különleges álla-
tokban, érdekes gombákban.
A környezetvédelem ügyére
blokk hívja fel a figyelmet.
Leningrád múzeumaiból és
a Tretjakov Képtár kincsei-
ből öt címetből álló sorozat
adnak válogatást. A sport
barátai részére bélyege-
k is rögzítik világbajnoksá-
gok (labdarúgó, jégkor-
ong, női műkorcsolyázó)
izgalmas pillanatait, felidéz-
ik az első újkori olimpiát.
69 bélyeg és 3 blokk kibor-
csátását tervezik, amit az
idősebb eseményekhez kap-
csolódva bővítenek.

1986 A TÁVOLBAN

A jövő évi tárcanaptár fe-
kete számai közül öt napot
szines karikák emelnek ki.
Nem itthon, hanem a távo-
li Macao (Kinában levő por-
tugál terület) postája jelzi,
hogy 1986-ban a színekkel
élenkített napokon bélyeget
bocsát ki. Februárban a
tigris esztendejét köszöntik,
időszámításuk szerint most
ennek az állatnak jegyében
áll az év. A város, majd a
biztonsági erők jubileumára
jelenik meg sorozat. Népi
hangszerek és utasszállító
bárkák kerülnek még bé-
lyegre. Naptárakat az egész
világon terjesztik (néhány
eljut hazánkba is), hogy
ezek segítségével mindenki
ellenőrizhesse a program
betartását.

Az ausztrálók előrejelzé-
se szerint négy, orchideát
ábrázoló bélyeggel gyarap-
szik jövőre a fehérbőrűek
érkezésének 200. évforduló-
ját ünneplő sorozat. Az
évet nemzeti ünnepüket,
majd Dél-Ausztráliát (a hét
szövetségi állam egyikét)
köszöntő bélyeg kezd. Egy
népdal illusztrációja, aztán
pompás paripák díszítenek
sorozatot. Ott is tündököl
és ott is szerepel bélyegen
a Halley-üstökös, valamint
a hazai műholdrendszer
ismertetése. Szokás szerint
a karácsonyi sorozat zárja
majd az évet.

ÚJDONSÁGOK

A bélyegkiadások tarka
sokaságában is feltűnik,
hogy egyes tervezők némely
alkalmat milyen ábrákkal
jelenítenek meg bélyegen.
Thaiföld bélyegkiállítás ün-
neplésére múlt században
épült palotákat állít elénk.
A levelezési hét tiszteletére
viszont virágzó bokrok
(köztük a jázmin), díszlenek
négy bélyegen.

A vasút század eleji
aranykoráról szól Kanada
négy, korabeli mozdony
bemutatásával.

Kedves ajándék a legki-
sebbeknek. Svájci játékon-
sági sorozata Jancsi és Ju-
liska, Hófehérke, Pirokka
és a farkas, Hamupipóke
meséi egy-egy jelenetét va-
rázsolja elénk.

Minden gyermek marad-
jon életben! — hirdeti az
ENSZ hat bélyege. Naponta
20 ezer csecsemő életéért
küzdnek.

A pszichológus válaszol

„CSODABOGÁR”... igen hamar
kiemeltek, vezető lettem. Jelenleg csaknem
száz ember munkájának irányítása, fele-
lőssége van a vállamon. Szeretnék a be-
osztottaim, „főnöknek” szólítanak. Azt
mondják rólam, igazi vezető típus vagyok.
Nem dicsekedni akarok, csupán azért bo-
csátottam előre ezeket, hogy megértsék, amit
mondani akarok. Van az üzemben egy át-
lagosan felüli csinos lány. Már egy álló éve
próbálok udvarolni neki, hiába. Nagyon
szép, nagyon okos, csak ezen a területen
olyan, mintha nem lenne normális. A
nemen kívül mást nem tud mondani.
Olyan, mint egy megakadt magnószalag.
Többször beszélgettem már vele, elmond-
tam neki, hogy az előmenetele tőlem függ.
Kizárólagosan az én kezében van a sor-
sa. Be is bizonyítottam. Néhány kisebb
büntetést már kapott. A prémiumból is
kihagytam. Ő volt az egyedüli, aki nem
kapott semmit. Vállat von, mosolyog és
újra nemet mond. Megáll az ész! Létezik,
hogy valakiről annyire leperregjen minden
hatás? Maga nő, szakember, mit lehet
kezdeni egy ilyen csodabogárral? Hogyan
lehetne végre megtanítani viselkedni?!”

Nagyon fontos lehet az ön számára je-
lenlegi pozíciója és szakmai előmenete.
Mintha kapcsolatai alakítását is ez a szem-
pont vezérelné. Úgy tűnik, emberi, férfiúi
vonzerejét is főleg vezetői voltának tulaj-
donítja — ön. Hasonló értékrendszert vár
beosztottaitól is. Egy kivétellel — az ön
érdeklődését, figyelmét magára vonó lány
— valószínűleg így is történik. Ennek a
lánynak az értékrendszere mintha eltérne
az önéétől. Bár a lánynak nincsenek beos-
ztottai, őt nem szólítják „főnöknek”, úgy
tűnik, kettőjük közül neki van nagyobb ha-
talma. Például ön fölött is. Fogva tartja,
uralja az ön gondolatait, érzéseit, szinte
teljes személyiségét. (Mosolyoghat azon is,
hogy olyasmit kínál neki, ami már rég az
övé.) Úgy értem, ön egyre jobban harag-
szik rá, mert nem fogadja el, mosolyogva
elutasítja az ön által kínált, az ön szemé-
ben legnagyobb értéket képviselő ajánlé-
kát. Mosolyoghat azon is, hogy olyasmit
kínál neki, ami már rég az övé. Együttér-
zek önnel. Ez valóban fájó érzés lehet. Tal-
án ha a lány értékrendszerében a fontos-
sági sorrendben elől szereplő dolgok kíná-
lása neki, azt nem utasítaná vissza.

„VONZERŐ”... „Fogászati hónap, egész-
ségnevelési hét apropóján jutott eszembe:
mikor érjük már el, hogy a férfiak szemé-
lyi higiénéjéről is felvilágosított, továbbké-
pző előadásokat tartanak, és végre megta-
nítják őket, hogy vonzóvá válásukhoz
egyik fontos feltétel a testkultúra és ápol-
tság. Sajnos nekem nyolc év alatt sem si-
került a férjem fogmosásra, szájalpolásra
szoktatnom. Két éve ráadásul hídjal kap-
csolt, kivehető fogpótlása van. Elképzel-
heti annak a szagát, ha nem tartják tisztán
rendszeresen! Tudom, két embert nem a
foguk állapota, fogoruk milyensége tart
össze. Szeretem a férjem, ezért a szoká-
sáért, pontosabban nem szokásáért nem
akarok elválni tőle, de lassan már a nosz-
szullét vesz ző, ha egy bizonyos távolsá-
nál közelebb kerül hozzám. Ez pedig ott

kezdődik, ahol ápolatlan fogai szaga érződ-
ni kezd...”

Úgy értem, ön most az önhöz tartozó
egyetlen férfi, a férje neveltetése miatt ha-
ragszik valamennyi férfira, de főleg azok-
ra, akik nem nevelték őket mások iránti fi-
gyelmességre. Némiképp elkieseríti, hogy ez
önnek sem sikerült. Zegényi és nemének
szóló kudarcnak érezheti, s most már a
társadalomtól követeli a megoldást. Férje
viselkedésével mintha azt mondaná: elfo-
gadtál, biztonságban érzem magam, saját
kényelmem a legfontosabb. Önt nagyon
bánthatja, hogy férje már nem igyekszik
az ön tetszését elnyerni, nem törekszik ar-
ra, hogy minél vonzóbb legyen az ön szá-
mára, s saját kellemetlen hatásaitól meg-
kímélje önt. Egyre indulatosabbak látszik
emiat, már szinte követeli a személye
iránti figyelmet, tapintatot. Szervezete fo-
kozódó rosszulétére jelzi a számára
kényelmetlen helyzetet. Úgy értem, ön
pusztán ezt a hatást, s nem az okozóját
szeretné megszüntetni. E célból talán meg-
próbálná férje viselkedéséből az önnel
szóló tapintatos elemeket kiemelni. Átme-
netileg csak ezek iránt érdeklődné, s min-
den ilyen megnyilvánulását elismeréssel,
örömmel kifejezésével jutalmazná. A
rendszeres fogápolásra az eddigieknél való-
színűleg nagyobb sikerrel irányíthatná fér-
je figyelmét, ha néhányszor megdicsérné
fogai csillogását, s egy új márkájú külföldi
fogkrémet vinne haza a hírrel,
hogy az ilyet használók véleménye szerint
ez különleges fényt ad a fogaknak és rend-
kívül kellemes szájízot biztosít.

„ROLAM VAN SZÓ”... „Gyakran van
ilyen érzésem, s az utóbbi időben konkrétan
egy személy esetében — egyik munkatá-
rsam az illető —, sikerült meggyőző-
döm arról, hogy állandóan rólam beszél, a
háttal mögött mindig velem foglalkozik.
Ha belepek, éppen elhallgatnak, vagy ne-
vetgélve fogadnak. Tudom, mindent elkö-
vet, hogy neveltségem tegyen. Nem szól
semmit, csak mosolyog, de ez valójában
gúnymosoly... Név nélkül mond el törté-
neteket, de én magamra ismerek... Az a
baja, hogy magasabb a beosztásom, mint
az övé, és így mégiscsak én vagyok a kü-
lönb ember...”

Mintha bizonytalan lenne önmaga érté-
kében, s gyanakszik, hogy mások is ki-
sebbnek tekintik mint amilyen. Személye-
re vonatkozó információk iránt, úgy tűnik,
fokozottan kíváncsi a figyelmre. Fontos-
sága oly mértékben megnövekedett, hogy
szinte valamennyi megnyilvánulást önnel
szólóan feltételez. Belső bizonytalanságér-
zése egyik munkatársára összpontosul.
Eszerint környezetéből ő lehet a legna-
gyobb hatással önmára. Veszélyeztetve érzi
magát általa, véleménye döntő fontosságú
lehet önértékelésében. Ezeknek az érze-
seknek, gondolatoknak a viselése nagyon
nehéz lehet önnel. Talán könnyíthetne ma-
gán, ha az ön által említett munkatárs
jóindulatát, szimpátiáját el tudná nyerni.

Katona Zsuzsanna Sarolta
klinikai szakpszichológus

KERESZTREJTVÉNY

HORATIUS MONDÁSA

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39
40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52
53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65
66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78
79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91
92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102	103	104

VÍZSZINTES: 1. Horatius
Flaccus Quintus gondolatát
idézzük (zárt betű: K).
Folytatás a vízszintes 72.
számú sorban. 14. Originá-
lis. 15. Serény. 16. A múlt
idő jele. 17. Kanál jelzője.
19. Régi úrmérték. 20. Ki-
csinnyító képző. 21. Tagadó-
szó. 23. Csip. 25. Bajkál-
Amur vasútvonal. 26. Mün-
chen folyója. 27. Zsiroszás.
29. Salt... city. 30. Gyötre-
lem. 31. Venezuela pénze.
33. Csomó. 34. Az asztácium
vegyjele. 35. Hegycsúcs a
Szovjetunióban. 36. Rés táj-
szóval. 38. „Kiss... Kate”.
39. Karolás. 41. Erdékkép-
viselet. 44. Származik. 45.
Filmfelvevő. 47. A mackó
kedvenc eledele. 49. Előpa-
kol. 51. NSZK hírgyűnkö-
sége. 53. Hév, lendület. 54.
Ritka férfinév. 55. Fűszer.
56. Párizsi metró. 58. Tíz
angolul. 60. Kérdőszó. 61.
Szovjet repülőgéptípus. 62.
Rátalál angolul (MET). 64.
Fonalat készít. 66. Kettős
betű. 67. Pamlag. 70. Bala-
toni üdülőhely. 72. Az afo-
rizma befejező része (zárt
betű: A).

FÜGGŐLEGES: 1. Ellen-
őrző könyv. 2. A pincébe. 3.
Férfinév. 4. Púpos állat. 5.
Ütlegető. 6. A nikkel

Beküldendő: a vízszintes
1. és a vízszintes 72. számú
sorok megfejtése. Határidő:
1985. december 10.

HALLOTTUK VALAHOL

Egy indián westernfilmet néz a moziban. Annál a
jelenetnél, amelyben indiánok és farmerek mézáról-
ják egymást, hirtelen nyugalanság fogja el.
— Megrohanták az emlékeket? — kérdi tőle részvét-
tel fehér szomszédja.
— Csudát! Tilosban parkol a kocsim!

— Vádolt, hogyan juthatott eszébe, hogy a teme-
tőben kerékpárt lopjon?
— Azt hittem, meghalt a tulajdonosa...

— Doktor úr — kérdi az aggódó feleség az orvost
— mondja meg nekem az igazságot, még ha fájdal-
mas is: ez után a baleset után képes lesz-e még vala-
ha mosogatni a férjem?

— Anyu, mi történik azzal az autóval, amelyik már
igen régi és egyáltalán nem megy?
— Akkor jön egy ügyes bácsi, és rászózza az apura,
aki ráadásul el is hiszi, hogy majdnem ajándékba
kapta a kocsját!

— Milyen állapotban van a születésnap ajándé-
kom? — érdeklődik az autószervezben Liebgernné.
— Hát, nagyságos asszonyom... — vakarja a fej-
ét a szerelő — ha ez a kocsi ló lenne, azt monda-
nám: agyon kell löni!

— Mennyit kaphatok még ezért a használt ko-
csiért? — érdeklődik Schmidt az autógyűnkömet.
— Tele tankkal...?

Társadalmi alkalmazkodásnak azt nevezzük, ami-
kor a főnök olyan lassan gondolkodik, amilyen gyor-
san a titkárnője gyorsir.

Akit a Jóisten egyszer munka közben tetten ért,
annak állandóan új feladatokat küld.

GYEREKEK KÖNYVESPOLCA

Ezerarcú emberiség

A Búvár zsebkönyvek
szírvonalas sorozatában
most az emberekről jelent
meg egy kötet, Hankó Ildi-
kó munkája.
Földünkön több mint
négy milliárd ember él.
Vannak közöttük szökek,
barnák, alacsonyok és ma-
gasak, más a bőrük színe,
más a szemük állása. Han-
kó Ildikó ezt a sokarcú em-
beriséget mint biológiai
lényit igyekszik közelebb
hozni az ifjú olvasókhöz. A
szerző bemutatja az egyes
földrészek legjellegzetesebb
embertípusait, amelyek a
különböző környezeti hatá-
sokra az egységes fajból
különböző fajtákra, rasszok-
ra tagolódtak. A környeze-
ti hatások szembetűnő testi
változásokat hoztak létre.
Ezt a másságot már az
egész kicsi gyerekek észre-
veszik, felismerik. Ti pedig
bizonyára azt is tudjátok,
hogy a melegebb éghajlaton
élő emberek bőre miért söté-
tebb, és a hideg, szeles
vidékeken élők szeme hogyan
védekezik az időjárás el-
len.
De vajon ismeritek-e igaz-
án ezt az ezerarcú ember-
iséget, amelynek tagjai kü-
lönböző emberek ugyan-
egy mástól, de mind egy faj-
hoz tartoznak? Ha úgy ér-
zitek, hogy nem, olvassatok
el az Emberek című köny-
vet. Megtudhatjátok, ho-
gyan határoznak meg a tu-
dósok egy-egy embertípust,

részben élettani, részben
alakítási jelekké alapján.
MÁS és más a testalkat, a
termet, a fej és az arc hosz-
súsága és szélessége, az
orr, a száj alakja és nagy-
sága, a bőr, a haj és a szem
színe, a vércsoport stb.
Gondoltátok-e, hogy euró-
pai típus is nagyon sokféle
van? Egy a sok közül pél-
dául a dinári típus, amelyet
adriai típusnak is neveznek.
Legnagyobb számban Jugo-
sláviában, főleg a Dinári-
Alpok vidékén és Crna Go-
rában, Észak-Itáliában, Dél-
Lengyelországban és Dél-
Magyarországon élnek.
Hogy külsőre mi jellem-

Ásványok

Ugyancsak a fent emli-
tett sorozatban jelent meg
Tasnádi Kubacska András
és Kákay Szabó Orsolya Ás-
ványok című könyve. A
szerzők írnak az ércekről,
drágakövekről, kristályokról,
a szép színű nemes kövek-
ről, amelyeket a legkülön-
bözőbb népek fiai ékítő-
nek kerestek hegyek szik-
laiban, folyók hordalékában,
tengeröblökben, sivatagi ho-
mokban.
Lássunk ízelítőt néhány
adatból az emberiség életé-
ben oly nagy szerepet be-
töltő ásványról, az arany-
ról. „Elemi, természetes
fém. Lány, igen jól nyújt-
ható. Egy gramm aranyat

zi őket? A férfiak szép, ará-
nyos testalkatúak, a nők
kissé markánsnak tűnnek.
Magasak, bőrük a nap ha-
tására erősen barnul, korán
ráncozódik. Hajuk hullámos,
erős szálú. Szervezetük igen
ellenálló.
Az európai típusokon ki-
vül olvashattok e könyvben
az afrikai, ázsiai, amerikai,
ausztráliai emberfajtákról
is. Hankó Ildikó felhívja a
figyelmeteket arra, hogy
külső jegyek alapján érték-
rangsort nem lehet és nem
is szabad felállítani a kü-
lönöző embertípusok kö-
zött.
A könyv a Móra Kiadó
gondozásában jelent meg,
szemléletes rajzait Lacza
Márta készítette.

2000 méter hosszú huzalá
lehet kinyújtani... A közé-
tek málladékát a víz a he-
gyekből tovább szállítja a
völgyekbe, és így az arany
a folyóhordalékba kerül,
ahonnan kimossák. Ez a
mosóarany. A Duna (Sziget-
köz) és a Dráva homokjából
évekkel ezelőtt még
mostak aranyat.”
A Móra Kiadó gondozásá-
ban megjelent könyv igen
sokféle ásvánnyal ismert
meg benneteket. A bemuta-
tott darabok jelentős része
a Magyar Állami Földtani
Intézet gyűjteményében ta-
lálható. Az illusztráció
Breznay Lívia munkája.
Fazekas Valéria

A Szovjetunióba utazik ma a DMVSC női kézilabdacsapata

A Debreceni MVSC NB I-es női kézilabdacsapata ma szombaton a litván fővárosba, Vilniusba utazik, ahonnan december 10-én érkezik haza.

A debreceni sportkudarcok Tóth Lajosnak, a Hajdú-Bihar megyei Testnevelési és Sportosztály vezető-helyettesének és Engi Sándornak, a DMVSC női kézilabda-szakosztálya elnökének vezetésével vesz részt a külföldi úton.

Litvániában, Vilniusban négy csapattal nemzetközi tornát rendeznek, két hazai együttes mellett lipcei és a debreceni csapat lesz a résztvevő. Nem tart a DMVSC-vel Tóth Ildikó és Szilágyi Katalin, akik a magyar válogatott keretében szerepelnek és Medgyessy Sándor, aki anyai örökök elé néz. Így 11 játékos

utazik: Pusztainé, Nagy K., Török, Nagy Zs., Kádár, Szántó, Bojtor, Tóth R., Makády, Szarvas A. és Hüse.

A DMVSC női NB I-es csapatára — hazatérése után — újabb feladatok várnak. December 27-én kerül sor a Vasas-DMVSC MNK-mérkőzésre, melynek a visszavágóját december 29-én Debrecenben rendezik.

Ismeretes, hogy a DMVSC csapata a női IHF Kupáért játszhat és ennek során belga ellenfelet kapott. A külföldi együttes feladva pályaválasztó jogát, január 4-én és 5-én is Debrecenben szerepel majd. Bizonyára nagy érdeklődés nyilvánul meg a DMVSC-Neerpelt kettős mérkőzés iránt.

F. K.

Veszprémben a D. Kinizsi

A Debreceni Kinizsi NB II-es labdarúgócsapata az elmúlt heti szép győzelem után bizakodva áll ki a soron következő mérkőzésén. A debreceni csapat ma, szombaton délelőtt külszabaddal utazik Veszprémbe, ahol vasárnap délután egy-órás kezdettel a hazaiak ellen küzd a bajnoki pontokért.

A debrecenieknek az az örömszava, hogy Takács három sárga lapos figyelmeztetése miatt ezúttal nem szerepel-

het, Bruder pedig sérüléstől tart. A tervek szerint előreláthatólag a következő tizenegyet kezd a veszprémi ellen: Vadon — Bezzegh, Garambógi, Rajzinger, Kalapos — Leisz, Magyar, Andirkó — Pásztor, Kiss, Sebők. Cserejátékosok: Kun, Bruder, Kovács és Szilágyi.

A mérkőzésen a Komáromi, Vankó, Szalay játékvizsgáló három mérkőzés közötti harmas működik közre.

Szófia már készül a súlyemelő VB-re

Az 1986. évi súlyemelő-világbajnokság rendezésére kijelölt Indonézia vizsgáló bizottság elnöke Georgi Karamanov, a bolgár minisztertanács elnöke, helyettese, s a bizottságban csaknem minden miniszterium egy-egy jelentős embere helyet kapott. Céljaik egyértelműek, s ezt nem is titkolják: a súlyemelés történetének legnagyobb világbajnokságát akarják lebonyolítani. Rekordmezőnyre számítanak az országok és a versenyzők számára egyaránt.

A világbajnokságot 1986. november 8. és 15. között rendezik meg.

bolgár súlyemelés színvonalához, rangjához méltó szervező bizottság alakult. A szervező bizottság elnöke Georgi Karamanov, a bolgár minisztertanács elnöke, helyettese, s a bizottságban csaknem minden miniszterium egy-egy jelentős embere helyet kapott. Céljaik egyértelműek, s ezt nem is titkolják: a súlyemelés történetének legnagyobb világbajnokságát akarják lebonyolítani. Rekordmezőnyre számítanak az országok és a versenyzők számára egyaránt.

A világbajnokságot 1986. november 8. és 15. között rendezik meg.

sport

Sportrovat-igyeletes:
FÜLEP KORNÉL
Ugyelet: 9-16i 12-ig
Telefon: 17-152

"A tuskirály" Debrecenben

A debreceni tanítóképző meghívására hétközben elmélyítéssel tartott dr. Hegedűs Csaba, birkózó világbajnok, a Magyar Birkózó Szövetség szövetségi kapitánya. Nagy érdeklődés nyilvánult meg az intézet az előadás iránt, melyet videofelvétel kíséretében tartott meg. A hallgatóság a tuskirály című filmet láthatta, amely dr. Hegedűs Csaba sportpályafutásáról készült. A beszámolóhoz még annyit: az előadó világbajnok a honarudját a tanítóképző KISZ-szervezetének sportteljaira ajánlotta fel.

Egyetemi sport

Debrecenben megrendezték az egyetemek és főiskolák tanévi röplabdatornáját. Végeredmény: Nők: 1. Orvostudományi Egyetem, 2. Tanítóképző, 3. Kossuth Lajos Tudományegyetem. — Férfiak: 1. Orvostudományi Egyetem, 2. Kossuth Lajos Tudományegyetem, 3. Ybl Miklós Műszaki Főiskola.

Pécsett kispályás labdarúgásban a Hatvani István Kupáért mérköztek a tudományegyetemek hallgatói, oktatói. Mindkét kategóriában a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem csapata szerezte meg a győzelmet.

Nagypályás labdarúgásban folytak az országos egyetemi és főiskolai bajnokság küzdelmei. Két debreceni csapat, a Kossuth Lajos Tudományegyetem és a Tanítóképző bejutott a legjobb tizenhat közé.

Olasz lapvélemények

A La Gazetta dello Sport nagy terjedelemben számolt be arról, hogy a 43. KK-döntőt — a Pisa és a Debrecen csapatai vívták, és hogy azt — az olaszok nagy örömeire — a Pisa csapata nyerte. Az egész város úszik a boldogságban, amit a cikk híven tükröz. De a teljes elismerés hangján ír az újság a debreceni fiúk teljesítményéről is.

A lap részletesen felsorolja az eddigi kupagyőzteseket. Ebből kiderül, hogy magyar csapatok eddig tizenhat alkalommal nyerték el a kupát. Emeltesre méltó az is, hogy a tervek szerint — a sikeren felbuzdulva — 1986-ban már nyolc csapat részvételével kívánják megrendezni a mérkőzésorozatot. A Pisa elnöke máris javaslatot tett arra, hogy a következő év döntő mérkőzését Pisában rendezzék meg.

Most pedig néhány, bennünket közelebbről érintő és érdeklő részletet idézünk a La Gazetta dello Sportból. „A Debrecenből érkezett magyar csapat abszolút értékű együttesnek bizonyult mind taktikai felkészültség tekintetében, mind temperamentum dolgában, ugyanarra, hogy a Pisa csapatánál minden tudása latbavetése volt szüksége ahhoz, hogy az egész város által már oly rég áhított, várt siker veszélybe ne kerüljön. Így ragyogó mérkőzésre került sor a játék színvonalát illetően, de azért is, mert ennek kimenetele az utolsó pillanatokig bizonytalan volt, és mert mindkét csapat pompás küzdőszellemről tett tanúbizonyságot.

A Pisa talán valamivel érettebbnek bizonyult az ilyen típusú tornán való részvételhez, mint az egyébként magas színvonalat képviselő ellenfele, és ügyesen ki tudta használni a kínálkozó helyzeteket. Úgy manőverezett, hogy támadásai vertikálisabbak, így a befejezés pillanatában átütőerősebbek voltak.

Azonban a Pisának keservesen meg kellett küzdenie azért, hogy felül tudjon kerékedni egy olyan csapaton, amely nagy értéket képvisel mint együttes, rövid passzokkal játszik, ami lehetővé tette, hogy ha kell, az egész csapat védelemben vonuljon vissza, majd ismét támadás-

TOTOCALCIO X 2 X 1 2 X 1 1 1 X

La Gazzetta dello Sport

NERAZZURRI DI GUERINI FESTEGGIANO IL LORO PRIMO SUCCESSO INTERNAZIONALE

La Mitropa si ferma a Pisa!

Le due reti firmate da Colantuono e Kieft regalano il trofeo ai toscani e Anconetani propone la città come sede del prossimo "quadragolare"

ba lendüljön. A magyarok nagyon tehetségesen kezelik a labdát és találják meg a legkedvezőbb helyzetben levő játékosraikat. A magyar csapat játéka a milabdarágúnak elveire (egy sóprógető, két támadó játékos, emberfogás), nem pedig a meglehetősen nyílt, bár szemre tetszetős közép-európai futballra van felépítve. A pisai fekete-kékek nem vártak ilyen kemény, a sikerért annyira küzdeni akaró csapatot. És bizony meg is zavarodtak, amikor alig-hogy egy negyedórányi játék után csak Mannininek, a kapusnak kettős bravúrja és Giovanellinek a gólvonalról való felszabadító rúgása mentette meg a Pisát attól, hogy a vendégek meg ne szerezze a vezetést.

Anconetani, a Pisa elnöke a mérkőzés után többek között ezt mondta: „A győzelemért két elszánt, kiváló és erős csapat harcolt, melyek a sport és a barátság szellemében küzdöttek.” Magyar nyilatkozatok a mérkőzés után: „A magyarok elismerik hogy a Pisa megérdemli a kupát” (cim). „Gyönyörű mérkőzés volt — mondja a Debrecen edzője —, lényegében igazságos

eredményrel. A Pisa ugyan- is jól játszott és megérdemelte a kupagyőzelmet. Természetesen a csapatom sikerét vártam, amely egyébként remekül játszott, de nem tehetett tőbbit, tekintetbe véve az ellenfél felkészültségét.”

— Csapata ellentámadásai gyakran zavarba hozták a Pisát.

— Sajnos egyszer sem tudtuk kihasználni a védelem és a középpályások gyors és pontos előadásait, vagyis nem tudtuk az ellenfél védelmét annyira áttörni, hogy eljussunk a Pista kapusáig.

A mérkőzés címszavakkal a La Gazzetta dello Sport első oldalán is szerepel. Az egyébként hosszú cikk-ből, a bennünket közvetlenül érdeklő részletek túlmenően, az tűnik ki, hogy az olasz szakvélemény szerint is a debreceni fiúk kiválóan játszottak, nagy akarással küzdöttek és méltán vettek részt ennek a nagy múltú, jelentőségében ismét növekedni látszó Közép-európai Kupa döntő mérkőzésén.

Összeállította és olaszból fordította: Cseke György

Csattanós év végi hajrá Luzernben

Miután idén az egyéni versenyeken nem termelt sok babér a magyar sakk-zók számára, a Luzernben szerdán véget ért I. férfi csapat-világbajnokságon alaposan kivágta a rezet a magyar válogatott azzal, hogy a világ 10 legjobb együttesének küzdelmében értékes ezüstérmet szerzett. A sikerről Lakó László, a Magyar Sakk Szövetség főtitkára nyilatkozott az MTI munkatársának:

— A mieink a messzemenőnk teljesítették az elvárásokat, hiszen a fő riválisok — Anglia, Románia — kívül az abszolút esélyes szovjeteket is sikerült legyőzni.

Nem gondoltak a szovjet sakkzók legyőzése után az első helyre?

— Az aranyérem reménye csak pillanatokra csillant fel, de akkor sem reális, hiszen a VB során egyetlen befejezett forduló után sem álltunk a tabella élén. Az utolsó három fordulóban a játékosok már az idegi fáradtság jelei is kiütöztek.

— Kik bizonyultak a magyar csapat húzóembereinek?

— Az első négy táblán jobb eredményt értünk el, mint a Szovjetunió, ez mindenképpen biztató a sakk-olimpiára nézve, ahol négy-fős csapatok vetélkednek. Az első táblán Porthsch Lajos a nagy felelősség tudatában is le tudta küzdeni

montpellier-i csalódását, s veretlenül, 61 százalékos teljesítménnyel végzett. Ribli Zoltán is kiemelkedő nyújtott, 66 százalékos eredménye mellett elnyerte a legszebb játszma különdíját is, ezt a francia Kouatly elhárította, érdemeit ki. Sax Gyula is felülmúlta a várakozást 75 százalékos, veretlen teljesítményével, sőt tábláján a második leg-eredményesebb játékosnak bizonyult. Pintér József ugyancsak első lett a tábláján, százaléka is megegyezik Riblivel. A négy húzó-emberen kívül Csom István is kielégítő teljesítményt nyújtott, ő is veretlen maradt. Faragó István és Grószpéter Attila viszont elmaradt a várakozástól, míg Adorján András, aki a legjobban küszködött a csapaton kitört makacs influenzajárvánnyal, betegsége miatt keveset szerepelt.

A LABDARÚGÓ NB I UTÁNPÓTLÁS-BAJNOKSÁG ÁLLÁSA

1. Bp. Honv.	19 13 1 5	40—22 27
2. FTC	19 10 7 2	33—17 27
3. DMVSC	19 9 7 3	47—32 25
4. Videoton	19 10 5 4	42—29 25
5. Haladás	19 10 4 3	42—23 25
6. Rába ETO	19 9 5 3	32—29 23
7. MTR-VM	19 8 4 7	48—55 26
8. Vasas	19 7 4 8	38—30 18
9. ZTE	19 8 2 9	44—43 18
10. Csepel	19 7 3 9	39—42 17
11. Debrecen	19 6 3 10	40—37 15
12. Bp. Volán	19 5 5 9	40—30 15
13. B.-csaba	19 5 5 9	27—49 15
14. Tatabánya	19 4 5 10	22—29 13
15. U. Dózsa	19 4 5 10	28—45 13
16. Siófok	19 3 2 14	17—37 8

Az úttörő országos cselgáncs egyéni bajnokságán a Debreceni Sportiskola fiataljai sok szép eredményt értek el, közülük hárman (balról) Kiss László, Lőrinczi Tibor és Brandtner János aranyérmet szereztek

EREDMÉNYEK

Birkózás
Az úttörő-olimpia megyei döntőjének eredményei. A debreceni versenyről a következőket neveztek a területi döntőre.

35 kg: 1. Kovács (Püspökladány), 2. Faragó (Püspökladány), 3. Fur (Nagyvárad). — 38 kg: 1. Monácsi (Nagyvárad), 2. Balogh (Nagyvárad), 3. Ceglédi (D. Sportiskola). — 41 kg: 1. Orosz (D. Honvéd Boeska), 2. Kiss (DMVSC), 3. Zováth (DSI). — 45 kg: 1. Nagy (D. Honvéd), 2. Kiss J. (Tiszacsege), 3. Nagy (DSI). — 49 kg: 1. Deák (D. Honvéd), 2. Varga (Kaba), 3. Kovács (DSI). — 53 kg: 1. Bodnár (Tiszacsege), 2. Szakállas (Püspökladány MÁV), 3. Balogh (Nagyvárad). — 58 kg: 1. Kovács (Nagyvárad), 2. Bencsik (Tiszacsege), 3. Papp (Nagyvárad). — 63 kg: 1. Soós (DSI), 2. Gajdos (Hajdúszoboszló), 3. Lovas (Hajdúszoboszló). — 68 kg: 1. Ungel (Hajdúszoboszló), 2. Madar (DSI), 3. Nyerges (Nagyvárad). — + 68 kg: 1. Fe-

HÉT VÉGI SPORTMŰSOR

November 30., szombat
Birkózás
Vasutasok Vágóhid utcai munkascarnoka, 10.30: Úttörők (A és B kategóriás) szabadfogású Béke Kupa versenye, hatodik, utolsó forduló.
Labdarúgás
Vasutasok Vágóhid utcai sporttelepe, 10: DMVSC—Honvéd Szabó Lajos SE (NB-s serdülő, Nagy F., Demján, Vilmányi). 11.30: DMVSC—Honvéd Szabó Lajos SE (NB-s ifjúsági, Virágh L., Demján, Vilmányi).
Röplabda
Elelmiszeripari tornaterem, 10: D. Kinizsi—Borsodi Bányász (férfi NB II-es mérkőzés).
December 1., vasárnap
Kosárlabda
Nyomatató utcai Általános Iskola tornaterem, 11: D. Universitas—Salgótarjáni TC (férfi). 11.30: D. Universitas—Salgótarjáni TC (női). NB II-es mérkőzések.
Röplabda
DMVSC nagyerdői sportcsarnoka, 14: DMVSC—Eger SE. Női NB I-es (A csoport) mérkőzés. 12: DMVSC—Eger SE. Női-es junior találkozó.

SOROKBAN

Labdarúgás. Országos Ifjúsági Kupa: Berettyóújfalú—Kazincbarcika 0—2, Püspökladány—Békéscsaba 0—1. — Országos Serdülő Kupa: Berettyóújfalú—Orosháza 3—2, Hajdúszoboszló—Keszérű (PMÁV) 1:16. — 100 m gyors: Rábai (PMÁV) 1:34. — 66 2/3 delfin mell: Keszérű 1:26.1. — 100 m gyermek mell: Rábai 1:47. — 100 m ifjúsági gyors: Rábai 1:46. — 100 m ifjúsági mell: Rábai 1:48. — 100 m gyermek hát: Rábai 1:48. — 100 m úttörő hát: Rábai 1:32. — 4x66 2/3 gyermek mell váltó: Kaba 5:32.
Fiúk. 100 m gyermek gyors: Keszérű (PMÁV) 1:24. — 100 m ifjúsági gyors: Pozmán (Hajdúszoboszló) Gázláng) 1:15.8. — 100 m gyermek mell: Cs. Varga (PMÁV) 1:42. — 100 m gyermek hát: Száva (H. Gázláng) 1:44. — 100 m mell: Cs. Varga 1:39. — 100 m ifjúsági hát: Pozmán 1:34. — 4x66 2/3 m gyermek gyorsváltó: Hajdúszoboszló Gázláng 3:30.

A skót labdarúgó-válogatott elúszott Melbourne-be a december 4-én sorra kerülő világbajnoki selejtező mérkőzésre. Ausztrália ellen 2—0-ról kezdik a visszavágót a skótok, de nem vár rájuk könnyű folytatás.

Duisburgból érkezett jelentés szerint öt fiatallembert (18—20 évesek) 18 hónapra két évig terjedő börtönbüntetésre ítélték azért, mert augusztus 3-án megdöbölték a Homburg labdarúgó-csapatának autóbuzát, és súlyos sérüléseket okoztak.

A Jugoszláv Atlétikai Szövetség örökre eltávolította Zivko Romeo középtávfutót, miután egy júniusban megrendezett hazai versenyt követő doppingvizsgálat pozitív eredményt zárt. Az eltávolítás felülvizsgálatát 18 hónap után kérheti a versenyző.

A nemzetközi vívóéletben a sportág egyik fellegrának tartják Budapestet. Ezt bizonyítja — többek közt — hogy a tizenöt évvel ezelőtt életre hívott Tokaj Express nemzetközi párbajtőrviadalt e hét végén szombaton és vasárnap immár 16. alkalommal rendezik meg a fővárosi Vigadóban. Huszonöt ország 350 vívóját várják, akik 32 páston kezdenek.

Megkoszorúzták Bozsik József sírját

A Bp. Honvéd elnöksége a labdarúgó-szakosztály vezetői a Farkasréti temetőben megkoszorúzták hajdani világhírű játékosuk, a 100-szoros válogatott Bozsik József sírját, aki most lenne 60 éves. (MTI)

